



VOGELS ^{in en om} DEN HAAG



Inventarisatierapport 2008

Telgegevens van:

Vogelrustgebieden, groengebieden, stadsvogelplots, nestkasten

Activiteiten van anderen:

Solleveld, Meijendel, Meeslouwerpolder

Haagse Vogelbescherming

Website:

www.haagsevogels.nl

Informatie:

Voor alle vragen over (wilde) vogels en vogelbescherming kunt u terecht op info@haagsevogels.nl of bij onze telefonische informatiepost:

T: 0174 – 21 38 25 mevr. R. Langenhuizen.

Correspondentieadres:

Altingstraat 12, 2593 SX Den Haag

Contributie 2009:

leden: € 12,50 per jaar

jeugdleden tot 16 jaar gratis

lidmaatschap voor het leven: eenmalig € 250,00

Ledenadministratie:

Ingrid Megens

Riouwstraat 206, 2585 HZ Den Haag

Email: hvbleden@planet.nl

Tel: 070 – 350 53 88

Banknummer: 275 200

Coördinator Veldwerk:

Boudewijn Schreiner

Email: birdeye@planet.nl

Contactpersoon inventarisatierapport:

Ruud van der Waard

Email: famvanderwaard@hetnet.nl

Alarmnummer milieuzaken:

Frederik Hoogerhoud; M. 06 – 41 27 15 31

Email: Frederik@hoogerhoud.nl

Vogelasiel De Wulp:

Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag

Tel: 070 – 323 15 68

b.g.g. 0174 – 21 38 25

Banknummer: 509 26 75

Het inventarisatierapport is **GRATIS VOOR LEDEN** van de Haagse Vogelbescherming.

Niet-leden kunnen "Vogels in en om Den Haag" bestellen door overmaking van € 4,50 op giro 358 61 85 t.n.v. Haagse Vogelbescherming te Den Haag, onder vermelding van "Inventarisatierapport 2008".

Instellingen en organisaties worden uitdrukkelijk verzocht volledige naam en adres te vermelden van degene aan wie het rapport moet worden toegezonden.

Inhoudsopgave

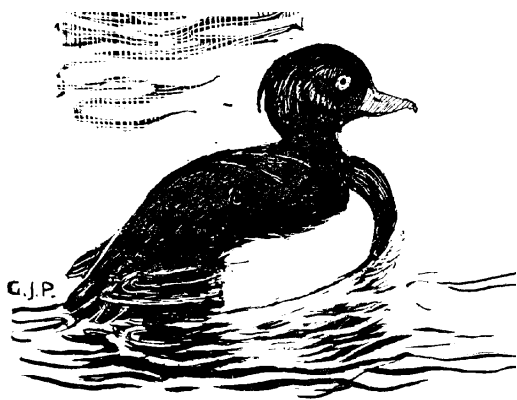
Voorwoord	5	Heempark H.J.Bos	26
		Florence Nightingale Park	26
Methode van onderzoek en toelichting op de cijfers	6	ATV "Nut en Genoegen"	27
		De Heimanshof *	27
		ATV "Zonnegaarde"	27
Vogelrustgebieden*:	9	Vreugd en Rust en Park 't Loo	28
Dr. Abraham Schierbeektuin	9	Vallei Meijndel	29
Eilandjes Meer en Bos	9	Voorlinden *	29
Marlot	10	Park Groot Haesebroek	29
Ockenburgh	10	Backershagen/Wiltzanck/Hartenkamp	30
Gravin van Bylandtreservaat	11	De Paauw en Bos Ruys	30
Henk van Dongenreservaat	11	Zijdeparken	31
Vredenoord	12	Heempark Rusthout	31
Overvoorde	12	Park Rozenrust	31
André van der Laantuin	12	Begraafplaats Noorthey	33
Eendenkooi Zuiderpark	13	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder	34
De Uithof-gebiedjes	14		
Paroussia	14	Stadsvogelplots:	42
De Witte Vlek Madestein	15	Binnenhof e.o.	42/43
Eiland Den Burgh	15	Benoordenhout Zuidoost	42/43
Andere telgebieden:	18	Nestkastenonderzoek	44/45
Reigersbergen	18		
Haagse Bos (noordelijk deel)	18	Diverse activiteiten van anderen:	46
Koekamp	19	Vogelwerkgroep Solleveld	46
Clingendael	20	Vogelringstation Meijndel	47
Oosterbeek	20	Vogelwerkgroep Meijndel	48
Arendsdorp/Oostduin	21	Vogelwerkgroep Vlietland	48
St. Hubertuspark	22	- Vogelplas Starrevaart	48
Nieuwe Scheveningse Bosjes	22	- Meeslouwerpolder	48
Park Sorghvliet *	23	Vogelwerkgroep Den Haag	49
Haagse Beek (middenloop)	24	Weidevogelwerkgroep Nootdorp-L'dam	49
Wapendal *	24		
Landgoed Meer en Bos	24	Overzichtskaart	57
Antennepark Scheveningen *	25		
Westduinpark (middengedeelte)	25		
Crematorium Ockenburgh	26		

* Alleen toegang met vergunning of toegangskaart

Illustraties:

G.J. Palthe	Uit:	's-Gravenhage' maandblad van de gemeente Den Haag, 17e jaargang nr. 8 - 1962
Rein Stuurman	Uit:	Vogels in bos, park en stad, 1962
		Vogels in het open veld 1962
		Vogels binnendijs en buitengaats 1962
Robert Scholtz	Uit:	De vogels van strand en wad 1966

Omslag: Frederik Hoogerhoud, **Lay-out:** Aletta de Ruiter, **Statistiek:** Tom Loorij, **Eindredactie:** Idde Lammers



Voorwoord

Het jaar 2008 zal binnen de Haagse Vogelbescherming de geschiedenis ingaan als het overgangsjaar van het inventarisatierapport. Tom Loorij, geestesvader van het rapport, droeg zijn taak na 25 jaar over aan een nieuwe crew.

Wat Tom al die jaren voor elkaar had gekregen, bleek een prestatie van formaat. De nieuwe werkgroep verslikte zich in het werk en kreeg ook nog eens te maken met technische mankementen. Een langzaam instortende computer bleek erg onbetrouwbaar en dreef Tom's opvolger tot wanhoop. Toen het werkstuk al bij de drukker lag, bleek die computer toch nog ongemerkt gegevens te hebben achtergehouden, waardoor het rapport onvolledig was. De persen moesten worden gestopt en het traditionele moment van uitgifte tijdens de ALV werd gemist. Nieuwe hulptroepen togen aan het werk om de zoekgeraakte verslagen weer boven water te krijgen. En Tom bood genereus aan om de statistiek opnieuw te doen.

Bij de nieuwe opmaak hebben we voor het gemak het oude concept gehanteerd, met als enige verschil dat de lay-out nu niet meer in Word, maar met het programma In-Design is gemaakt. Iets meer bedieningsgemak voor de lay-outer, maar als lezer zult u daar weinig van merken. Wel kan met dit programma meteen een pdf-versie worden gemaakt zodat het rapport nu ook via de website opvraagbaar is.

Wat u wel merkt, zijn de kleine veranderingen in de geïnventariseerde gebieden. Die zijn toch weer net even anders dan het vorige jaar. Bij de vogelrustgebieden is het Eiland Den Burgh in Rijswijk nu definitief aan de lijst toegevoegd. Bij de overige gebieden is de begraafplaats Eik en Duinen niet meer geteld, maar daarvoor in de plaats heeft Hetty

Mos het Crematorium Ockenburgh meegenomen. Hendrik Brouwer Schut stelde zijn telgegevens van Begraafplaats Noorthey en twee andere gebieden in Leidschendam voor het rapport beschikbaar.

In dezelfde regio verwelkomen we Ria Hoogstraat die Park Rozenrust voor haar rekening nam. Alles bij elkaar is de Noordoostkant van ons bedienings-areaal goed geteld dit jaar.

Ouderwetse duinvogels werden gezien in het Antennegebied van het Westduinpark. Tapuit, Graspieper en Sprinkhaanzanger maken daar dankbaar gebruik van een nog onbetreden open duinlandschap. Wat niet wegneemt dat ook de binnenstad verrassingen kan opleveren, want daar ontmoette Wim Kooij in de omgeving van het Binnenhof een Smelleken.

Missen in dit rapport doen we verschillende verslagen van andere werkgroepen. Sommige waarnemers raken na jaren van intensieve administratie van hun telgegevens een beetje door hun inspiratie heen. Om die reden missen we de gegevens van Vincent van der Spek en Sjaak Schilperoort.

Een rapport als dit blijft toch altijd een afspiegeling van wat er voorhanden is. Het is niet erg om met enige regelmaat iets te missen. De gegevens van de afgelopen jaren geven een indruk van de tendensen die zich binnen onze avifauna afspelen. Een mooi beeld waar we er elk jaar weer een aan toevoegen. We hopen daarom dat u ook dit verslag weer met veel plezier zult lezen en bewaren.

Het bestuur HVB 2009

Methode van onderzoek en toelichting op de cijfers

Cie Veldwerk en Vogelwachters

De Commissie Veldwerk is de commissie binnen de Haagse Vogelbescherming die de tellingen coördineert. Zij leidt hiertoe de mensen op die de inventarisaties uitvoeren, de zgn. Vogelwachters. De Commissie organiseert voor deze mensen ook opleidingscursussen en zorgt voor begeleiding van beginnende tellers. Jaarlijks houdt de Commissie de gebieden bij die geteld moeten worden en probeert de beschikbare tellers zo goed mogelijk over de gebieden te verdelen. Hierbij wordt waar mogelijk rekening gehouden met de gebieden die beleidsmatig van belang zijn.

Hoewel het tellen van de vogels natuurlijk voor een belangrijk deel voor het plezier gebeurt, houdt de Commissie daarbij namelijk wel een beleidsdoel voor ogen. De vogelstand moet behouden en zo mogelijk verbeterd worden. Door jaarlijks dezelfde gebieden volgens dezelfde methode te onderzoeken, kan men zien of er wijziging optreedt in het aantal vogels per soort. Als we veranderingen in aantallen ook nog kunnen verklaren, hebben we helemaal een goede basis voor vogelbescherming.

De vogelrustgebieden

De vogelrustgebieden (voorheen vogeltuinen en -reservaten) hebben tot doel het creëren van kleine centra in groengebieden. Door hun beveiliging en begroeiing zijn het productiecentra voor jonge vogels en ze verrijken het vogelleven in de omringende bossen, plantsoenen en woonwijken. Deze gebieden zijn door de gemeente in beheer gegeven aan de Haagse Vogelbescherming.

Ze zijn 0,3 tot 5 hectare groot en niet toegankelijk voor publiek. Hoewel het onderscheid niet altijd even scherp is, kan gesteld worden dat "vogeltuinen" vanuit hun aanleg een kunstmatig karakter dragen en als het ware vanuit het niets zijn aangelegd ten behoeve van een optimale broeddichtheid. "Vogelreservaten" zijn gebieden, waar binnen een bestaande en te handhaven begroeiing bijzondere voorzieningen voor de vogels zijn getroffen zonder het besloten karakter van het gebied aan te tasten.

In de loop der jaren is vastgesteld dat de broeddichtheid in alle vogelrustgebieden veel hoger is dan in de andere gebieden.

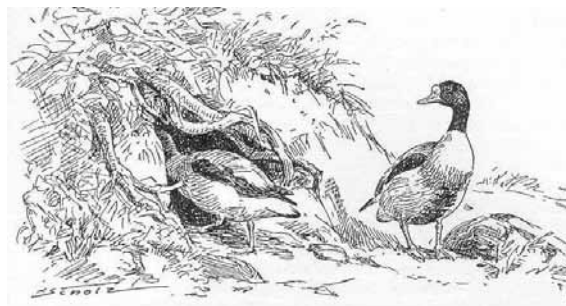
Het onderhoudswerk, vrijwilligerswerk, wordt voornamelijk in de herfst- en wintermaanden verricht. Dit werk houdt in: snoeien, bijplanten, rooien, aanleg en onderhoud van takkenrillen en houtstapels (voornamelijk in wigwamvorm) en onderhoud van de afrastering. Gedurende het gehele jaar wordt gecontroleerd op vernielingen en op "insluipers". Ook het nestkastenonderhoud en de inventarisatiewerkzaamheden behoren tot de normale taken van de beheerder.

De vogelrustgebieden zijn alleen onder begeleiding van de als beheerder fungerende vogelwachter toegankelijk. Dat zal overigens altijd buiten het broedseizoen zijn.

Andere gebieden

De andere gebieden die geïnventariseerd worden, lopen in grootte en aard van het terrein sterk uiteen. De duingebieden hebben een heel ander karakter dan de stadsparken of landgoederen. Ook de toegankelijkheid verschilt. In de inhoudsopgave zijn met een * aangegeven die gebieden, die alleen met een vergunning of toegangskaart door het publiek bezocht mogen worden.

De dichtheid in de parken wordt sterk beïnvloed door de aan- of afwezigheid van grote waterpartijen, gazons, speel- en ligweiden en weilanden. Zo zijn bijv. de dichtheden in gebieden als Madestein en De Uithof relatief laag. In meer parkachtige gebieden (bijv. Arendsdorp/Oostduin, Sorghvliet en De Voorden), met een veel hoger percentage bos en struikgewas, liggen deze veel hoger.



Nestkastenonderhoud

Om de broedgelegenheid voor holenbroeders te vergroten worden in veel gebieden nestkasten opgehangen, vooral daar waar weinig natuurlijke holten voorhanden zijn. Koolmees, Pimpelmees, Torenvalk, Bosuil, Grauwe Vliegenvanger, ze hebben allemaal hun eigen kastensoort.

In totaal gaat het om zo'n 1100 nestkasten. Deze worden jaarlijks schoongemaakt, gerepareerd en zo nodig vernieuwd. Plaatsing en onderhoud geschiedt door de vogelwachter, eventueel in overleg met de terreineigenaar en de Veldwerkcommissie. Zie verder het hoofdstuk Nestkastenonderzoek.

Methode van onderzoek

Alle inventarisaties zijn op vrijwillige basis verricht in de vrije tijd van de waarnemers. Jong en oud beleeft hier plezier aan. De een is er meer intensief mee bezig dan de ander. Daarbij werden er verschillende telsystemen gehanteerd. Voorzover mogelijk is de gevolgde methode steeds in de verslagen gemeld. De laatste tijd brengen de tellers echter steeds meer systematiek in hun telmethoden en verslaggeving. In de meeste gebieden wordt nu volgens de door SOVON uitgewerkte Broedvogel Monitoring Project (BMP)-methode geïnventariseerd.

In veel inventarisatiegebieden zijn meerdere waarnemers actief. In dit geval is er één contactpersoon en coördinator die de gegevens verzamelt en bewerkt. Steeds vaker worden de telgegevens, die volgens de BMP-methode zijn verkregen, ook doorgestuurd naar SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland). Hierdoor wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de registratie van de landelijke trends onder de broedvogels.

De meeste tellers registreren ook de waargenomen soorten buiten het broedseizoen, maar zeker niet allemaal intensief. Dit houdt in, dat in de waarnemings-overzichten van een aantal parken zeer algemene trekvogels en wintergasten kunnen ontbreken. Dit wil echter niet zeggen dat deze soorten niet in deze parken waar te nemen zouden zijn, maar eerder dat de bezoekenintensiteit van de tellers te gering is geweest.

In de waarnemingsoverzichten is een onderscheid gemaakt tussen territoriumhoudende soorten en tijdelijk verblijvende soorten.

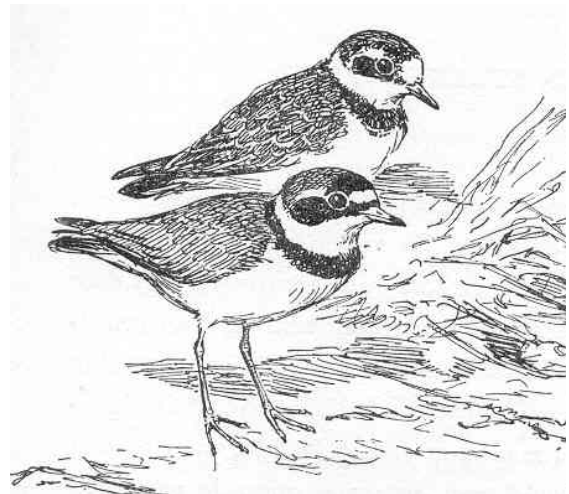
Het is van belang op te merken, dat het aantal territoriumhoudende vogels niet identiek behoeft te

zijn aan het aantal broedgevallen. Het is heel goed mogelijk dat sommige wel het hele jaar of een deel daarvan een territorium hebben verdedigd, maar hierin niet tot broeden zijn gekomen. Anderzijds is het aantal territoria ook niet gelijk aan het aantal nesten bij die soorten die meer dan één broedsel per jaar grootbrengen, zoals veel zangvogels.

Met tijdelijk verblijvende soorten worden die soorten bedoeld die het terrein tijdelijk gebruiken als voedselgebied, slaapplek of anderszins.

De tellingen van de vogels per soort zijn verwerkt in tellijsten. De veranderingen in het gebied zoals groot onderhoud of ander menselijk ingrijpen, worden in het verslag vermeld. Tellijst en verslag samen geven een indicatie van de waarde van een gebied voor de vogels.

Eventuele aanslagen op een groengebied doen het leefgebied van vogels afnemen. In dit inventarisatierapport kan men zien om welke vogelsoorten en aantallen vogels het gaat.



Toelichting op de cijfers

Welke soorten en hoeveel er jaarlijks in een gebied worden vastgesteld is sterk afhankelijk van verschillende factoren:

1. Veranderingen veroorzaakt door externe factoren

- Fluctuaties die het landelijk beeld van vooruitgang of achteruitgang volgen;
- Veranderingen in het gebied door natuurlijke successie (van "jonge aanplant naar volwassen boom");
- Verandering in inrichting en gebruik van het gebied (nieuwe aanplant, recreatiedruk);
- Verrichten van (al dan niet intensieve) onderhouds-

werkzaamheden in de parkachtige gebieden;

- Inrichtingswerkzaamheden in de vogelrustgebieden (aanbrengen van wigwams, ophangen van nestkasten, terugsnoeien natuurlijke begroeiing, enz.);

2. Veranderingen veroorzaakt door het telsysteem

- Verandering van waarnemer; wellicht een van de belangrijkste factoren. Verschillen in ervaring en kennis en verschillen in werkwijze kunnen de uitkomsten van de inventarisatie sterk beïnvloeden;
- Veranderingen in telmethode (aanbevolen wordt zoveel mogelijk de gestandaardiseerde BMP-methode van SOVON toe te passen);

- Veranderingen in telintensiteit, telperiode en teltijdstip.

Waar veranderingen zijn opgetreden is dit zo goed mogelijk in de verslagen van de desbetreffende gebieden beschreven.

Wie meer wil weten van een bepaald gebied of denkt relevante informatie hierover te hebben doet er goed aan zich in verbinding te stellen met de erbij vermelde contactpersoon. Adres en telefoonnummer zijn bij de Commissie Veldwerk te verkrijgen. Voor gegevens zie colofon op pag 2.

Vogelrustgebieden

Dr. Abraham Schierbeektuin (D-H)

Oppervlakte: 0.75 ha

Beheerder: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Een winter hebben we eigenlijk niet meegemaakt tussen 2007 en 2008. Het voorjaar ging dan ook al vroeg van start met een warme maand maart. De vogels begonnen wel wat vroeger aan hun broedcyclus, maar het scheelde geen weken.

In april werd het weer onstuimiger en frisser, maar dat weerhield de Goudhaantjes er niet van om op 9 april nog volop te zingen. De Boomvalk kwam vanuit de Bosjes van Poot vrijwel dagelijks 'buurten' en is tot half augustus gezien en gehoord. De Buizerd was het hele jaar aanwezig en heeft vooral in december, als er zo rond de 50 Houtduiven in de vogeltuin overnachten, regelmatig zijn slag geslagen. Op 5 augustus zagen we de Goudvink weer voor het eerst dit jaar. De herfst verblijdde ons met zowel een paartje Zwarte Mees als een Kuifmees, die weken lang gezien zijn.

Op de vogelwachterswerkdag van 15 november is er hard gewerkt, zodat we rond de jaarwisseling op de helft van het werk waren. Op tweede Kerstdag begon het flink te vriezen en de beheerders hebben er voor gezorgd dat de vogels met een volle maag de echte winterperiode ingingen.

Eilandjes Meer & Bos (Den Haag)

Oppervlakte: ca. 1½ ha.

Beheerder: Rogier Mos

Telling: BMP-methode

Begin 2008 hebben mijn vriendin en ik nog een hele hoop Prachtframboos weggehaald. We hadden een stapel van 4 meter lang en 2 meter hoog. Na het broedseizoen was het geslonken tot de helft, wat goed aangeeft hoe kruidachtig die struik is. Het tellen ging zoals vanouds om de eilandjes heen, zodat ik niet behoefde te verstoren. De Bosuil heb ik wel gehoord in februari maar in de kast heb ik niets gevonden. In mei zijn de Kauwen er weer in getrokken. Er is ook nog een specht bezig geweest met een mezenkast, die opgehangen was voordat het een

eiland was. Dit was nog een houten kast. Hij vond het gat net iets te klein en heeft dat daarom uitgehakt. Op zich niet vreemd, dat gebeurt vaker. Maar daarna heeft hij geprobeerd om de bodem uit te hakken. We willen allemaal een groot huis toch? Ruimte is belangrijk. Maar met 18mm hout kom je dan tot vreemde verrassingen te staan en heb je geen vloer meer in je woning. Het is jammer dat ik het niet heb kunnen zien gebeuren. Ik denk dat het een ware voorstelling is geweest, waar menig cabaretier nog een puntje aan kan zuigen.

In de herfst heb ik niet veel kunnen doen omdat ik ben verhuisd. Dat zou geen excuus moeten zijn, maar ja, ik kan maar een ding tegelijk. Er staat nog een boom op de nominatie om omgezaagd te worden i.v.m. iepziekte (de boom die ze vorig jaar niet nodig vonden om te kappen). Dus in die hoek van het eiland heb ik nog niets gedaan. Waarschijnlijk



gaat daar toch weer alles plat, net als vorig jaar. Op het moment dat ik dit schrijf, is het erg koud. De sloten zijn dicht gevoren en na 3 dagen heb ik de eerste bezoeker op mijn eiland. Met een natte broek. Ik vraag de man vriendelijk of ik hem ergens mee kan helpen. "Eh ja. Weet je misschien een plaats waar ik kan oversteken? Ik wilde kijken of het ijs sterk genoeg was, maar dat was het dus niet. Het is echt een eiland he?" Ik vertelde de man dat het inderdaad een eiland was, waarop hij aan mij vroeg, hoe ik er in mijn waadpak gekomen was. "Nou, zo!" Op het smalste stukje sloot is de man, onder hevig

protest van het ijs, naar de overkant gegaan. Hij heeft het nog droog gehouden ook. Daarna heb ik het voer voor de vogels bijgevuld en heb nog wat zitten kijken naar wat er allemaal op af kwam, met mijn camera naast me. Tussen de struikjes zie ik een Houtsnip scharrelen. Er vliegen wat Staartmezen rond en er kwam opeens een vreemde Merel half alarmerend naar de plaats van de silo's en at wat restjes van de grond. Ik pak voorzichtig mijn camera en maak er een paar foto's van. De vogel hipt achter de houtstapel weg.

Het leek even of ik een vaag lichte bef zag, maar nadat ik snel nog even naar mijn laatste opname had gekeken bleek het toch een merelvrouw te zijn. Handig dat digitale gebeuren.

Marlot (Den Haag)

Oppervlakte: 0.3 ha

Beheerders: Rick en Marianne Hoeing

Geen nieuwe naam, maar toch is Marlot enige tijd niet meer geteld. Nu voor het eerst weer wel, maar nog niet volgens de BMP-methode, wat het komend seizoen wel zal gebeuren.

Toen wij in dit rustgebied van postzegelformaat begonnen was er heel recent, namelijk op zaterdag 12 januari 2008, een vogelwachterswerkdag geweest. Daardoor was er op het gebied van het snoeien even niet veel te doen. Dat hebben wij na het broedseizoen pas weer op hoeven pakken. Er blijkt wel in de loop der jaren veel materiaal verzameld, met het kennelijke doel dit ten behoeve van de broedgelegenheid te gebruiken. Veel daarvan is helaas vergaan en wij moeten dus nogal wat afvoeren. Het tellen is voor beheerders zoals wij, die het tellen altijd aan anderen overlaten, best lastig gebleken. Wij kregen het advies om heel stil, op een vaste plek, te luisteren. Wij kregen ook het advies om vanaf de buitenkant, dus om het reservaat heen lopend, te luisteren. Maar het zal wel aan onze onervaren oren liggen: het bleef lastig te bepalen of de zang van in of van buiten het rustgebiedje kwam. Komend seizoen zullen wij dit onder de bezielende leiding van Ruud van der Waard, samen met een aspirant vogelwachter nog eens proberen.

De nestkasten zijn natuurlijk schoongemaakt en veel ervan zijn hersteld of vervangen. Een aantal ervan zijn aan de goede kant van de boom of paal

gehangen. Hopelijk leveren deze maatregelen in het komende broedseizoen meer op dan 1 pimpel- en 4 koolmeesnesten.

Ockenburgh (Den Haag)

Oppervlakte: ca. 3,5 ha

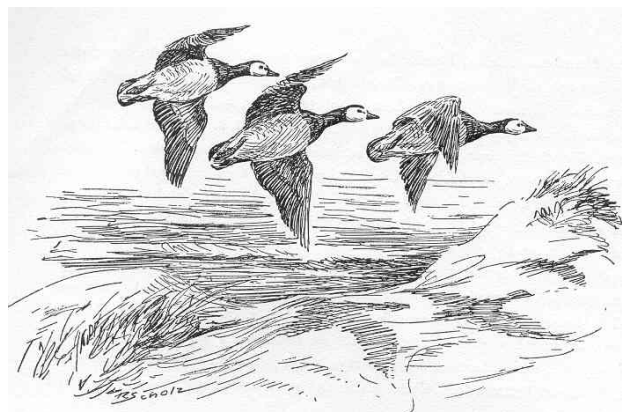
Beheerders: Rick en Marianne Hoeing

Telgegevens: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Het vogelrustgebied Ockenburgh is in het jaar 2008 samen met Hetty en Ap Mos beheerd.

Samen hebben wij alle voorkomende werkzaamheden uitgevoerd: Meidoorns snoeien, Esdoorns omhalen, paden vrijmaken, nestkasten schoonmaken, etc. Het snoeimateriaal is in de wigwams en houtstapels verwerkt. Wij meldden vorig jaar dat er veel oude voetballen in het lage deel van het gebied, aan de wegkant lagen. Het gebied bleek toen met een bootje bezocht te zijn. Na het verwijderen van de aanlegsteiger en het verdwijnen van het bootje



hoopten wij hiervan verder verschoond te blijven. Dat bleek niet het geval. Er waren nog steeds verstoringen. Het gebied is betreden, weer lagen er honken golfballen en in december is het hek opengeknipt. Er bleken drie nestkasten, onze voedersilo en een kokosnoot verdwenen.

Hetty denkt zelfs dat er kans is dat de vier reigernesten op de hoek bij de vijver verdwenen zijn door de verstoringen van de mensen die daar hebben lopen ballen of zo. Dit valt niet te bewijzen, maar het is ook een veeg teken dat de nestkasten beneden nog nooit zo slecht bezet zijn geweest.

Op 29 april hingen tijdens de telling een paar afgekloven vleugels aan een boomtak (op een aanzien-

lijke hoogte). Er is een nieuw vossenhol aangetroffen. Misschien spelen de Vossen met de herenschoen en de pluchen walvis die wij gevonden hebben? Zoals we al eerder merkten zijn de vogels niet de enigen die van de nestkasten profiteren. Er zijn in drie nestkasten Dwergvleermuizen aangetroffen.

Gravin van Bylandtreservaat (Was.)

Oppervlakte: 0,6 ha

Beheerders: Boudewijn Schreiner en Ingrid Megens

Telling: Jaarrond in terrein

Dit Vogelrustgebied was oorspronkelijk een weiland en is later veranderd in een hakhoutbos. Het bos bestond voornamelijk uit essen en leverde hout voor de brandstofvoorziening van kachels, de open haarden en de ovens van de bakkers. Daarnaast werd het hout gebruikt als geriefhout (gebruikshout) voor omheiningen, gereedschapsstelen en voor bouwmaterialen. Zo staat te lezen in "de ontwikkelingsvisie en beheerplan Clingendael en Oosterbeek 2001-2010". Veel van de oude essen die ongeveer 75 jaar geleden zijn aangeplant, blijken aan het eind van hun leven te zijn gekomen. Bij iedere storm gaan er wel weer een paar tegen de vlakte.

Ook veel oude volgroeide meidoorns die er vijf jaar geleden vitaal bijstonden hebben (mogelijk door bacterievuur) de afgelopen jaren het loodje gelegd. Om er voor te zorgen dat er op termijn voldoende variatie aanwezig is in samenstelling en leeftijd, zijn er in 2008 en in de jaren ervoor veel bomen aangeplant.

De Nachtegaal liet zich dit jaar helaas niet horen in het reservaat. Kauwtjes namen weer hun intrek in de bosuilenkast en twee Eekhoorntjes hebben een oude spechtenkast gekraakt en gingen, toen eind december een koude periode intrad, in winterslaap.

De officiële wintervoeding die toen van start ging, trok veel vogels naar de vaste voederplaats, waardoor er om de dag gevoerd moest worden. Universeel voer als basisvoer voor vrucht- en insectenetende vogels en gemengd voer voor de zaadeters.

Om te voorkomen dat met name het universeel voer binnen de kortste keren door grote soorten als houtduif, kauw en halsbandparkiet wordt opgegeten heb ik een beschermkooi over het voer geplaatst, waardoor het alleen bereikbaar is voor de kleinere soorten. Voor het eerst trof ik toen ook een Vos aan

in het reservaat. Alarmerende vogels attendeerde mij op zijn aanwezigheid en ik kon nog net zien waar hij onder het hek doorkroop, achtervolgd door enkele krijgsende Eksters. Het gat is inmiddels gedicht. Of de verwilderde zwartbruine kat die ik binnen het hek af en toe tegenkom ook van dat gat gebruik maakt moet nog blijken.

De inventarisatie van de vogelbevolking heeft plaatsgevonden door veelvuldige bezoeken op wisselende tijden gedurende het hele jaar.

Henk van Dongenreservaat (Was.)

Oppervlakte: 0,32 ha

Beheerder: Boudewijn Schreiner

Telling: Jaarrond in terrein

Een reusachtige oude Eik die in 2007 door een storm tegen de vlakte was gegaan en enkele grote meidoorns en essen in zijn val had meegenomen, heeft er wel voor gezorgd dat er nu een prachtige open plek is ontstaan. Op zonnige dagen veelvuldig bezocht door vlinders en libellen, maar ook een buitenkansje voor de beheerder van een bosreservaat waar licht in de zomermaanden doorgaans schaars is voor de aanplant van jonge heesters. Ik heb van deze gelegenheid dan ook dankbaar gebruik gemaakt door het aanplanten van een aantal besdragende heesters. Om er voor te zorgen dat het gebiedseigen soorten betrof, is gekozen voor Sleedoorn, Gelderse roos, Berberis, Liguster en Vlier. Om te voorkomen dat het plantmateriaal binnen de kortste keren zou worden overwoekerd door Brandnetels en Reuzenbalsemien, heb ik de jonge exemplaren voorzien van een felblauw stukje plakband. Hierdoor lukte het om ze tijdens het groeiseizoen snel terug te vinden en vrij te houden.

Voor de aanvang van het broedseizoen is er door Ingrid en mij een houten werkhutje voor de opslag van materiaal en gereedschap geplaatst, dat tevens dienst doet als schuilgelegenheid.

Het beheer van de afgelopen jaren begint steeds meer zijn vruchten af te werpen. Mede door de toename van het aantal houtrillen, neemt ook het aantal territoria toe van Winterkoning, Roodborst en Zwartkop. Soorten die een duidelijke voorkeur aan de dag leggen voor deze beschutting biedende bouwsels. Midden juni vloog er een jonge Boomvalk luid roepend door het reservaat. Aangezien het de enige

waarneming in het seizoen betrof, lijkt het mij niet aannemelijk dat de vogel uit het reservaat afkomstig is.

Tijdens de invallende kou eind december verbleven er veel Houtsnippen in het reservaat. Door het dikke bladerdek blijft de voedselrijke humuslaag nog lang bereikbaar voor hun lange snavels. De inventarisatie van de vogelbevolking in 2008 heeft plaatsgevonden door veelvuldige bezoeken op wisselende tijden gedurende het hele jaar.

Vredenoord (*Den Haag*)

Oppervlakte: ca. 2,4 ha

Beheerder: Peter Waenink

Telling: BMP-methode

In Vredenoord is dit jaar niets bijzonders voorgevallen. Helaas heeft het de beheerder aan tijd ontbroken om een uitgebreid verslag te maken. Uit de tellijst blijkt dat de IJsvogel zijn territorium heeft gehandhaafd. De Bosuil is verdwenen, de Reigerterritoria van 7 naar 6 zijn gegaan en ook andere vogels hebben ingeleverd. Vergeleken met vorig jaar is de totale vogelstand flink achteruitgegaan. Waren er in 2007 nog 84 territoria, een jaar later zijn dat er 76. Ook het aantal waargenomen soorten daalde van 42 naar 39.

Overvoorde (*Rijswijk*)

Oppervlakte: 0,5 ha.

Beheerders: Conny de Bruijn en Eric Wisse.

Het is opmerkelijk, hoe in een bepaald gebied een soort zich afzijdig kan houden. Zo haalt de Ekster z'n snavel op voor het vogelparadijs in Overvoorde. Hij heeft wel wat beters te doen. Afijn, het is misschien niet direct een soort om je druk over te maken wat betreft hun voortbestaan. Als het echter slecht gaat met de Ekster, ben ik bang dat het met ons vleugel-lozen ook niet best zal gaan.

Nee, dan de IJsvogels. Deze winter hielden wij ons hart vast. Ik heb zelfs wakken geslagen. Regelmatig dwaalt hij rond in ons gebied, één keer hebben ze er zelfs gebroed. Maar ik kan al verklappen dat ze het weer gered hebben, al is dat nieuws uit 2009.

Wanneer ik mensen vertel dat wij zo nu en dan in staat blijken individuele vogels te kunnen herkennen,

niet alleen aan hun uiterlijk, maar ook aan gedrag en zelfs de 'oogopslag', worden we vaak wat glazig en soms zelfs meewarig aangekeken. Misschien dat andere beheerders ons geloven?

Intussen gaat het verwaarloosde landgoed Overvoorde op de schop. Subtiel kun je het niet noemen. De aanleg wordt in grove lijnen 'hersteld'. Dat houdt in dat op veel plaatsen alle onderbegroeiing eraan moet geloven – met wortel en al. Bovendien ruimen ook flinke Elzen en jonge Beuken het veld. We houden er rekening mee dat het druk gaat worden in het Vogelrustgebied en dat de gevechten tussen Roodborsten en Merels in 2009 fel zullen verlopen. De eerste Houtsnippen zijn al gesignaleerd. Ik hoop dat de vogelstand er niet al te veel onder gaat lijden. En dat er ook nieuwe aanplant volgt.

André van der Laantuin (*Den Haag*)

Oppervlakte: 1,5 ha

Beheerder: Jan Gemmink

Telling: Observatie in terrein

Januari 2008. Er is een hoop herrie in het reservaat. Vier Nijlganzen hebben de tuin uitgekozen, om er te overwinteren. Wat een herriemakers zijn dat! Half februari zijn ze weer vertrokken. Dit voorjaar heb ik weer 80 Meidoorns, 3 Hulst en 5 Kamperfoelies geplant en in het gaas gezet. Helaas hebben er ook ± 50 Meidoorns en 5 Haagbeuken, door konijnenvraat, het loodje gelegd. Tijdens het snoeien gaan er regelmatig Houtsnippen op de wieken.

Op 12 maart hadden we een storm met hagel, regen en zware windstoten, met als resultaat: 4 bomen om. Op 1 april ben ik geopereerd aan twee afgescheurde spieren in mijn rechter bovenarm. Met als gevolg: zes weken rondgelopen met een mastersling, geen auto rijden, na vier weken met de tram naar mijn reservaat gegaan om er daar achter te komen dat ik, met één arm het hangslot niet eens open kon krijgen. Balen, balen, balen!

Als ik op 15 mei weer voor het eerst in mijn reservaat kom, is het broedseizoen al in volle gang. De Zwartkop en de Tuinfluiter laten zich horen en zien. Veel kasten zijn al in gebruik door Kool- en Pimpelmezen. De Heggemus heeft al een nest in de Klimop op het dak van het hutje en de Staartmezen vliegen langs met een bek vol voer.

De struiken zitten in het blad en varens, Smeewortel

en Moeras-vergeet-me-nieten schieten de grond uit. Eind november woedde er weer een zware storm. Zeven bomen, waaronder vier gezonde Populieren, gingen om, allemaal aan de kant van de Wijndaelerweg. Drie van deze bomen vielen met wortelkluit en al, wat wel weer mooi is voor de IJsvogel. Sinds de bouw van de Internationale school aan de overkant, zijn er veel bomen gesneuveld. Ik vermoed door draaiwinden.

Op 6 december is er een veldwerkdag hier in mijn reservaat. De opkomst is groot. 16 Vrijwilligers gaan aan de slag. Peter Waenink en Ap Mos gaan de omgevallen bomen te lijf. De rest gaat snoeien en



ruimen. Twee bomen die met hun kruin in andere bomen hingen, hebben ze zo laten vallen, dat er slechts twee Meidoorn en een jonge Eik zijn onthoofd. Knap gedaan door Peter en Ap. Ook was er weer koffie en erwtensoep aanwezig, verzorgd door Nastja Duijsters.

De inventarisatie vond plaats zoals gebruikelijk, door observatie vanaf diverse plekken in het reservaat.

Eendenkooi Zuiderpark (D-H)

Oppervlakte gehele eiland: ca. 1,2 ha

Beheerder: Ruud van der Waard

Telling: BMP-methode

Dit telseizoen van 2008 begon met een hevige storm. Hierdoor heeft mijn reigerkolonie een behoorlijke optater gekregen. Aan het begin van het seizoen, al vanaf half januari, houd ik het aantal reigernesten steeds bij. Op 17 februari waren er nog 54 nestbouwsels. Op vrijdagavond 29 februari barstte er een hevige storm los. Op 2 maart deed ik een telronde

en moest helaas vaststellen, dat er weer twee bomen zijn omgewaaid, met reigernesten en al. In totaal bleken er 13 reigernesten uitgewaaid te zijn. In de loop van de maand maart werden er toch steeds weer nieuwe nestbouw pogingen gedaan, maar er vallen er ook weer een paar uit elkaar. Mijn laatste zichtbare nestwaarnemingen zijn op 12 april en er blijken maar 21 nesten bewoond te zijn. Vergeleken met 2007 is dit een jammerlijke afname van 30 naar 21. Wat een storm toch nog een schade kan aanrichten. De groenwerkers van de gemeente hebben in de week van 5 en 6 maart snel de omgevallen bomen verwijderd. Dit moest wel snel gebeuren aangezien de bomen over de sloot lagen en een brug vormden voor ongenode bezoekers. Dit is gelukkig voorkomen!

Op 23 maart begon ik met mijn telbezoek om 05.40 uur. Het is -2° C. Er ligt een halve cm. ijs op de sloten en het heeft licht gesneeuwd. Alle aanwezige soorten laten van zich horen, behalve de Merels. Van de acht territoriumhoudende Merels kreeg ik onder deze weersomstandigheden geen enkel geluid. Vreemd toch.

Het afgelopen seizoen heb ik heel consequent welkelijks mijn tellingen kunnen doen. In totaal wel 15 zonsopkomstwandelingen, zowel in het broedseizoen als in het najaar overdags en 's-avonds. Dit leverde weer leuke waarnemingen op. Voor het eerst heb ik nu een succesvol broedgeval gehad van de Canadese Gans. Enige weken later trof ik het lege nest aan met eierschalen en zag vlak bij: pa, ma en twee jongen rondwandelen. De Bosuilfamilie vloog met twee juvenielen rond, een vrouwtje Mandarijneend en een Pennant-Rosella waren een keer aanwezig. In totaal heb ik ook nog 7 Krakeendenpaartjes tijdelijk op bezoek gehad. Verder heb ik nu ook een Roodwang-schildpad in mijn vijver.

Het late najaar leverde weer een paar nieuwe soorten. Zo heb ik enige weken een IJsvogelpaartje en een Boomkleverpaartje aanwezig gehad. Vanaf december heb ik steeds weer enkele Houtsnippen in de kooi gezien. De mannen van Omnigroen hebben zelfs een keer een Houtsnip in een eendenvangst aange troffen, die ze meteen hebben bevrijd. In totaal had ik dit seizoen: 27 territoriumhoudende soorten, 15 tijdelijke soorten en 81 territoria.

In september heb ik nog twee excursies gegeven en ben daarna weer hard aan het werk gegaan, om het nodige snoeiwerk en nestkastreinigingswerk te ver-

richten. Ook heb ik alle broedkorven voor de eenden moeten vervangen. Daarnaast heb ik, met veel hulp van een aspirant vogelwachter, heel wat snoeiwerk kunnen verrichten. De Knotwilgen en Knotessen hebben weer een nieuw coupe en het aantal rillen en houtstapels is lekker uitgebreid.

Het laatste nieuwtje is mijn ophaalbrug. In september was die ineens verdwenen. Er lag voor nood een brede balk over de sloot. En vier weken later was er ineens een spiksplinternieuwe ophaalbrug geplaatst.

De Uithof-gebiedjes (Den Haag)

Oppervlakte: totaal is onbekend

Beheerder: Jaap Zoet

In de Uithof zijn twee vogelrustgebieden van de Haagse Vogelbescherming gelegen, te weten Vogelrustgebied De Uithof en Vogelrustgebied De Uithofwal. Het betreft een eilandje bij de Wennetjessloot en de zgn. Oeverzwaluwwal. Dit zijn twee kleine gebiedjes van ongeveer 45 m² en 75 m² die door een bepaalde route met elkaar verbonden worden tijdens de broedvogeltelling. Door regelmatig bezig te zijn met vogelgeluiden, vogels kijken en cursussen volgen zie en hoor je steeds meer en beter. Het gehele jaar is het een druk recreatiegebied waar veel honden los mogen lopen. Alleen bij de Wennetjessloot is een zone ingesteld die verboden is voor honden. In het najaar zijn er weer de reguliere snoeiwerkzaamheden gehouden waarbij deze keer op het eilandje een behoorlijke dunningssnoei heeft plaatsgevonden. Het afgelopen jaar is veel gebouwd in de aangrenzende woonwijk. Ondanks dat heeft het weinig invloed gehad op de vogelstand naar mijn idee.

Paroussia (Wassenaar)

Oppervlakte: 1 ha.

Beheerder: Frank Kooper

Telling: BMP-methode

Alvorens ik dit jaarverslag over 2008 wilde gaan schrijven heb ik toch maar eerst eens de zo benadrukte richtlijnen voor het samenstellen ervan gelezen. Helaas, moet ik zeggen, want ontuchtering werd mijn deel en de beginnende creativiteit werd direct weer gedoofd. Het wordt dus dit keer een kort

verhaaltje, want ik word nu verondersteld alleen die dingen te vermelden die anders zijn dan het vorige teljaar.

Zo mag ik niet meer kwijt dat ik 'wederom' bij alle bezoeken aan mijn rustgebied genoten heb van het ontwakingsproces van dag, natuur en vogels (en helaas ook van de A44). Ook mag ik niet meer melden dat ik 'evenals vorig teljaar' mijn eerste bezoeken nog 'slechts' op pad ging met spade en snoeischaar,



om de lelijke Prachtfambozen en braamstruiken uit mijn inspectiepaden te verwijderen, noch dat ik pas bij de vervolfbezoeken kijker en BMP-spullen meenam.

Anders dan het vorige teljaar heb ik – vanwege een tijdelijk gezondheidsprobleem – slechts zeven maal in plaats van elf maal geïnventariseerd, en wel van maart tot en met mei 2008. Maar wel volgens de BMP-methode. En tot mijn lichte verbazing is dat niet ernstig ten koste gegaan van het aantal geregistreerde soorten respectievelijk territoria. Dat aantal blijft over de afgelopen drie jaar 'zweven' rond de 23 respectievelijk 33.

Het was een leuke constatering dat de Groene Specht weer in het gebied als broedvogel kon worden gescoord, evenals het Goudhaantje (ondanks het lawaai van de auto's waarvan het aantal toen helaas nog niet werd beïnvloed door de kredietcrisis). Ook is de eerste Buizerd – zij het als tijdelijke verblijfsgast – nu in het gebied gesignaleerd evenals de Halsbandparkiet en ik ben benieuwd wanneer die laatste broedvogel wordt

Naast diverse vertrouwde Eekhoortjes verscheen in mei binnen het met metalen spijlen omheinde gebied zowaar een Ree, wat iets zegt over de staat van de afrastering of over de omvang van de Ree.

De Witte Vlek - Madestein (D-H)

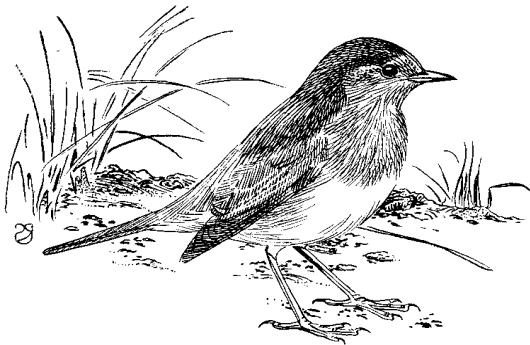
Oppervlakte: 4,1 ha

Contactpersoon: André Kommer

De Witte Vlek Madestein is het enige vogelrustgebied dat vrij toegankelijk is voor het publiek. Met 2 borden "vogelrustgebied" is deze bestemming door de gemeente aangegeven. Op sommige momenten van het jaar zijn er hengelaars en het gehele jaar door wandelaars met of zonder hond. Een andere groep bezoekers bestaat uit mountainbikers die meestal over de paden, voor zover je van paden kunt spreken, crossen. Soms is de Witte Vlek een voetbalveld. De grootste verstoring komt zeker niet uit deze hoek. Het is hoofdzakelijk het drukke verkeer dat van twee kanten langs het gebied rijdt. Als gevolg van geluidsoverlast komen de vogels niet goed tot hun rust hetgeen nadelige effecten heeft op de vogeldichtheid. Ook bij het tellen ondervind ik steeds weer hinder van de vrachtwagens die al vroeg het Westland verlaten.

Maar op vele momenten van het jaar is het terrein in volle pracht, zoals bijvoorbeeld de afgelopen winter, toen de kale takken dik in de rijp zaten en de Witte Vlek zijn naam eer aan deed.

Na vele jaren werden in de eerste week van januari



2009, na een periode van aaneensluitende vorst, de vogels en hoofdzakelijk de watervogels, weer gevoerd. Grote groepen Wilde eenden, Meerkoeten en een flink aantal Knobbelzwanen konden het extra wintervoer in de wakken goed gebruiken. In de wintermaanden oefent het terrein aantrekkingskracht uit op verschillende wintergasten, zoals b.v. Houtsnippen, Staartmezen en één enkele Buizerd.

Het centraal gelegen rietperceel werd in 2008 door de Dienst Stadsbeheer voor eenderde gesneden met

als doel verlanding tegen te gaan en de leefruimte van salamanders, kikkers en padden te garanderen. De vraag is of het resterende riet nog aantrekkelijk zal blijven voor de Kleine Karekiet die hier jaarlijks territoria bezet. Er bevinden zich geen nestkasten zodat de hollenbroeders voor een eigen nestplaats moeten zorgen.

Eiland Den Burgh (Rijswijk)

Oppervlakte: 0,5 ha.

Beheerders: Peter Waenink en Eric Wisse.

Iedere keer als ik er kom, verbaas ik me er weer over: het eiland lijkt groter dan het in mijn herinnering was. Groeit het? In zekere zin wel, want het omringende water is wat aan het verlanden. Ik blijf me verwonderen over de pracht van dit gebiedje, dat ooit in de vorm van een scheepsschoef is aangelegd. Wanneer je de oeverlijn zou opmeten, kom je uit op een flinke afstand. Watervogels maken dankbaar gebruik van de rust op het eiland. We zien er onder meer Brandganzen, Canadese ganzen en zelfs Krakenden.

Op het eiland staan een aantal flinke oude bomen. Ik heb dit jaar de eerste spechten er al weer op horen roffelen. Ook zijn ze interessant voor de Bosuil, die op het open veld goed op muizenjacht kan. Dat is af te leiden uit de talrijke muizenholletjes onder de begroeiing. Op het landgoed is ook de IJsvogel gesignaleerd. Tijdens de koude periode is er bijgevoerd. Peter heeft veel werk verricht: het grote veld is gemaaid en ook het inventariseren kwam voor zijn rekening. Tot onze schrik bleken er enkele jonge bomen lukraak te zijn omgezaagd (vandalisme) en zijn er tijdens het broedseizoen door een bedrijf werkzaamheden verricht met de bosmaaier. In ons recentelijke overleg hebben we een en ander afgestemd met Don Bosco, voorlopig kunnen we verder met het beheer.

Inventarisatiegegevens vogelrustgebieden, 2008

	Vogelrustgebied Dr. Abraham Schierbeektuin	Vogelrustgebied Eilandjes Meer en Bos	Vogelrustgebied Marlot	Vogelrustgebied Ockenburgh	Gravin van Bylandt Vogelrustgebied	Henk van Dongen Vogelrustgebied	Vogelrustgebied Vredenoord	Vogelrustgebied Overvoorde	Vogelrustgebied André van der Laantuin	Eendenkooi Zuiderpark	Vogelrustgebieden in De Uithof	Vogelrustgebied Paroussia	Vogelrustgebied Witte Vlek Madestein	Vogelrustgebied Eiland Den Burgh
Dodaars	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	tijd	-
Fuut	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	1	-	2	-
Aalscholver	-	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-
Blauwe Reiger	tijd	tijd	-	12	tijd	tijd	6	tijd	tijd	21	-	-	tijd	tijd
Lepelaar	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	1	-	tijd	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	1	-	-	-
Canadese Gans	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	1	1	-	-	1
Brandgans	-	-	-	tijd	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Nijlgans	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd	2	-	tijd	1	2	-	tijd	tijd
Mandarijneend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Krakeend	-	-	-	-	tijd	tijd	1	-	-	tijd	tijd	-	-	1
Wintertaling	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	-	3	-	4	1	1	4	tijd	2	7	3	-	2	2
Slobeend	-	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Kuifeend	-	tijd	-	-	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	tijd	tijd
Havik	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	tijd	-	-	1	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-
Buizerd	tijd	tijd	-	1	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	2	tijd	tijd	-
Torenvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Boomvalk	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fazant	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	6	-	1	-
Waterhoen	-	3	-	1	tijd	tijd	2	tijd	1	1	4	-	2	2
Meerkoet	-	3	-	2	2	1	3	tijd	1	2	7	-	2	4
Scholekster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Houtsnip	tijd	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd
Oeverloper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Kokmeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Kleine Mantelmeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Zilvermeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Holenduif	1	-	-	1	tijd	tijd	2	-	-	1	-	1	-	1
Houtduif	4	1	tijd	8	3	3	2	-	6	5	10	3	3	1
Turkse Tortel	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-	1	-	-	tijd	-
Halsbandparkiet	tijd	tijd	+	1	tijd	tijd	3	1	tijd	3	1	tijd	tijd	2
Pennant Rosella	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Bosuil	-	tijd	-	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd	1	1	-	-	tijd
Ransuil	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Gierzwaluw	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IJsvogel	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	1	tijd	-	tijd	-	-	-	tijd
Groene Specht	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	1	tijd	tijd	1	1	1	tijd	tijd
Grote Bonte Specht	1	2	+	4	1	tijd	1	tijd	1	1	1	1	1	1
Kleine Bonte Specht	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gele Kwikstaart	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Gele Kwikstaart	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Witte Kwikstaart	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Winterkoning	5	3	+	7	5	4	10	4	6	6	11	2	3	3
Heggenmus	2	1	-	2	3	2	-	-	3	-	1	-	1	1
Roodborst	3	1	-	4	5	4	3	1	3	2	6	3	3	1
Nachtegaal	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Merel	9	1	+	7	6	6	3	3	7	8	12	3	3	1
Kramsvogel	tijd	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-

tijd : = tijdelijk verblijvend

+ : = wel territoria, aantal onbekend

- : = niet waargenomen

Inventarisatiegegevens vogelrustgebieden, 2008

	Vogelrustgebied Dr. Abraham Schierbeektuin	Vogelrustgebied Eilandjes Meer en Bos	Vogelrustgebied Marlot	Vogelrustgebied Ockenburgh	Gravin van Bylandt Vogelrustgebied	Henk van Dongen Vogelrustgebied	Vogelrustgebied Vredenoord	Vogelrustgebied Overvoorde	Vogelrustgebied André van der Laantuin	Eendenkooi Zuiderpark	Vogelrustgebieden in De Uithof	Vogelrustgebied Paroussia	Vogelrustgebied Witte Vlek Madestein	Vogelrustgebied Eiland Den Burgh
Zanglijster	2	1	+	2	2	1	2	tijd	1	2	5	1	tijd	tijd
Koperwiek	tijd	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	-
Tuinfluitier	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-
Zwartkop	4	2	+	5	4	3	1	tijd	2	2	4	2	2	1
Tjiftjaf	3	2	+	4	3	3	-	tijd	2	1	6	-	2	1
Fitis	-	2	-	2	-	-	3	-	-	-	6	-	1	-
Goudhaantje	tijd	tijd	+	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	1	-	tijd
Vuurgoudhaantje	tijd	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Staartmees	tijd	1	-	2	1	1	tijd	1	1	1	1	-	tijd	-
Glanskop	tijd	tijd	-	tijd	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Matkop	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Kuifmees	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Mees	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	4	1	1	8	4	3	6	2	5	2	2	3	tijd	1
Koolmees	8	1	4	6	13	5	5	2	7	4	9	4	2	2
Boomklever	-	-	-	-	1	tijd	-	-	tijd	tijd	-	1	-	-
Boomkruiper	4	1	-	4	2	1	2	1	tijd	1	-	1	-	1
Vlaamse Gaai	1	1	+	1	1	1	1	tijd	tijd	1	2	1	1	tijd
Ekster	1	tijd	tijd	1	tijd	tijd	1	-	1	1	2	tijd	3	1
Kauw	1	2	tijd	2	1	tijd	8	1	tijd	1	-	3	-	tijd
Zwarte Kraai	1	1	-	1	tijd	tijd	tijd	-	tijd	3	4	tijd	tijd	-
Huismus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Vink	-	-	-	-	1	1	tijd	-	tijd	tijd	-	1	tijd	-
Keep	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-
Groenling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Putter	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Sijs	-	-	-	-	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-	-
Goudvink	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal territoria	54	33	5	93	62	41	75	16	49	81	119	32	36	29
Totaal soorten	34	42	7	37	51	45	38	28	37	41	37	23	42	34
w.v. met territoria	17	20	2	26	20	17	26	9	16	27	32	17	18	20
w.v. tijd. verblijvend	17	22	5	11	31	28	12	19	21	14	5	6	24	14

Andere telgebieden

Reigersbergen (Den Haag)

Contactpersoon: Wim Kooij

(Er is geen tellijst aangeleverd.)

De grote schaduw -die letterlijk en figuurlijk- over het terrein wordt geworpen met het nu daadwerkelijk in aanbouw zijnde automobielmuseum blijft zonde voor altijd.

Maar laat ik toch maar snel stil staan bij de vogels die er gelukkig toch ook nog te zien zijn, sommige heel verrassende zelfs. Een nieuwe soort voor het terrein is de Grote Zilverreiger. Op 8 januari zag ik er opeens één tussen de Ooievaars staan. Ik was toen bijna op het eind van een 30 km. hardlooptraining. Ik vond dat daarom een mooie aanleiding om ook maar even stil te blijven staan. Voor het begin van het jaar was dit de enige waarneming, maar in december werd de Grote Zilverreiger opeens veelvuldig gezien. Vanaf 3 februari 2008 werd de Kleine Bonte Specht, vorig jaar nog broedend op het terrein waar nu het museum verrijst gedurende zes weken regelmatig gezien. Dit was meteen ook de fase waarin de Dodaars het goed naar zijn zin leek te hebben op het terrein. Zowel in het bosgedeelte als in de sloten



langs het weiland werden waarnemingen gedaan, op 4 maart waren het er zelfs in totaal 3. Ook was dit een goede tijd voor diverse eenden.

De Wintertaling bereikte een maximum op de dag van een excursie op 9 februari van de Vereniging (6) en de Smient drie dagen later (18).

Op 26 september waren er veel trekkertjes in beweging, een grote groep met zowel . Zwartkoppen, Tjiftjaffen, ik dacht ook ten minste één Fitis en iets verderop ook een paar Grauwe Vliegenvangers, voor deze soort toch een wat late trektag. De Grote

Zilverreiger is tot eind februari aanwezig geweest en kreeg halverwege de maand bezoek van drie soortgenoten. Twee weken na het invallen van de vorst zijn de Ooievaars (32) en Blauwe Reigers (max. 60) door de wintervoederploeg van de HVB twee weken lang gevoerd. Na de inval van de dooi is dat afgebouwd. Alle Ooievaars hebben de winter overleefd.

Haagse Bos - Noordelijk deel (D-H)

Oppervlakte: 85 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: BMP-methode

Waarnemingen van de Kleine Bonte Specht waren er vooral in februari en maart, mogelijk betrof dit hetzelfde exemplaar dat in dezelfde periode regelmatig werd aangetroffen in Reigersbergen. De Wespendif werd twee maal waargenomen, één dag 'hoog over' op 27 april en 'een dag zoevend door de bomen', op 2 mei.

Extra alert ben ik om te zien hoe het de Grote Bonte Specht en de Boomklever vergaat tijdens de onstuitbare opmars van de Halsbandparkiet. Ik heb Frederik Hoogerhoud beloofd voorzichtig te zijn met het trekken van te snelle conclusies. Het beeld wisselt trouwens ook.

Op 28 mei stelde ik een opvallend hoge concentratie van nestholtes met jonge Grote Bonte Spechten vast, vlak achter Huis ten Bosch, in totaal 3 binnen een vierkant van naar schatting nauwelijks een hectare. Dit is het gedeelte waar ook relatief veel parkieten zitten. Niet zo vreemd, want er staan hier betrekkelijk veel beuken die enigszins op hun retour zijn maar daarom juist veel natuurlijke nestholtes bieden.

Een nieuwe 'attractie' sinds een paar jaar is het kleine kunstmatige eilandje in de Bosvijver. Daar richt je maar zelden tevergeefs je kijker op. De Aalscholver komt daar graag, net als Blauwe Reigers en Knobbelzwanen. Ook Kokmeeuwen willen hier nog wel eens recreëren. Vanaf eind mei was er opeens extra alertheid geboden. Een paartje Visdieven leek hier niet weg te slaan. Sinds enkele jaren vliegen er nog wel eens luid krijsend Visdieven over de vijver. Maar wat nu stond te gebeuren had ik echt nooit verwacht. Er werd een uiteindelijk succesvolle broedpoging gedaan. Begin juli konden 2 ouders met

3 jongen aanschouwd worden. Ze maakten een hoop kabaal en vele vliegstunts (van vreugde) op en rond het eilandje.

Wat mij dit jaar zeer is blijven intrigeren zijn de ontwikkelingen rond de Krakeend. Al enige jaren geen exceptionele waarneming meer in de Bosvijver, vooral niet in de winter. Maar toen op de zonnige 26ste septemberdag ongeveer de helft van de watervogels uit Krakeenden bestond vroeg ik me even af of ik de slaap misschien nog uit mijn ogen moest wrijven. Dat bleek niet nodig, het waren er wel degelijk (tenminste) 84. Maar nog geen 10 dagen later zag de vijver echt crèmekleurig van de krakken: honderd-twee-en-tachtig exemplaren! (waarvan bijna tweederde mannetjes)

Op 26 november ging ik extra vroeg richting mijn werk. Tijdens mijn zeer korte woonwerkverkeersfietspassage door het Haagse Bos (nog geen kilometer) werd ik verrast: tot twee maal toe vloog een Houtsnip op. Dit gebeurt me toch vrij zelden. Zou het zijn omdat ik extra vroeg was en nu in de schemering een half uur voor zonsopgang passeerde en er verder nog (haast) niemand langs lijkt te zijn geweest. Dus wie weet houden zich 's nachts veel meer Houtsnippen schuil op het terrein.

In december diende zich langzaam maar zeker de koudste winter sinds 12 jaar aan. Maar een zingende Zanglijster op 10 december leek juist een voorbode te zijn van de zoveelste zachte winter op rij. Tijdens woon-werkverkeer op de fiets door het Haagse Bos, niet ver van het autolawaai van de Utrechtse Baan zag ik een prachtig mannetje dat even zo prachtig aan het zingen was. In december zingende Zanglijsters op een grauwe koude ochtend zijn niet alledaags. De dagen en weken daarna werd het alleen maar kouder maar deze lentebode zong stevig door!

Koekamp (Den Haag)

Contactpersoon: Wim Kooij

(Er is geen tellijst aangeleverd.)

Voor wie het Centraal Station vanaf de voorkant verlaat, is het onmiddellijke zicht op de groene Koekamp een haast niet te overtreffen reclame voor onze kleurrijke stad.

Nieuwe gebouwen rond het station zullen zo hoog worden dat de Koekamp vanaf het station weldra niet meer zichtbaar is en in de schaduw wordt gezet.

In zoverre ben ik optimistisch dat het terrein al vele honderden jaren letterlijk en figuurlijk zware stormen met verve heeft doorstaan. Diverse fraaie eeuwenoude eiken op het terrein getuigen daarvan.

Een rondje lopen om de Koekamp levert, ongeacht



het seizoen, al gauw 25 vogelsoorten op. Onder de 'zekerheidjes' bevinden zich nogal wat allochtone vogels zoals Canadese Gans en Halsbandparkiet. Verrassingen melden zich ook met enige regelmaat.

De eerste dag van het weerkundige voorjaar vloog een Kleine Bonte Specht druk in de weer van boom tot boom. Een dag later, op 2 maart, scharrelde een Zwartkop rond. Waarschijnlijk een overwinteraar, in dezelfde periode werden direct aan de overkant in het Haagse Bos ook een paar waarnemingen gedaan. Op 27 mei vloog vlakbij het boswachtershuis een mannetje Boomvalk op. De dagen daarna zijn ook diverse waarnemingen gedaan, daarbij ontbrak nooit het karakteristieke geluid. Daarna werd het 3 maanden stil rond deze parel uit de avifauna. Eind augustus zag ik binnen vier dagen 2 keer een adult met een juveniel. Ergens in de buurt zou toch heel goed gebroed kunnen zijn, helaas ontbreekt het me aan meer concrete aanwijzingen.

Op 25 november, toen ik langsfietste terwijl het al begon te schemeren, viel mijn oog, nadat hij zich met zijn kenmerkende geluid had verraden, op een Zwarte Mees. Deze vloog heen en weer tussen de herten, samen met wat andere mezen (waaronder ook glanskop). Zo dichtbij het centrum had ik de Zwarte Mees nog niet eerder gezien.

Twee dagen later zwom een pracht van een mannetjesnonnetje (zeg dit maar eens 10 keer achter elkaar...) in de vijver die de Koekamp scheidt van de Bezuidenhoutse Weg op de plaats waar nu zo driftig

aan New-Babylon wordt gebouwd. Ook in de laatste dagen van het jaar waren er waarnemingen van een Nonnetje, inmiddels in het schaarser geworden water vanwege de ijsvorming. Een dappere Waterral bewoog zich voort langs de beschoeiing.

Clingendael (Wassenaar)

Oppervlakte: 55 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: BMP-methode

Vele buurtbewoners hebben ademloos gekeken naar een mannetje Krooneend die tussen eind januari en eind april in Clingendael (en ook in Oosterbeek) heeft rondgezwommen. Het betrof vrijwel zeker een exemplaar dat afkomstig is uit een collectie aan de Waalsdorperlaan. Hij was ook uiterst tam. Maar het is en bleef natuurlijk toch een Krooneend die zich tegen een langzaam maar zeker ontluikend lentedecor iedere keer weer liet bewonderen.

Aan de rand van het park was in deze periode de waarneming van een Kerkuil opmerkelijk. Corry Amerlaan zag deze rond middernacht op het terras van een tuin zitten en even later ook wegvliegen. Van de kromsnaveligen onder onze gevederde vrienden trok ook de Wespendif weer enige malen de aandacht. Er vonden 4 waarnemingen plaats in de eerste tien dagen van mei en nog 1 op 30 mei. Na een zomerpauze kon hij vervolgens geregistreerd worden op 24 september en 2 oktober. De laatste vloog op van de grond bij de grote speelweide.

Met belangstelling blijf ik de Blauwe Reigers in de omgeving volgen. Blauwe Reigers broeden doorgaans in kolonies in de toppen van een groep oude bomen. Zo'n kolonie was er jarenlang in het Bos van Jochems (Duinzigt). Nadat deze door de verbreding van de Landscheidingweg op hardhandig wijze aan haar eind kwam, trad versnippering op. Het causale verband is niet geheel te bewijzen maar wel aanmerkelijk te maken. Vooral losstaande dennenbomen op Duindigt zelf, maar ook het nabijgelegen landgoed Clingendael raakten plotseling zeer in trek. De tendens dat er niet alleen in kruinen van dennen maar ook in oude beuken in Clingendael wordt gebroed zette twee jaar terug in en zet zich nu door. De Reigers blijken bovendien bedreven te zijn in herstructurering van bestaande nesten. Al vroeg in de

winter werd in het duinbos, niet ver van de schuine brug naar de speelweide, voor eigen gebruik een oud eksternest klaar gemaakt. Het was dit jaar 10 om 7 d.w.z. : 10 broedgevallen in een dennenkruin en 7 boven in een beuk.

In februari waren er twee vogelsoorten vocaal zeer actief op het terrein: de Blauwe Reiger en de Halsbandparkiet. Tijden veranderen snel!

Het nestkastenbestand heeft wederom een tik gehad. In Duinzigt zijn er 6 van de 13 verdwenen door bomkap, vernieling en plotseling doorgezette veroudering van de kast. Dat laatste verschijnsel speelt in de door mij getelde en gecontroleerde gebieden nu op grote schaal. Verreweg het grootste deel van de kasten is nu meer dan 10 jaar oud en de laatste 4 jaar is er in het geheel niet meer vervangen.

Waar ik vroeger aan een weekend nog niet genoeg had om Arendsdorp/ Oostduin/ Bunkerpark, parkje Montfoortlaan en Clingendael/ Oosterbeek te controleren en eventueel repareren maak ik nu in driekwart dag de hele ronde. Selectief vervangen is nu voor volgend jaar voorzien. In Clingendael zal dat vooral het Sterrenbos en Duinzigt zijn. In het Duinbos en de Bosjes van Zanen is zo veel natuurlijke nestgelegenheid dat daar van nieuw te plaatsen kasten waarschijnlijk geheel wordt afgezien.

In het verminderde aantal kasten viel trouwens opnieuw de relatief grote aanwezigheid op van de Boomklever. Het nest vol met eikenbladeren stortte zich zelfs één keer over mijn hoofd uit toen ik de ladder niet hoog genoeg had gezet.

Oosterbeek (Wassenaar)

Oppervlak: 10 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: BMP-methode

Sneeuw ligt er nog maar zelden. Maar vanaf eind januari is er wel enige tijd een andere zekerheid: de bodem ziet dan wit van de Sneeuwkllokjes. Dit is elk jaar weer een magnifiek gezicht. Wanneer je ook nog het staartje van een Winterkoning daarin op en neer ziet wippen dan vergeet je plots de talrijke zorgen die het park omringen. Letterlijk omringen zoals de bombastische Amerikaanse ambassade die op het punt staat om aan de rand van het landgoed te verrijzen. Ook het witte aan de andere kant bij

de Thérèse Schwarzestraat moet volgens planologen vooral minder groen worden. Maar ook voor ingrepen in de boezem van het park duiken zo nu en dan wilde plannen op. Onder het mom van de kredietcrisis moet alles bespreekbaar zijn en moeten bouwplannen versneld kunnen worden uitgevoerd. Ik ga ze ook maar even niet noemen, dat leidt alleen maar tot een self fulfilling prophecy die coute que coute moet worden vermeden.

Voor vogelplezier staat het terrein in alle seizoenen garant, nu nog wel in ieder geval. Het meest intens beleef je het op een vroege ochtend in april. Het relatief grote aantal Merels, Zanglijsters, Roodborsten en Zwartkoppen dat tot de inwoners behoort, zorgt bovendien ook nog voor een vocaal kwalitatief hoogstandje. Tussen 22 april en 1 mei voegde zich daar ook nog een Nachtegaal bij. Oog- maar zeker ook oorstrelend zijn de bezoeken in die periode. Waarnemingen van de IJsvogel deed ik vooral in de tweede helft van het jaar in overvloed. In Oosterbeek deed ik de eerste met Frederik toen ik een blauwe flits zag tijdens een intervalloop. Onze nieuwe voorzitter begeleidde mij daarbij op zijn step. De blauwe flits vloog langs de tankgracht achter het vogelreservaat. In augustus deed ik 3 ijsvogelwaarnemingen (in



Clingendael/ Oosterbeek), in september 4 en daarna raakte ik de tel een beetje kwijt, maar ik kreeg van vele wandelaars meldingen binnen.

Op de 'krakeenden-teldag' 29 november telde ik 17 exemplaren van deze soort die de Haagse landgoederen nog maar zo recent heeft ontdekt. Vier dagen later waren het er zelfs dertig. Op die dag (3 december) scharrelde er ook een Waterral, achter de Prinses Irene-kazerne.

Graag citeer ik ten slotte het bericht van Henk Harmen van 14 december op de site van de vereniging: "Op het balkon van verpleegtehuis NEBO spotte ik op twee dagen een Russische Kauw. Er was geen vergissing mogelijk. De witte halsband en de lichte wangen waren duidelijk waarneembaar. Dit exemplaar bleef langere tijd in mijn directe uitzicht aanwezig. De waarneming van 4 januari was waarschijnlijk hetzelfde exemplaar." Het verpleeghuis ligt aan de rand van het bos, met uitzicht op een grasland.

Arendsdorp/ Oostduin (Den Haag)

Oppervlakte: 17 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: BMP-methode

Het plan om 'torenflats' in het park te bouwen blijft de gemoederen flink beroeren. Inmiddels is er ook in 'Landroef' door de VPRO aandacht besteed aan het onderwerp. Het totale volume aan bouw dat wordt voorzien is inmiddels compacter geworden. Ook wil men de bebouwing meer naar de rand van het park verplaatsen, waarmee een historische misser alsnog deels kan worden rechtgezet. Dat stemt mij enigszins vreugdevol.

Maar het kan allemaal nog veel compacter als men toch 'de lucht in gaat', zo blijkt. Nu is immers, teneinde een en ander commercieel aantrekkelijk te maken, het oogmerk om naast de zorgfunctie, zelfstandige wooneenheden, een horecavoorziening, een kinderdagverblijf en een sportfaciliteit te creëren. Daarmee is sprake van initiatieven die het park onrustig en onnodig kwetsbaar maken. Maatschappelijk ongetwijfeld heel belangrijk maar ik heb al vaker op deze plek betoogd dat het landgoed zich op een ecologisch kritische grens bevindt. Niet doen dus, er moeten juist rustbevorderende maatregelen worden getroffen.

Ook nog maar even aandacht voor de vogels. In het vroege voorjaar is de Halsbandparkiet met afstand de meest luidruchtige vogel. Het aantal broedgevalen lijkt qua dichtheid langzaam maar zeker een verzadigingspunt te bereiken. Nu is ook het Bunkerparkje 'gekoloniseerd'. In 2007 werd hier nog slechts 1 paar vastgesteld, nu waren het er 4. Te midden van deze nieuw gevestigde exoten broedde ook de Tuinfluiter, in het struikgewas tegen een heuveltje (met bunker) op. Voor andere zangertjes luidt de

noodklok. De doorzettende verdichting (en verbreding...) van paden in voorheen rustige stukjes speelt daarbij absoluut een rol. Met name de Zwartkop, een soort die het elders toch heel aardig doet, heeft daaronder te lijden.

Dan nog een paar specifieke waarnemingen. Veel onrust -maar dan op een geheel andere manier dan genoemd in het begin van dit stukje- was er op 18 juli: een druk mannetje Boomvalk bracht andere gevederde vrienden in de buurt in opperste staat van paraatheid. Hij zat in een boom aan de Wassenaarseweg terwijl er luidkeels gealarmeerd werd door Roodborsten, Winterkoningen en Merels. Even verderop bleek ook nog een Bosuil te zitten, vlak achter het Shell-station. Niet ver van de plaats waar midden april al jongen (van deze uil?) waren waargenomen. De Krakeend is ook op het landgoed geen rareiteit meer. Dat is heel snel gegaan met een vogel die 3 jaar geleden hier nog nooit was aangetroffen. Topdag qua aantallen was waarschijnlijk 29 november toen er 51 exemplaren in het park werden geteld (waarvan 39 in de grote vijver Arendsdorp) Enigszins in trance raakte ik op 7 december. Op een takje langs de vijver achter de zonneweide zat een IJsvogel. Zo dichtbij, zo verstild zat hij daar, zo mooi! Het waren weken/maanden waarin ik vele IJsvogels aantrof op vele plaatsen maar dit was echt een beauty die afzonderlijke vermelding waard is. En dan ook nog in mijn eerste waarnemingsgebied, waar ik hem al met al nog niet meer dan een handvol keren heb gezien.

St. Hubertuspark (Den Haag)

Oppervlakte: 17 ha

Contactpersoon: Boudewijn Schreiner

Telling: BMP-methode

Medio 2008 is de Hubertustunnel in gebruik genomen. De werkzaamheden nabij de tunnelmond en aan de toevoerwegen zullen nog tot in 2009 voortduren. Een positief effect op de vogelstand zal nog even op zich laten wachten, temeer omdat de nieuw aangebrachte beplanting rond de tunnelmond de gelegenheid moet krijgen om zich te ontwikkelen. De regelmatig boven het park rondcirkelende Buizerd is zijn jachtgebied trouw gebleven en werd ook in het gebied zelf enkele keren aangetroffen. Van de Sperwer is helaas geen territorium vastgesteld.

Jagend is de vogel wel een paar keer gezien. De Bosuil laat zich na enkele jaren van afwezigheid weer regelmatig horen en heeft vermoedelijk net buiten het park gebroed.

Eind 2008 ging na een flinke koude periode de wintervoeding door de HVB officieel van start en werd er op enkele beschutte plaatsen dagelijks gevoerd.

Nieuwe Scheveningse Bosjes (D-H)

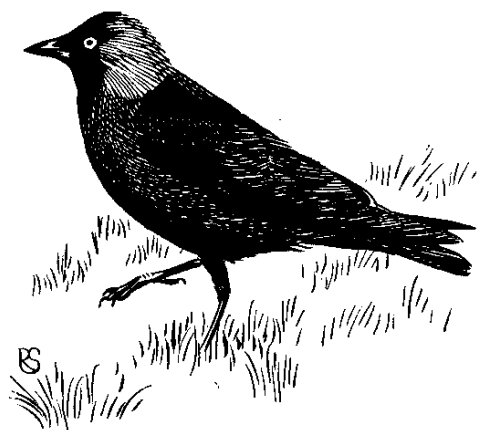
Oppervlakte: 20 ha

Contactpersoon: Nicolette Rab

Medeteller: Ton Haase

Telling: BMP-methode

Vorig jaar meldden we dat er een nestkast zomaar verdwenen was, dit jaar hebben we hier opnieuw last van gehad. Dit had twee oorzaken: de boom waarvan het kastje hing was omgezaagd omdat deze kennelijk uit het bos moest verdwijnen (even mededelen dat men dit gedaan heeft en het kastje heeft gered was er helaas weer niet bij), de andere oorzaak is dat de jeugd er een nieuwe hobby bij heeft gevonden, namelijk nestkastjes van de boom afmeppen. Dit jaar zijn er 3 nestkastjes met boom en al verdwenen. Een 5-tal kastjes is moedwillig vernield. Een kastje was per ongeluk bij het verwijderen van takken van de boom gekomen en (in goede staat) naast de boom neergezet. Of de kastjes voor of na het broedseizoen zijn verdwenen, is niet met zekerheid te zeggen. Van 5 kastjes weten we de broedgegevens niet.



Van een paar kastjes die we vernield terugvonden, bleek dat deze bezet waren geweest.

Vermeldenswaard is natuurlijk die fantastische Pallas' Boszanger in april, waar zeer veel liefhebbers op af

zijn gekomen. Ook was er nog die ene Pimpelmees die nog lekker in een kastje zat, en er snel vandoor moest toen er door de teller op zijn huisje werd geklopt en bijna door zijn bril heen vloog. Ook dat was toch even schrikken om, balancerend op een ladder, zo oog in oog met een lief klein vogeltje te staan. Volgens de huidige telling zouden er in 2008 niet 28 maar 29 nestkasten gehangen moeten hebben. Van 2 dubbelgenummerde kasten hebben we een A-nummer gemaakt (5A en 20A).

We hebben in 2008 dus in elk geval 23 bezette kasten gehad, waarvan Pimpelmees 12, Koolmees 9 en Boomkruiper 2. Toch een percentage van 80%.

We hebben 10 keer geteld van half maart tot half juni. Voor wat betreft de Sperwer kunnen we opnieuw goed nieuws vermelden: er zijn dit jaar weer 2 jongen uitgevlogen. In 2008 hadden we een goed boomkruiperjaar. De Grote Bonte Specht ging achteruit. En we konden (mochten) het eerste paar Kauwtjes als broedpaar verwelkomen.

Het aantal verschillende soorten territoriumhoudende broedvogels bedroeg 20. Voor dit jaar zullen we het aantal kasten weer aanvullen tot 29 en hopen dat de jeugd minder baldadig gaat worden.

Dit jaar waren van de zoogdieren slechts Eekhoorns (veel) en Vleermuizen present.

Als tijdelijk verblijver/wintergast konden we noteren: Natuurlijk de Pallas' Boszanger, Fluitser, Havik, Boomklever, Bosuil, Buizerd, Koperwiek, Sijs, Goudhaan, Kauw, Groene Specht, Groenling, Putter, Houtsnip, Keep, Vink en zelfs een Bokje.

Park Sorghvliet (Den Haag)

Oppervlakte: 22,5 ha

Contactpersonen: Erik Evers en Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Tijdens de eerste telronde werd een groep Sijzen waargenomen. Het is altijd een genoegen deze vogeltjes rond te zien dwarrelen in de bomen, terwijl ze aan het eten zoeken zijn.

Tot het voorjaar is met enige regelmaat de IJsvogel bij de Beek gezien, maar helaas niet in het broedseizoen. In maart heeft de beheerder zaagwerk stil moeten leggen vanwege de aanwezigheid van een juveniele Bosuil. Op tweede Paasdag vond de beheerder een Kerkuil in de trekkerstalling, die er helaas vandoor ging. Dienaangaande zal er in 2009

een kerkuilenkast geplaatst worden, in de hoop dat het geen eenmalig bezoek was.

Tijdens de vogelinventarisatie zijn er twee territoria van de Bosuil en de Groene Specht geteld, nogal ongewoon voor een klein gebied als Park Sorghvliet. In juni fladderden de familie Staartmees door de bosjes, de jongen kregen vliegles en de ouders lieten zien hoe je insecten tussen de blaadjes en knoppen uit moet peuteren.

Het jaar sloot af met een flinke vorstperiode, maar de waterlopen zijn niet helemaal dichtgevroren, vanwege de stroming in de Haagse Beek.

De telling werd volgens de BMP-methode gedaan en de gegevens zijn naar Sovon gestuurd.

Haagse Beek - middenloop (D-H)

Oppervlakte: ca. 12,4 ha

Contactpersoon: Ineke Leyenaar

Na een flinke storm op 14 maart de eerste telling gedaan. Het was een goede ochtend en ik zag een paar Nijlganzen met 9 jongen, die al een week voor Kerstmis uit het ei kwamen en dus al flink groot waren. Roffelende Grote Bonte Spechten gezien en gehoord en tweemaal een IJsvogel van het Rode Kruis Ziekenhuis richting Loosduinen zien vliegen. Geweldig. Een Aalscholver in broedkleed aan het vissen en later drogend op de bekende stek in de grote vijver bij de Sportlaan. Het Knobbelzwanepaar moet verjaagd zijn. Vorig jaar hadden zij wel 5 jongen maar eind zomer 2007 zijn ze allemaal verdwenen. Moeder Zwaan werd gezien – radeloos zoekend naar haar jongen. Wat er gebeurd is kan ik niet achterhalen. Nu heeft een paar Canadese Ganzen de zwanenplek in gebruik en zelfs de Nijlganzen worden door het mannetje van het Canadese stel verjaagd. Overigens is al het riet weg gemaaid langs alle vijvers van de Haagse Beek en zeker 20 bomen langs de Segbroeklaan zijn geveld. Het is een kale boel. Op deze ochtend ook nog een Sperwer zien jagen.

Op 18 april de eerste jonge Wilde Eendjes gezien. Op 23 april slooft een Grote Bonte Specht zich uit.

En de eerste Zwartkoppen zijn er. Prachtig paartje gespot. Een Nijlganzenpaar roept van de kerk en een Zwarte Kraai houdt van chips. Die kraaien zijn niet dom en halen evenals de Kauwen alles uit de vuilnisbakken. Op 24 april, na de "Nachtegalen wandeling" in de duinen, de Fitis gehoord. (In de duinen Fitis,

Grasmus en Nachtegalen).

Op 2 mei overdag geteld, er wordt veel gebouwd bij flat 1 (Henk Harmsen) bovendien veel wegwerkzaamheden aan de Segbroeklaan uitgevoerd. De takjes en bosjes bij de flat van Henk, waar de IJsvogel vaak zat, zijn ook weg. Boomkruiper gezien. De blauwe kleine Hyacinten, Japanse kers, en Fluitekruid zijn uitbundig aan het bloeien. Een Waterhoen zit boven op een overhangende tak van een gigantische Treurwilg net boven een broedende Meerkoe. En er vliegt een Buizerd over. Nu zijn er eindelijk ook veel mugjes.

Op 3 mei veel Witte Lelies, en blauw/paars Longkruid. Op 10 mei zie ik een Visdiefje vissen en een drinkende Gierzwaluw. Ook de vissen paaien, het riet gaat nu omhoog (zelfs al weer te hoog! – ik kan de nesten niet meer zien). De Koekoeksbloemen en het Fluitenkruid zijn prachtig om te zien. Ook een Boomkruiper goed gezien in een boomschorsnest. Misschien een Tuinfluiter gehoord, maar het was mogelijk toch een Zwartkop. Bovendien niet helemaal in mijn telgebied.

Op 15 mei de eerste jonge Kauwen, veel kleine Wilde Eendjes, jonge Koolmezen en Pimpelmezen. Een paartje Wilde Eend zit in een boom te broeden. Ook Oeverlopers en Kleine Karekieten gehoord en gezien. Koekoeksbloem en Lisdodden en een reuze Goudvis aan het paaien. Mooi.

Op 28 mei veel jonge vogels gezien en gehoord, zoals Winterkoninkjes en Staartmezen en bedelende Halsbandparkieten. Een Koolmezengezin heeft zelfs in een vaas op een balkon gebroed. Heel veel tumult bij vijver 3 tussen Goudenregenstraat en Sportlaan, daar hebben de Canadese ganzen 2 jongen en zijn nerveus. Er loopt een Vos en wel 10 kraaien gaan er schreeuwend achteraan. Ook heeft het voor het eerst geregend sinds 14 maart. Op de eerste etage bij het Rode Kruisziekenhuis zie ik een Waterhoentje. De Meerkoe heeft jongen in dat nestje onder de grote Treurwilg.

Op 30 juni zie ik 2 jonge Grote Bonte Spechten hard roepend foerageren in de boompjes bij de kinderspeelplaats van het Ziekenhuis. Ook is er een nest van de Grote Bonte Specht bij de Iepaan. Bij de grote Plataan (1^e vijver) is alle groen eromheen (Zwartkop terrein) helemaal kaal gemaakt. Misschien zit er nog een Scholekster met jongen op het dak bij Henk, overigens mooie Kattenstaarten, paarse Malva's, Jasmijn, Gele toortsen, Distels. De Wilde

Eenden beginnen al aan het overgangskleed. Het aantal territoria steeg iets ten opzichte van 2007, ook waren er meer soorten. Het aantal soorten met territoria bleef vrijwel gelijk.

Dit jaar dus voor het eerst de Vos gezien en de commotie die hij/of zij teweeg bracht. Of de Scholteksters jongen hebben grootgebracht is de vraag. Ik heb geen jongen gezien en het foerageren ook niet vaak kunnen zien. Nu er met de bouw van huizen en school bij Houtrust kan worden begonnen, vrees ik voor deze soort. De Canadese Gans is dus een nieuwe soort en heeft de Knobbelzwaan verdrongen. Leuk dat de IJsvogel hier ook te zien is.

Wapendal (Den Haag)

Oppervlakte: 5 ha

Contactpersoon: Okje van Drimmelen

Het is nu goed te zien, dat er hier en daar gesnoeid en gekapt is, zodat er weer een "doorkijk" kon ontstaan. Volgens de beschrijving in het beheerplan was dat ook de bedoeling. De Shetlandpony's zorgen er inderdaad voor, dat er minder gras en boompjes-opschot is. Langs de randen van het hek is een looppad ontstaan en alles er om heen blijft nu goed kaal. Hoe het er verder, in het bos-en struikgedeelte bijstaat, kan ik vanaf de weg niet zien, maar vorig jaar schijnen ze daar goed hun best te hebben gedaan. Eén vogelgeluid klonk mij weer als echte vogelmuziek in de oren, het welbekende geluid uit de duinen en vooral uit Meijendel. De Nachtegaal staat nu weer op de tellijst. Verder blijft de vogelstand ongeveer gelijk.

Landgoed Meer en Bos (Den Haag)

Oppervlakte: 21 ha.

Contactpersoon: Wouter van As

Telling: BMP-methode.

Het gebied is nog steeds gelegen tussen, aan de zuidzijde de Laan van Meerdervoort en aan de noordzijde de Machiel Vrijenhoeklaan en verder aan de oostzijde de Muurbloemweg en aan de westzijde de Heliotrooplaan waar ook het vogelasiel De Wulp gelegen is.

In tegenstelling tot 2007 is de winter nu aardig koud geweest. De mezen hebben zich in december al

laten horen met hun lenteliedje, waarbij sommigen nog duidelijk aan het oefenen zijn. De Heggenmus is weer in februari begonnen. Maar nu voorjaar 2008. Dit keer het geluk gehad dat de teldagen niet nat waren. De eerste keer vloog een Buizerd over en die veroorzaakte veel consternatie. De tweede keer gin-



gen de Gaaien behoorlijk tekeer en waren de Grote Bonte Spechten zeer actief. Een heel bijzondere gebeurtenis was de Vink, maar deze bleek naderhand een Spotvogel te zijn.

In het Segmeertje hebben we dit keer zowel de Slobeend als de Kuifeend te logeren gehad. Helaas geen broedgevallen. Het tellen van de territoria van de Wilde Eend is opnieuw moeilijk. Iedere keer moet ik oppassen voor dubbeltellingen, misschien heeft iemand een goede tip. De Winterkoning staat weer bovenaan met 32 territoria. Verder zijn dit jaar een Heggenmus, een Zomertortel en een Bosuil geteld. Opvallend is het feit dat het totale aantal territoria exact hetzelfde is als vorig jaar.

Antennepark Scheveningen (D-H)

Oppervlakte: 11.06 ha.

Contactpersoon: Boudewijn Schreiner

Telling: BMP-methode

Scheveningen Radio of Radio Scheveningen was van 1904 tot 1999 het radiostation van Nederland voor communicatie met schepen op zee. De meeste Hage-naars kennen het afgesloten gebiedje wel met al die hoge zendmasten aan het eind van de Houtrustweg. Het terrein is nog steeds afgesloten voor het publiek en in gebruik bij de Koninklijke Marine. Ik was dan ook bijzonder verheugd dat ik toestemming kreeg om het gebied te betreden en uitermate benieuwd wat

ik aan zou treffen in dit nog niet eerder door ons geïnventariseerde duingebied. Er bevinden zich mooie dichte duindoornstruwelen die bij de Sprinkhaanzanger erg in trek blijken en de begroeiing is op een enkele Vlier na nergens hoger dan drie meter. Het weinig belopen terrein herbergt op sommige plaatsen een mooie lage kruidenrijke duinvegetatie, waar ik, zoals ik hoopte prompt een Tapuit zag. Behalve veel Helm zijn er ook enkele kleine zandverstuivingen. Mogelijk door de afwezigheid van wandelaars en loslopende honden trof ik er relatief veel grondbroeders aan zoals Graspieper, Fitis en zelfs een Fazantenpaar. De vondst van een door een Vos gedode Nijlgans belooft voor de laatste niet veel goeds. Het was een bijzondere ervaring om in het open duingebied in alle rust te genieten van de baltsende Graspiepers en snorrende Sprinkhaanzangers. In het licht van de herinrichting van het nabijgelegen Norfolkterrein is het daarom van het grootste belang om met dit ook in de vogeltrekroute gelegen rustpunt terdege rekening te houden.

Deze telling in 2008 was de eerste broedvogelinventarisatie volgens de BMP-methode in dit gebied.

Westduinpark - middendeel (D-H)

Oppervlakte: ca. 50 ha.

Contactpersoon: Dick Pescott

Telling: BMP-methode

Tussen eind maart en begin juni 2008 heb ik 9 keer geteld, enkele keren samen met Mw. Houweling. Anders dan in 2007, werden Braamsluiers niet waargenomen, de Bosuil werd maar een enkele keer gehoord en de Buizerd kon niet worden bevestigd als broedvogel, alhoewel hij twee keer werd gezien. In het kader van Natura 2000 was (en is) de Gemeente bezig om struweel te verwijderen om zodoende kale zandvlakten te herstellen. Op vele plaatsen is de afrastering verdwenen of kapot, zodat loslopende honden (en mensen) nu op plaatsen kunnen komen waar zij schade toebrengen aan begroeiing en mogelijke nestplaatsen. Houtduiven en Kauwen hebben slaapplaatsen in de bomen langs de sportvelden. In het Paddenpoel, net buiten het gebied, was een nest van de Kleine Karekiet

Omdat de verschillende delen van het gebied vrij groot zijn, is het aantal territoria van Pimpelmees, Merel, Koolmees en Roodborst wellicht onderschat.

Crematorium Ockenburgh (D-H)

Oppervlakte: 2,6 ha

Contactpersoon: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Al jaren loop ik over het crematoriumterrein om bij reservaat Ockenburgh te komen, om te werken en te tellen. Geen gek idee om het terrein van het crematorium meteen mee te tellen. Omdat er een verbouwing gaande was die tot halverwege maart duurde, was het jaar 2008 niet zo'n goed jaar om met tellen te beginnen. Dat scheelt natuurlijk meteen in je aantal broedvogels.

Verder is het er, buiten de diensten, rustig en de dieren merken het altijd direct dat op een bepaald tijdstip de poort dichtgaat. Een van de medewerkers vertelde me dat de Vos bij de parkeerplaats zat te wachten tot ze eindelijk eens weggingen.

Ik heb zelf de Vos een keer overdag weg zien glippen. De mensen die op bezoek waren merkten niets. De bezoekers zijn er rustig, dus de vogels zijn niet erg schuw.



Heempark H.J. Bos (Den Haag)

Oppervlakte: 3 ha.

Contactpersoon: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

In 2007 heb ik een ander gebied geteld en het afgelopen jaar ben ik weer met frisse moed begonnen in het vertrouwde Heempark H.J. Bos. Bij de eerste telronde viel het al op dat een nestkast op zijn kop hing, maar die kan je in het broedseizoen

niet vervangen. Het is altijd goed te merken dat de schoonmaak van de nestkasten een jaar is overgeslagen, want bij schoonmaak en controle bleken er van de tien nestkasten die er moeten hangen, twee niet meer te gebruiken en één verdwenen. Ik had dus niet genoeg reservekasten bij me, zodat het aantal nestkasten aan het begin van 2009 op negen komt te staan.

Met de kapotte erbij kwam het aantal nestkasten op acht, terwijl er in de gevallen en de verdwenen kast niet gebroed kon worden. De bezetting van 100% kwam doordat er in een pimpelmeeskast twee nesten zaten en in een koolmeeskast drie. De nesten kwamen bijna tot het uitvlieggaat.

Op 5 april lag er een dode rat op de oprit bij de kinderboerderij en het was zo niet te zien of hij door de boerderijkat of iets anders was gepakt. Op 18 mei waren een Meerkoet en Waterhoen in hevig gevecht gewikkeld. Je zou zeggen dat een meerkoet makkelijk wint, maar toen ik na een paar minuten doorliep was de strijd nog onbeslist.

Buiten de telrondes ben ik niet in het heempark geweest, maar de beheerders houden een lijstje bij van tijdelijk verblijvende soorten die ik tijdens mijn rondes gemist heb. Er werd geteld volgens de BMP methode en de gegevens zijn naar Sovon gestuurd.

Florence Nightingale Park (D-H)

Oppervlakte: onbekend

Contactpersoon: Jaap Zoet

Telling: BMP-methode

Het openbaar vervoer knooppunt Leyenburg is gerealiseerd bij het Leyenburg ziekenhuis.

In het park zelf is nog niets veranderd, hoe lang dit nog zal duren is onbekend. Aan mijn telgebied achter het ziekenhuis is gelukkig nog niets veranderd.

Op de OV overstapplaats is het druk met mensen en verkeer maar aan de parkzijde achter het ziekenhuis is het rustig en kan je een heleboel vogelgeluiden waarnemen. De verwachting is dat dit in 2009 wel anders zal zijn i.v.m. de bouw van het revalidatiecentrum. Wij zullen kijken hoe de vogels hierop reageren.

ATV "Nut & Genoegen" (Den Haag)

Oppervlakte: 7 ha.

Contactpersoon: Willy Joolen

Telling: BMP-methode

Het complex aan de Meppelweg 882 in Den Haag is in het telseizoen van 2008 weer volgens de BMP-methode geteld. Helaas heb ik dit jaar, wegens ziekte, minder kunnen tellen dan gewenst. Wel heb ik een goed overzicht gekregen van wederom een vermindering van het aantal territoria, terwijl het aantal soorten wel ongeveer gelijk bleef.

Er waren wat meer Houtduiven in de bomen van de windsingels. Op het bouwterrein, grenzend aan Nut & Genoegen, hebben in het voorjaar van 2008 's nachts grote schijnwerpers gebrand, kennelijk om boeven af te schrikken. Ik liep werkelijk stekeblind en op de tast dat gedeelte van mijn route en heb geen vogel gehoord natuurlijk.

Ik heb de Sperwer ditmaal als territoriumhoudende vogel opgevoerd, omdat hij duidelijk in dit gebied heeft gebroed en twee jongen heeft groot gebracht. Op 26 mei kwam, van de zijde van het nabij gelegen Zuiderpark, een blauwe kinderballon met een kaartje aan de staart het luchtruim boven Nut & Genoegen binnenzweven. Met een hoog, schril, boos geluid kwam de Sperwer uit het niets te voorschijn, viel de ballon aan en bleef hem attaqueren, totdat de ballon het territorium aan de andere zijde van het complex weer had verlaten.

Tijdens het inventariseren heb ik twee maal een Vos ontmoet, die met een boog wegsprong, terwijl ik van schrik de ander kant op sprong. "zie je het voor je?"

De Heimanshof (Den Haag)

Oppervlakte: 3,2 ha

Contactpersoon: Yvonne Vermazen

Telling: BMP-methode

De Heimanshof, een pareltje van een tuin gelegen in het Zuiderpark. Deze tuin werd geïnventariseerd volgens de BMP-methode. Buiten het broedseizoen werd de tuin bijna wekelijks bezocht.

Januari begon goed met de vreemde eenden waarnemingen. Een paartje Slobeend, een vrouwtje Mandarijneend en een Chileense smient. Met dank aan Wim Kolber voor het op naam brengen van deze

laatste vreemde gast. Na het snoeiwerk en herinrichting van de kruidentuin in 2007 hebben de struiken zich weer aardig hersteld. Dit jaar zijn er meer territoria geteld. Na een stormachtige nacht begin maart zijn er een aantal Beuken omgewaaid.

19 Oktober was een prachtige herfstochtend. Een waterig zonnetje, diverse bomen in prachtige herfstkleuren. Bloeiende Dahlia's en Herfstasters. Maar het mooiste waren de vele Koperwieken in de tuin. De vogels kwamen op de bessen en appeltjes af. Ze zijn even weggeweest, maar toen de vorst in december inviel waren ze weer terug. Ook dit jaar weer enkele Houtsnippen aangetroffen.

In oktober zijn alle nestkasten geïnventariseerd en schoongemaakt. Bijna alle Kool- en Pimpelmeeskasten zijn nu vervangen en bijna allemaal in gebruik genomen.

De Bosuilenkast is dit jaar weer gebruikt door een Stadsduif en een spleetkast was weer in trek bij een Pimpelmees. De halfopenkasten bleven ook dit jaar weer onbezet.

ATV "Zonnegaarde" (Den Haag)

Oppervlak 2,2 ha.

Contactpersoon: Yvonne Vermazen

Telling: BMP-methode

Dit complex werd volgens de BMP-methode geteld. Omdat ik zelf een tuin op dit complex heb en er dus regelmatig ben, worden er het hele jaar door waarnemingen gedaan.

Goed nieuws: Donderdag 27 november 2008 was een belangrijke dag voor ATV Zonnegaarde. De kogel was door de kerk, Zonnegaarde blijft bestaan. Ons complex krijgt een plaatsje in het Masterplan Erasmusveld-Leywegzone.

Er zal heel wat veranderen. Ons complex zal een openbaar tuinpark worden, waar tuinders en bezoekers kunnen genieten van groen en rust, aldus het plan. Tevens zal het een belangrijke functie gaan vervullen in de ecologische zone.

Putters, een nieuw geluid in de lente. Half april, daar waren ze ineens. Een hoop gepruttel en gesputter, het typische Puttergeluidje. Het heeft tot half mei geduurd en toen waren ze weg.

Zeer waarschijnlijk zijn ze afgekomen op de zaden die te kust en te keur op ons complex te vinden zijn op een aantal verlaten en verwaarloosde tuinen.

Opvallend vaak was de IJsvogel te bewonderen. De gemoederen liepen weer hoog op met de komst van het zwanenpaar. Het stel koos voor de bouw van het nest een plekje aan de rand van het complex aan de Laan van Wateringseveld.

Ook dit jaar ging het weer hopeloos mis. Er werden 7 eieren gelegd waarvan er 3 zijn "zoek geraakt" 2 zijn er uitgekomen en 2 niet. Toen de 2 kuikens uit het ei waren gekomen lieten de ouders de kuikens links liggen en gingen vol overgave door met broeden van de 2 overgebleven eieren die overigens niet uitgekomen zijn. De 2 kuikens hebben het helaas niet overleefd.

Park Vreugd en Rust en Park 't Loo (Voorburg)

Oppervlakte: 39 ha.

Contactpersoon: Martin van de Reep

Telling: BMP-methode

Voor het derde opeenvolgende jaar is nu het park geïnventariseerd volgens de BMP methode. Ook dit jaar waren er weer bijzonder leuke waarnemingen. Omdat enkele niet aan de gestelde criteria voldoen staan ze niet in het overzicht vermeld en wil ik ze hier even los vermelden.

Zo was er wederom een waarneming in februari van een Dodaars in het Boerenpark en een zeer leuke waarneming van een Waterral op 23 maart in de vijver ter hoogte van de Hendrik van Boeijenlaan. De kans dat we deze laatstgenoemde soort in 2009 zullen treffen is minimaal omdat in het najaar tijdens onderhoudswerkzaamheden alle 'kleine lisdodden' zijn afgemaaid. Ook leuk te vermelden is het feit dat de konijnenpopulatie die zich in het park bevindt stabiel blijft met 34 getelde exemplaren. Boven de bomen in het park vliegen ook veel foeragerende Gierzwaluwen die in de nabije omgeving broeden. Soorten die nieuw zijn dit jaar zijn de Braamsluiper. Of ze ook in 2009 weer van de partij zijn zal afhangen van het feit of ze zich veel aan zullen trekken van de pas ingerichte speeltuin naast hun territorium. Ook de Holenduif is weer terug omdat die nu wel binnen de gestelde grenzen aanwezig was. Soorten die een grote toename laten zien zijn de Stadsduif en het Waterhoen. Een derde soort die ook toeneemt, is de Muskuseend. Nog niet door natuurlij-

ke toename maar door het feit dat een omwonende, het al jaren aanwezige mannetje van twee vrouwtjes heeft voorzien.

Voorts is er een toename te zien van Ekster, Kuifeend, Nijlgans en Wilde Eend terwijl ook het aantal broedparen van de Staartmees weer op het oude niveau is.

Ook de Blauwe Reiger laat weer een toename zien. Het afgelopen jaar zijn echter niet alle nesten succesvol uitgekomen, enkele paren hebben een tweede broedpoging gewaagd. Een nestboom was met dertien getelde nesten wel heel erg in trek! Ook de Houtduif en de Roodborst doen het goed. Soorten die vrijwel stabiel blijven zijn in de meerderheid, om er enkelen te noemen; de Boomklever, de Bosuil, de Fuut, de Gaai, de Kauw, de Grote Bonte Specht



(GBS) en de Halsbandparkiet (HBP). Voor deze laatste geldt dat de Grote Bonte Spechten ook dit jaar weer drie mooie nestholten hebben gemaakt. Dit was echter niet voldoende om het aantal broedparen van de HBP te laten stijgen. Twee vaste nestbomen met standaard vier broedparen HBP, een broedpaar GBS en een broedpaar Boomklever moest wijken voor revitalisering. Een derde boom, waarin nog geen holenbroeder enige poging had ondernomen om een nest in uit te houwen, had eenzelfde 'stip' gekregen en moest ook wijken.

Soorten die een lichte afname lijken te vertonen zijn de Groene Specht, de Pimpelmees (die onvoldoende nestplaatsen kan vinden) en de Winterkoning die het voornamelijk moeilijk heeft met de nieuwe inrichting van het park. Een duidelijke afname is te zien bij de

Boomkruiper, mogelijk een ondertelling?

Zeer opvallend is dat de Vink, in tegenstelling tot de landelijke tellingen, weinig wordt aangetroffen. Schijnbaar is er voor deze uitgelezen parkvogel niet veel van zijn gading te vinden in dit park. Doordat de Fitis, Groenling, Ransuil en Ringmus niet zijn waargenomen is het aantal broedvogelsoorten met twee gedaald tot 40. Het totaal aantal broedparen is met 531 paren stabiel.

Vallei Meijendel (Wassenaar)

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: BMP-methode

Qua Meijendel-tellingen ben ik na dit broedseizoen -na 25 jaar- met sabbatical gegaan. Dit is daarom even de laatste Valleibijdrage. Weinig schokkende berichten over dit jaar. Holenbroeders zijn het gaan-deweg beter gaan doen. Vooral de Kauw doet het uitstekend. De Halsbandparkiet heeft in Meijendel echter nog beperkt domicilie gevonden. Een stormachtige verovering lijkt onwaarschijnlijk. In de Vallei lijkt de opmars voorlopig tot stand gekomen. Mezeninvasies waren er vooral begin december. Een record van 17 Kuifmezen en 12 Zwarte Mezen in een enorm grote groep waarin ook Goudhaantjes, was enerverend om te zien.

Voorlinden (Wassenaar)

Oppervlakte: 39 ha

Contactpersoon: Yvonne van de Pitte

Tellers: Aenne Jaarsveld, Adri Remeeus

Telling: BMP-methode

Opvallend is wederom het grote aantal eenden en ganzen. Er is altijd van alles te zien op de vijver en op het weiland. Verder valt op dat de IJsvogel dit jaar prominent aanwezig is in de waarnemingen. Door Adri maar liefst 10 keer gezien, ondanks het feit dat hij in de broedtijd weinig in Voorlinden was (drukke telbezigheden elders) en in december met vakantie was. Aenne heeft zelfs het geluk gehad een glimp op te vangen van 3 jonge IJsvogels die, zittend op een tak, door een van de ouders werden gevoerd. Ook vloog er tot 2 maal toe een Houtsnip op tijdens haar rondje. Verder zag ze eenmaal 7 Reeën. Ook de Eekhoorn is in aantallen toegenomen.

De Haas is echter verdwenen uit het terrein.

Van de nestkasten zijn geen gegevens bekend. Kool- en Pimpelmezen werden wel in hun buurt gezien en gehoord.

Jammer genoeg hebben krakers een kaalslag aangericht rondom hun pand. Een ondoordringbare haag, ideaal voor vogels en insecten, werd radicaal verwijderd.

Ik sluit dit verslag zoals gewoonlijk af met de waarneming van de vele loslopende honden. Meerdere malen werd door Willem de Looy, die op zomeravonden vaak tot heel laat in het terrein aanwezig is, gezien hoe honden een ree opjoegen. Hij heeft de eigenaren daarop attent gemaakt, maar de vraag is of ze de honden een volgende keer wél zullen aanlijnen. Een eigenaar merkte zelfs verontwaardigd op dat het een jachthond betrof, die nu eenmaal behoefte had om achter wild aan te gaan.

Ondanks dergelijke grote ergernissen valt er gelukkig altijd heel veel te genieten.

Park Groot Haesebroek (Wassenaar)

Oppervlakte: 11 ha

Contactpersoon: Arris Jan van Ekris

Telling: BMP-methode

Dit gebied werd in 2008 van februari tot juli, twaalf keer volgens de BMP-methode geteld. Ook werd het terrein, buiten de broedperiode, geregeld bezocht. Dit landgoed werd dit jaar voor het eerst geïnventariseerd.

Park Groot Haesebroek bestaat uit stijlcultuurtuinen, enige binnenduïnbossen en een aantal wateroppervlaktes zoals beekjes, een kleine plas en sloten met rietkragen. Ook is er een mooie grote weide, grenzend aan de buitenrand van een ander bos. Het landgoed Park Groot Haesebroek is géén publiekstoegankelijk terrein.

Heel vroeg in de ochtend op 2 mei 2008 heb ik op de grote weide, tamelijk dichtbij, een Wespendif waargenomen. Na enige minuten is deze in noordelijk richting weggevlogen.

Een Roodborstpaartje heeft met succes in een lantaarnpaal gebroed. Er hangen 20 nestkasten aan bomen en één berkenhouten kast, heel hoog en onbereikbaar aan een Berk. In het begin van het jaar heb ik alle kasten nog eens goed nagekeken en schoongemaakt, maar desondanks is er tijdens

een storm toch een naar beneden gevallen. Bij alle bereikbare nestkasten, op één na, zijn broedindicerende waarnemingen gedaan. Om schade aan de bomen te voorkomen en geen onrust onder de vogels te veroorzaken, heb ik voorgesteld, om in oktober/november van dit jaar, alle nestkasten te demonteren en te vervangen door nieuwe hout/betonnestkasten, die met een speciale band aan de boom bevestigd kunnen worden.

Opvallend vaak, heb ik de Bosuil waargenomen en later in de ochtend liet ook de Buizerd zich zien en horen. Een aantal keren heb ik Grauwe Ganzen zien overvliegen. Ook een Halsbandparkiet in vlucht gezien en een Groenling in het struikgewas gehoord. Een mooie waarneming was het zien van een Reegeit en -bok op de grote weide vroeg in de ochtend en ook een Vos liet zich regelmatig zien. Gebleken is, dat het gebied door veel Reeën als rustplaats wordt gebruikt. Maar het meest bijzonder vond ik de vele juveniele en adulte Pimpelmezen, Braamsluipers, Waterhoentjes en andere families in medio juli en later.

Backershagen/Wiltzanck/Hartenkamp (Wassenaar)

Oppervlakte: ca 24 ha

Contactpersoon: Arris Jan van Ekris

Telling: BMP-methode

Van februari tot en met juli 2008 is er twaalf maal geteld volgen de BMP-methode.

De fietsweg tussen de Rust en Vreugdlaan en de Pauwlaan was wegens werkzaamheden een tijdlang afgesloten voor al het rijwielverkeer. Bij de fietsbrug in de buurt van de ingang vanuit de Rust en Vreugdlaan en bij de kruising met de geasfalteerde weg niet ver van de Rijksstraatweg.

De rietkragen aan de oever van de plas zijn in de zomer weer hoog gehouden. Het Knobbelzwaanpaar heeft er met succes gebroed en vier juvenielen groot gebracht.

In Paroussia is er voor een betere bereikbaarheid van een aantal nestkasten wat loof weggesnoeid. Ook zijn de door de specht aangepikte nestkasten bij de vliegopening, van metalen plaatjes voorzien. Twee nestkasten t.w.: één boomkruiper-en één koolmeeskast zijn door nieuwe vervangen.

December was dit jaar een echte wintermaand en toen de temperatuur zowel 's nachts als overdag on-

der nul bleef, is besloten om in het vogelrustgebied Paroussia te gaan bijvoeren.

Van de bekende broedvogels zijn er geen grote veranderingen in aantal en territoria te zien.

De Tuinfluiter is weer terug. Vorig jaar was er nog maar een, dit jaar zijn er vier territoria waargenomen. Dit jaar zijn er ook geheel nieuwe soorten met territoria bij gekomen.

De Canadese gans met 1 territorium en de Holenduif met 4 territoria. Helaas heeft de Nachtegaal dit jaar niet gebroed in Backershagen. Misschien wordt het volgende jaar weer wat. In de laatste maand van het jaar heb ik tamelijk veel Koperwieken gehoord en gezien en ook de Houtsnip waargenomen. Ook een in zuidelijke richting overvliegende Goudplevier, mogelijk gevlucht voor de kou.

De Paauw en Bos Ruys (Wassenaar)

Oppervlakte: 12 ha

Contactpersoon: Johan van Gogh

Telling: BMP-methode

Er is geteld volgens de BMP-methode. Het gebied werd het gehele jaar, gedurende 2008, een paar keer per week bezocht. Met de nestkastencontrole en het onderhoud heeft Arris Jan van Ekris geholpen.

Het was een belangrijk jaar voor de Paauw. Er heeft een IJsvogel in mijn tuin gebroed. Deze ligt aan de Paauwvijver. Het laatste stuk is een vrijwel ondoordringbaar bos van Elzen, Bramen, Klimop en Laurierkers. Kortom, ik kom er vrijwel nooit. Mijn buurvrouw heeft er echter vanuit haar tuin goed zicht op. Toen ik haar vroeg of ze ook regelmatig de IJsvogel over de vijver zag vliegen, antwoordde ze dat hij vaak in de punt van mijn tuin op een bepaalde plek de bushbush in dook. Daar moest hij dus wel een nest hebben. Dit jaar heeft er voor het eerst een Buizerd in de Paauw gebroed. De jongen hebben een paar weken, permanent tot donker worden, in een niet groot bos heen en weer gevlogen, bedelend om voedsel. Hun geschreeuw was honderden meters verder te horen. De Vinken die vorig jaar geen territorium hadden, bezetten er twee in 2008.

Maar er zijn ook een paar minpuntjes. De Nachtegaal die vorige jaren overigens tevergeefs probeerde een territorium te vestigen, liet zich in 2008 helemaal

niet meer horen. En de Bosuil liet zich maar een heel enkele keer horen. Van een territorium was helaas geen sprake.

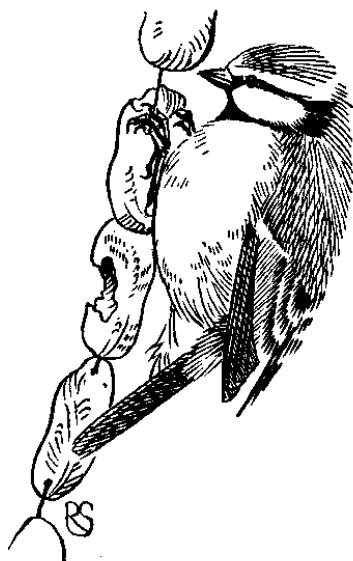
De Kuifeenden kwamen dit jaar later dan gewoonlijk, nl. twee dagen voor Kerstmis. Toen de vorst inviel waren ze weer verdwenen.

Zijde Parken (Leidschendam)

Contactpersoon: Hendrik Brouwer Schut

Telling: BMP-methode

Wat ooit een aaneengesloten groengebied was en bestemd voor de actieve en passieve recreatie is geworden tot een aantal groen gebieden op postzegelformaat. Brede barrières maken uitwisseling tussen deze gebiedjes nog nauwelijks mogelijk. Daarnaast is de druk op het gebied enorm. De open ruimte in dit deel van de gemeente is spaarzaam en wordt voor tal van activiteiten benut. Daar is op zich niets mis mee, alleen is het gevolg dan wel dat de natuurwaarde laag is.



Wanneer je het hele jaar door op verschillende momenten van de dag, onder verschillende condities je van gebiedje naar gebiedje verplaatst levert dat 62 verschillende vogelsoorten op. En 21 soorten hiervan brachten binnen de grenzen van de Zijdeparken een of meerdere broedsels groot of ondernamen een poging daartoe.

De Fuut en de Blauwe Reiger wisten al dat er vis in de vijver en sloten zit. De Aalscholver liet zich ook dit inventarisatiejaar verschillende keren zien in de

kenmerkende pose, langs de vijver- en slootkant of op een paaltje met afhangende vleugels. In het voor- en najaar jagen loslopende viervoeters Watersnip en Houtsnip op. De Knobbelzwaan laat zich door het gebel niet echt van de wijs brengen, maar Krak-eend, Slobeend, Kuifeend en Tafeleend gaan wel op de vleugels. Halsbandparkieten en Nijlgans brachten er niet alleen een broedsel groot, maar zijn ook nadrukkelijk aanwezig en nauwelijks te missen. Hopelijk blijven verdere aanslagen op dit gebied achterwege en kan er nagedacht en gewerkt worden aan het verbeteren van de natuurwaarden van deze gebiedjes.

Heempark Rusthout (Leidschendam)

Contactpersoon: Hendrik Brouwer Schut

Telling: BMP-methode

Niet groot, maar het heempark Rusthout heeft veel aantrekkingskracht. De dierenweide, de bijenvolken en de vele wilde plantensoorten zijn de 'publiekstrekkers'.

Als vogel(broed)gebied had het de laatste jaren nogal in waarde ingeboet. De zo noodzakelijke ondergroei was door de vele tot wasdom gekomen bomen danig aan het verpieteren. Na het uitvoeren van verschillende werkzaamheden zoals snoeien (licht en lucht kan de kruid- en struiklaag weer bereiken), het inboeten en het herstellen van wandelpaden en de waterpartij, zal het de komende jaren alleen maar weer beter worden. Wat zeker ook zal meehelpen is het aanbrengen van (brom)fietswerende voorzieningen en het aanleggen van walletjes van snoeihout zullen zeker een positief effect hebben.

In 2008 werden in totaal 51 vogelsoorten waargenomen; 17 soorten konden bovendien aangemerkt worden als broedvogel. Van een aantal vogelsoorten is vastgesteld dat zij ook broeden in de direct aan het park grenzende tuinen, maar in het heempark naar voedsel zoeken. Dit was onder andere het geval bij Merel, Zanglijster, Roodborst, Winterkoning, Vink, Koolmees en Pimpelmees.

Park Rozenrust (Leidschendam)

Oppervlakte: ca. 2,1 ha

Contactpersoon: Ria Hoogstraat

Omdat ik nieuw ben, stel ik mezelf eerst even voor:

Ria Hoogstraat uit Leidschendam, IVN Natuurgids, gids voor de Stichting Bomen Over Leven, NME-vrijwilliger bij Stichting De Groene Basis en actief lid van de Werkgroep Bomen in de Buurt. Ik werk 2 dagen per week op de financiële administratie van de Stichting Welzijn Oud en Jong in Leidschendam-Voorburg.

Als afstudeerproject van de IVN-Natuurgidsencursus 1996-1998 adopteerden we met 3 Leidschendam-mers het Leidschendamse Park Rozenrust. Het park ligt tussen de Veursestraatweg en De Vliet. Er was net een renovatie/beheerplan voor het park in de maak, we zochten contact met de betreffende ambtenaar en mochten meedenken en -beslissen over het plan. We inventariseerden het park, deden grondboringen en wateronderzoek en doken in de geschiedenis. De resultaten verwerkten we in een boekje en ons eindexamen was een excursie voor collega-gidsen en een gecommiteerde van het landelijke IVN. Onze vuurdoop als gids hadden we toen al achter de rug: een excursie met burgemeester, wethouders en een aantal raadsleden. Als je moet beslissen over een plan moet je toch weten waar het over gaat, vonden wij.

Ik ga even wat verder terug in de geschiedenis. Een paar eeuwen geleden kwam het buiten wonen in de mode. De stad was in de zomer warm en het stonk er, want er was nog geen riolering. Mensen met geld kochten een huis buiten de stad met openbaar vervoer, lees trekschuit, in de buurt. Over de oude duinenrij of strandwal, die loopt van Den Haag via Voorburg, Leidschendam en Voorschoten naar Wassenaar, ligt een weg en langs die weg waren veel boerderijen gebouwd. Op het zand hou je droge voeten en daar buiten was het allemaal veen met hier en daar een strook klei of zand. Waar nu het park is, stond ooit een boerderij met opstallen, boomgaard en een hoeveelheid land, ook aan de overkant van De Vliet. In 1791 kocht Christiaan Roos, directeur van de Haagse Bank van Lening, de boerderij met

alles wat erbij hoorde, inclusief een zeilschuit. Hij liet de boerderij afbreken in 1792 en op die plaats een "heerewoningh" bouwen. Een van de latere eigenaren: Jhr. Mr. Marinus Willem de Jonge van Campensnieuwland, die een hoge functie bekleedde in de regering, gaf omstreeks 1835 waarschijnlijk de beroemde tuinarchitect Jan David Zocher opdracht om een tuin te ontwerpen in de Engelse landschapstijl, die toen zo in de mode was.

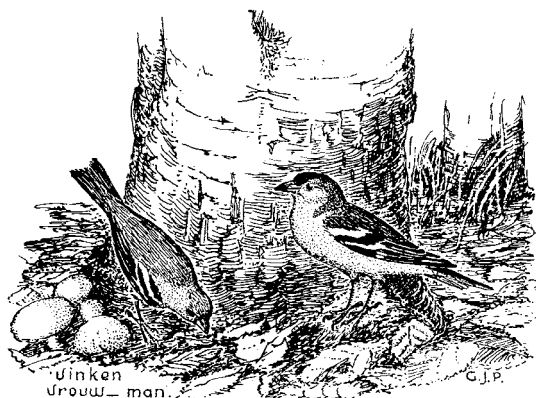
In 1955 kocht de gemeente het huis en de tuin van de laatste eigenaar, legde tennisbanen aan en plantte stinseplanten. In 1968 werd het een voor publiek toegankelijk park. Het huis, dat op de monumentenlijst staat, is nu een restaurant en is gescheiden van het park. Het park is intussen teruggebracht tot iets meer dan 2 hectare. Waterpartijen, slingerende paden, bomen en boomgroepen, een paar speel-

veldjes en een vochtig veldje dat twee keer per jaar wordt gemaaid, vormen het huidige park. In 2000 is het park gerenoveerd en is er nieuwe drainage aangelegd.

In 1996 zijn er voor het laatst vogeltellingen gedaan. De bosuilenkast die er hangt is waarschijnlijk nooit bewoond geweest, al is de uil een paar jaar geleden nog bij de burensignaleerd. Er zitten veel zangvogels en ik wilde weten of die er ook allemaal broedden.

Vogels tellen is een kunst die ik niet machtig was en zo kwam ik via Ruud van der Waard terecht op de cursus van de Vogelbescherming Den Haag. Dat was genieten voor mij en ook voor mijn man, die meestal meeging met de camera in de aanslag. Ik kwam op plaatsen waar ik nog nooit geweest was en hoorde en zag veel vogels die ik nog niet kende. In 2008 begon ik als aspirant-vogelteller. Ik kwam toen een wel heel vreemde vogel tegen: een naakte man langs de Vlietoever. Na die tijd durfde ik niet meer alleen zo vroeg het park in, dus telde ik na 8 uur. Daardoor miste ik soorten vogels waarvan ik zeker wist dat ze er zaten: Grote Bonte Specht, Zanglijster, Merel, Boomkruiper, Zwartkop.

Leuke ontmoetingen met echte vogels heb ik ook gehad. Zo zag ik toen ik om half 9 kwam aanlopen een Ekster op het pad die zijn jong voerde. Bij een boom



waaruit geluiden van jonge vogels klonken, bleef ik net zolang staan tot de oudervogel eraan kwam om te voeren: een Halsbandparkiet. Toen ik me omdraaide zag ik bovenop een houtril 2 Winterkoning-ouders zitten die hun jong voerden. Het jong had duidelijk moeite met de enorme regenworm en probeerde hem in stukjes te breken tegen de tak waarop hij zat. En dat allemaal op dezelfde ochtend, heel bijzonder. Mijn tellingen van 2008 waren niet volledig, maar gaven wel een redelijke indicatie van de soorten vogels die in "mijn" park broeden. Mijn telkaarten waren in alle windrichtingen ingevuld omdat ik de kaart altijd draai in de looprichting. Moeilijk te lezen voor Ruud die het rapport moest maken. Alle begin is moeilijk, volgende keer beter.

Begraafplaats Noorthey (L'dam)

Contactpersoon: Hendrik Brouwer-Schut

Telling: BMP-methode

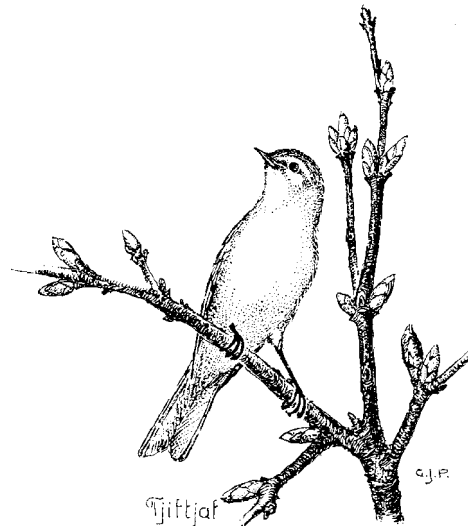
Sinds de realisatie van de begraafplaats was het altijd al een groene, rustige plek in een open landschap. Maar nu de beplanting van het nieuwe gedeelte zich goed begint te ontwikkelen, wint het alleen maar aan waarde. Natuurlijk, het blijft een begraafplaats en misschien behoor je daar niet over te jubelen, maar de gevarieerde begroeiing maakt het tot een zeer waardevolle plek binnen de gemeente Leidschendam. En elk jaargetijde laat zich er in al haar schoonheid ontdekken. Het bijzondere van een begraafplaats is de tegenstelling. Zo vormt het voor velen een tastbare plek waar het lichaam en dus het leven van een dierbare te rusten is gelegd. Aan de andere kant is er het gegeven dat de natuur daar in al zijn facetten, uitbundiger lijkt dan waar dan ook. Kleine zoogdieren, amfibieën, insecten en vogels hebben de begraafplaats in ieder geval al vele, vele jaren ontdekt als een bron van leven; ze vinden er voedsel en bescherming.

De begraafplaats wordt deels omgeven door water (De Dobbewatering en een brede sloot);

Aan de noordkant bevindt zich het composteringsterrein. Bij het inventariseren reken ik dit ook tot het waarnemingsgebied. In totaal werden er 73 vogelsoorten waargenomen.

Soorten als Blauwe Reiger, Wilde Eend, Torenvalk, Waterhoen, Meerkoet, Kokmeeuw, Houtduif, Halsbandparkiet, Grote Bonte Specht, Winterkoning,

Heggemus, Roodborst, Merel, Zanglijster, Koolmees, Pimpelmees, Ekster, Zwarte Kraai, Vink en Spreeuw zijn het hele jaar door waar te nemen. Andere soorten zoals Smient, Krakeend, Buizerd, Houtsnip, Watersnip, Groene Specht, Koperwiek, Kramsvogel, Goudhaantje, Keep en Sijs gedurende het winter



halfjaar. De waarnemingen van Witgatje, Oeverloper, Gele Kwikstaart, Tapuit, Rietgors en Gekraagde Roodstaart werden tijdens de voor-en najaarstrek gedaan.

Tja, en wat valt dan op. De waarnemingen van een Ooievaar, toch het symbool van brenger van nieuw leven, die behoedzaam het talud langs de sloot en wetering afstroopt, op zoek naar voedsel. En het blijft ook een raar gezicht om in de maanden april-mei-juni op de grasveldjes tussen de grafzerken voedselzoekende Kieviten en Scholeksters aan te treffen.

De Sperwer benut ten volle de halfhoge heggetjes om zijn verrassingsaanval nog flitsender te maken. En wanneer op een stille ochtend de zo kenmerkende roep van de Groene Specht over de begraafplaats klinkt, maakt dat indruk.

Van 21 soorten kan met zekerheid worden gezegd, dat deze in 2008 als 'broedvogelsoort' voor dit gebied aangemerkt zijn.

De komende jaren zullen vooral het aantal territoria van de zangvogels een stijging te zien geven, als gevolg van het 'dichter' worden van de aanwezige ondergroei (struiken e.d.).

Duivenvoordse en Veenzijdsepolder (Wassenaar)

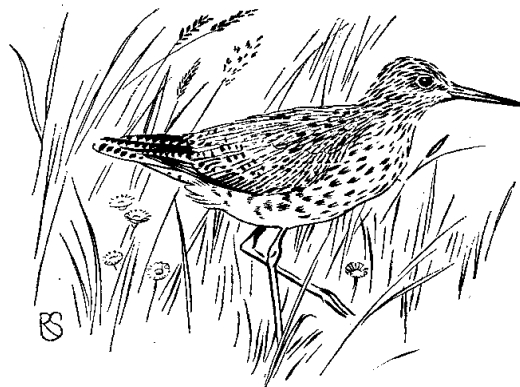
Oppervlakte: 100 ha. (Deels geteld)

Contactpersoon: Piet Post

Telling: BMP-methode

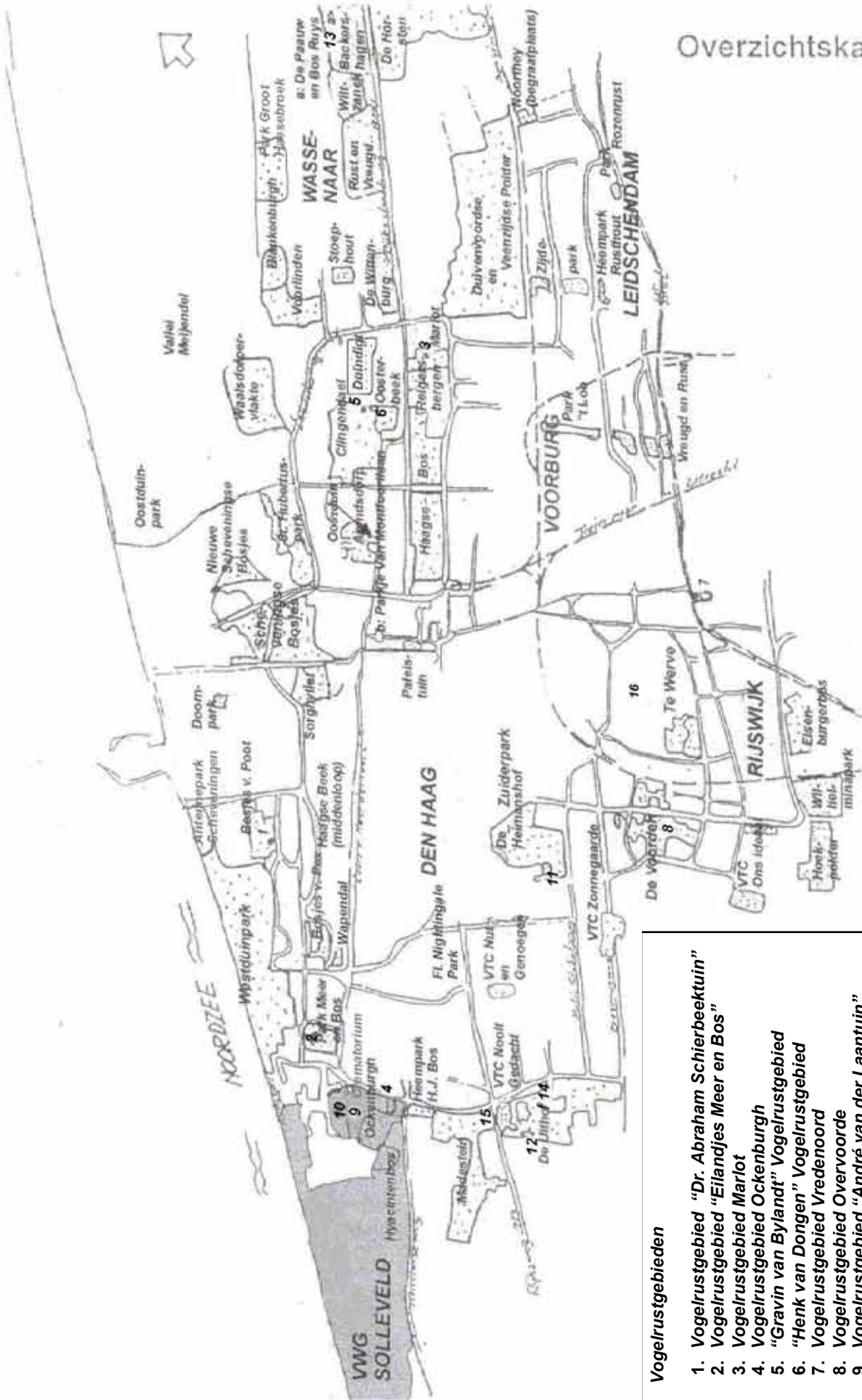
Elk jaar doen de weidevogels een stapje terug. In bijna vijftien jaar waarin ik dit gebied tel, is grofweg sprake van halvering van de belangrijke weidevogelsoorten.

Zwarte Kraai en Vos lijken hierin toch wel een rol te spelen. Positief is dat ook dit jaar de Wulp zich met twee paren heeft gehandhaafd. Zangvogels telgevens, in het algemeen gelijk, toch wat beter zijn dan vorig jaar. Bijzondere waarneming dit jaar was het gappen van eieren van de Grauwe Gans, door



Zwarte Kraaien. Ze slaagden erin om hun buit mee te nemen, althans een stukje, maar vervolgens kregen ze de eieren vaak niet kapot. Op die manier vindt men nog wel eens een ganzenei zomaar midden in het veld.

Overzichtskaart



Vogelrustgebieden

1. Vogelrustgebied "Dr. Abraham Schierbeektuin"
2. Vogelrustgebied "Eilandjes Meer en Bos"
3. Vogelrustgebied Marlot
4. Vogelrustgebied Ockenburgh
5. "Gravin van Bylandt" Vogelrustgebied
6. "Henk van Dongen" Vogelrustgebied
7. Vogelrustgebied Vredenoord
8. Vogelrustgebied Overvoorde
9. Vogelrustgebied "André van der Laantuin"
10. Vogelrustgebied "Moerasje Ockenburgh"
11. Eendenkooi Zuiderpark
12. Vogelrustgebied De Uithof
13. Vogelrustgebied "Paroussia"
14. Vogelrustgebied "De Uithofwal"
15. Vogelrustgebied "Witte Vlek Madestein"
16. Vogelrustgebied "Eiland Den Burgh"

Aantal territoria en tijdelijk verblijvende soorten, andere gebieden, 2008 - 1

	Haagse Bos (noordelijk gedeelte)	Clingendael	Oosterbeek	Arendsdorp/Oostduin	St. Hubertuspark	Nieuwe Scheveningse bosjes	Park Sorghvliet	Haagse Beek (middenloop)	Wapendal	Meer en Bos	Antennepark Scheveningen	Westduinpark (middengedeelte)	Crematorium Ockenburgh	Heempark H.J. Bos	Florence Nightingale Park
Dodaars	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fuut	4	3	2	2	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	3	-
Aalscholver	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	tijd	16	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	2	-	-	tijd	tijd	-
Ooievaar	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	1	2	+	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	1
Grauwe Gans	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indische Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	tijd	2	2	tijd	-	-	tijd	1	-	1	-	-	-	-	2
Brandgans	tijd	1	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	2	4	2	2	-	-	2	3	-	2	tijd	-	-	1	1
Smient	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wintertaling	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	+	+	+	+	-	-	1	10	-	13	-	-	tijd	4	3
Slobeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	1
Krooneend	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witoogeend	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Muskuseend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wespendief	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Havik	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	1	1	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-
Buizerd	1	1	tijd	tijd	1	tijd	1	tijd	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-
Torenvalk	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomvalk	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Fazant	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-
Waterral	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Waterhoen	6	4	2	2	-	-	tijd	8	-	4	-	-	-	3	2
Meerkoet	7	8	3	4	-	-	1	11	-	4	-	1	tijd	8	5
Scholekster	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	2	-	-	-	-	-	tijd	1
Kievit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bokje	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Watersnip	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Houtsnip	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-
Grutto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wulp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tureluur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witgatje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oeverloper	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-
Stormmeeuw	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Zilvermeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	tijd	-	tijd	-	tijd	-
Visdief	1	-	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Stadsduif	3	tijd	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holenduif	+	6	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Houtduif	+	+	+	+	10	18	9	15	4	23	-	tijd	3	5	8
Turkse Tortel	tijd	1	1	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertortel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Halsbandparkiet	+	18	6	10	1	tijd	4	4	-	7	-	1	tijd	tijd	-
Koekoek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kerkuil	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosuil	2	1	1	1	tijd	tijd	2	-	-	1	-	tijd	-	-	-
Gierzwaluw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-
IJsvogel	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-

tijd: = tijdelijk verblijvend

+: = wel territoria, aantal onbekend

-: = niet waargenomen

Aantal territoria en tijdelijk verblijvende soorten, andere gebieden, 2008 - 2

	Amateurinver. Nut en Genoegen	De Helmanshof	Amateurinver. Zonnegaarde	Vreugd en Rust/Park 't Loo	Vallei Meijndel	Voorlinden	Park Groot Haesebroek	Backershage/Wiltzanck/Hartenkamp	De Paauw en Bos Ruys	Zijdeparken	Heempark Rusthout	Park Rozenrust	Begraafplaats Noorthey	Duivenvoordse en Veenzijdse Polde
Dodaars	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd
Fuut	-	-	-	1	-	1	-	1	1	tijd	-	-	-	1
Aalscholver	-	-	-	-	-	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-	-	tijd
Blauwe Reiger	tijd	tijd	tijd	52	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd
Grote Zilverreiger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	tijd	tijd
Knobbelzwaan	-	-	1	-	-	-	-	1	tijd	tijd	-	-	tijd	2
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	5	-	tijd	tijd	-	-	-	-	3
Indische Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Canadese Gans	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3
Brandgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Nijlgans	tijd	1	tijd	7	-	4	1	1	tijd	1	-	tijd	-	4
Smient	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	tijd
Krakeend	-	-	-	-	-	1	-	tijd	-	tijd	-	-	tijd	4
Wintertaling	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	1
Wilde Eend	2	3	3	35	tijd	8	4	7	1	9	4	-	10	15
Slobeend	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	tijd	1
Krooneend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Witoogeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	-	-	-	3	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	1
Muskuseend	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wespendief	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Havik	-	-	-	-	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	1	1	tijd	-	1	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-
Buizerd	-	tijd	-	-	1	tijd	1	tijd	1	tijd	tijd	-	tijd	1
Torenvalk	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd
Boomvalk	-	-	-	-	1	-	-	-	-	tijd	-	-	tijd	-
Fazant	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	tijd	1
Waterral	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	2	2	2	25	tijd	4	1	tijd	tijd	6	4	-	6	-
Meerkoet	3	3	2	32	-	6	2	2	2	5	3	2	8	16
Scholekster	tijd	-	-	2	-	1	-	tijd	-	tijd	-	-	tijd	6
Kievit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	18
Bokje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Watersnip	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd
Houtsnip	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	tijd	-	tijd	tijd	-	tijd	-
Grutto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Wulp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tureluur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	6
Witgatje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Oeverloper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	tijd	tijd
Kokmeeuw	-	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd
Kleine Mantelmeeuw	-	-	-	2	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Zilvermeeuw	-	-	tijd	2	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-	tijd	tijd
Visdief	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd
Stadsduif	-	1	-	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holenduif	-	-	-	1	2	5	1	4	-	-	-	-	-	-
Houtduif	8	4	4	50	22	11	1	8	3	6	4	1	2	5
Turkse Tortel	tijd	-	-	1	-	-	-	-	-	2	2	-	2	-
Zomertortel	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Halsbandparkiet	tijd	1	1	57	6	4	tijd	2	tijd	2	tijd	1	tijd	tijd
Koekoek	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	1
Kerkuil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosuil	-	tijd	-	1	1	1	1	1	tijd	-	-	-	tijd	-
Gierzwaluw	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd

tijd: = tijdelijk verblijvend

+ : = wel territoria, aantal onbekend

- : = niet waargenomen

Aantal territoria en tijdelijk verblijvende soorten, andere gebieden, 2008 - 1

	Haagse Bos (noordelijk gedeelte)	Clingendael	Oosterbeek	Arendsdorp/Oostduin	St. Hubertuspark	Nieuwe Scheveningse bosjes	Park Sorghvliet	Haagse Beek (middenloop)	Wapendal	Meer en Bos	Antennepark Scheveningen	Westduinpark (middengedeelte)	Crematorium Ockenburgh	Heempark H.J. Bos	Florence Nightingale Park
Groene Specht	2	2	1	1	tijd	tijd	2	tijd	tijd	1	1	-	-	-	-
Zwarte Specht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Bonte Specht	+	6	2	2	2	1	10	3	-	12	-	1	1	1	1
Kleine Bonte Specht	tijd	tijd	tijd	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boerenwaluw	tijd	1	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Huiswaluw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boompieper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Gele Kwikstaart	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Gele Kwikstaart	-	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	+	+	+	+	11	21	27	17	3	32	3	8	4	6	9
Heggenmus	+	+	+	+	2	1	-	5	2	1	6	6	-	1	1
Roodborst	+	+	+	+	8	27	20	13	3	19	1	3	3	3	4
Nachtegaal	tijd	tijd	tijd	-	3	-	2	-	1	-	2	11	-	1	-
Gekraagde Roodstaart	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Tapuit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Beflijster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Merel	+	+	+	+	15	21	30	24	4	24	3	3	4	5	7
Kramsvogel	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	tijd	-	tijd	-
Zanglijster	+	+	+	+	6	4	2	5	1	6	tijd	2	1	5	3
Koperwiek	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	tijd	tijd	tijd	-
Grote Lijster	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2	-	-	-
Bosrietzanger	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Kalkoen	2	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	5	-
Spotvogel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Braamsluiper	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-
Grasmus	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	9	6	-	-	-
Tuinfluit	tijd	1	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	1	-	-	-	-	1
Zwartkop	+	+	3	4	9	10	10	10	tijd	11	-	3	1	3	2
Pallas' Boszanger	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fluiter	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tijftafel	+	+	2	6	10	9	10	8	3	12	-	5	1	5	3
Fitis	+	3	1	tijd	-	-	-	tijd	1	1	6	5	-	-	2
Goudhaantje	1	1	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-
Vuurgoudhaantje	tijd	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Gauwe Vliegenvanger	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bonte Vliegenvanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staartmees	1	1	tijd	tijd	1	1	2	3	-	-	-	tijd	-	tijd	1
Glanskop	+	+	3	2	tijd	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifmees	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Mees	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	+	+	+	+	8	25	23	12	2	8	-	1	2	5	1
Koolmees	+	+	+	+	11	17	26	14	5	12	tijd	4	4	6	5
Boomklever	+	7	1	3	-	tijd	4	-	-	-	-	-	tijd	-	-
Boomkruiper	+	10	2	4	1	7	10	4	-	6	-	-	3	2	-
Wielewaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vlaamse Gaai	+	+	2	+	3	2	3	1	tijd	3	tijd	1	1	2	-
Ekster	+	+	1	+	4	1	2	7	tijd	2	2	3	1	1	1
Kauw	+	+	+	+	1	1	11	8	tijd	+	tijd	tijd	1	1	1
Daurische Kauw	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Kraai	+	+	+	+	2	3	2	7	-	9	tijd	tijd	1	1	4
Spreeuw	+	+	+	+	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-

tijd: = tijdelijk verblijvend

+: = wel territoria, aantal onbekend

-: = niet waargenomen

Aantal territoria en tijdelijk verblijvende soorten, andere gebieden, 2008 - 2

	Amateurtuinver. Nut en Genoegen	De Helmanshof	Amateurtuindersver. Zonnegaarde	Vrougd en Rust/Park 't Loo	Vallei Meijndel	Voorlinden	Park Groot Haesebroek	Backershage/Wiltzanck/Hartenkamp	De Paauw en Bos Ruys	Zijdeparken	Heempark Rusthout	Park Rozenrust	Begraafplaats Noorthey	Dulvenvoordse en Veenzijdse Polde
IJsvogel	-	tijd	tijd	-	-	1	tijd	tijd	1	-	-	-	-	-
Groene Specht	1	tijd	tijd	1	2	3	1	1	1	-	tijd	-	tijd	-
Zwarte Specht	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Bonte Specht	tijd	1	tijd	5	3	7	1	1	1	tijd	tijd	tijd	tijd	2
Kleine Bonte Specht	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomleeuwerik	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Boerenwaluw	-	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd
Huiswaluw	-	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Boompieper	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gele Kwikstaart	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Grote Gele Kwikstaart	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	-	-	-	-	tijd	1	-	-	-	tijd	tijd	-	1	tijd
Winterkoning	14	7	8	29	17	44	8	15	6	7	3	4	6	4
Heggenmus	1	2	3	4	6	4	1	1	1	6	2	1	4	-
Roodborst	3	3	2	27	17	26	10	13	7	6	2	2	3	1
Nachtegaal	-	-	-	-	3	1	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Gekraagde Roodstaart	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Roodborsttapuit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tapuit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd
Beflijster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Merel	14	6	5	87	20	21	7	13	10	8	2	1	6	4
Kramsvogel	-	-	-	-	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-	tijd	-
Zanglijster	1	1	1	16	6	6	3	3	1	5	2	1	4	1
Koperwiek	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-
Grote Lijster	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosrietzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-
Kleine Karkiet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spotvogel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	3	-
Braamsluiper	tijd	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Grasmus	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	tijd	-	1	2
Tuinfluiter	-	-	tijd	-	2	-	4	4	tijd	2	1	-	2	2
Zwartkop	1	1	2	7	8	9	4	5	1	4	2	1	2	4
Pallas' Boszanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fluiter	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tijftjaf	4	2	2	13	9	8	5	6	4	4	2	2	2	11
Fitis	-	1	tijd	-	6	2	-	-	-	5	2	tijd	5	5
Goudhaantje	-	tijd	tijd	-	1	2	6	6	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-
Vuurgoudhaantje	-	-	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Gauwe Vliegenvanger	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	tijd	-	tijd	-
Bonte Vliegenvanger	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staartmees	2	2	1	3	2	3	-	1	tijd	1	tijd	tijd	tijd	tijd
Glanskop	-	-	-	-	4	2	1	-	1	tijd	tijd	-	tijd	-
Kuifmees	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Mees	-	-	-	-	2	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	3	6	4	13	16	25	7	11	8	tijd	tijd	3	2	5
Koolmees	11	6	7	19	23	29	6	9	7	tijd	2	4	3	5
Boomklever	-	-	-	2	1	5	3	7	2	-	-	-	-	-
Boomkruiper	-	1	1	3	6	15	4	7	1	-	tijd	-	-	1
Wielewaal	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vlaamse Gaai	tijd	2	1	2	6	4	1	2	1	tijd	tijd	-	tijd	1
Ekster	2	2	2	8	4	tijd	-	1	1	1	tijd	1	tijd	1
Kauw	tijd	tijd	1	55	29	21	-	8	4	tijd	tijd	1	tijd	tijd
Daurische Kauw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Kraai	4	3	2	11	3	5	1	tijd	tijd	2	tijd	1	tijd	6

tijd: = tijdelijk verblijvend

+ : = wel territoria, aantal onbekend

- : = niet waargenomen

Aantal territoria en tijdelijk verblijvende soorten, andere gebieden, 2008 - 1

	Haagse Bos (noordelijk gedeelte)	Clingendaal	Oosterbeek	Arendsdorp/Oostduin	St. Hubertuspark	Nieuwe Scheveningse bosjes	Park Sorghvliet	Haagse Beek (middenloop)	Wapendal	Meer en Bos	Antennepark Scheveningen	Westduinpark (middengedeelte)	Crematorium Ockenburgh	Heempark H.J. Bos	Florence Nightingale Park
Huismus	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Ringmus	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vink	+	+	1	3	1	tijd	-	1	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-
Keep	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groenling	2	tijd	1	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Putter	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Sijs	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Kneu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Bamsijs	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Rietgors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal territoria	+	+	+	+	112	173	222	196	29	+	52	67	31	77	70
Totaal soorten	87	86	77	71	33	37	42	39	17	34	26	31	24	41	26
w.v. met territoria	38	40	35	30	23	20	29	25	11	29	15	19	15	23	25
w.v. tijd. verblijvend	49	46	42	41	10	17	13	14	6	5	11	12	9	18	1

Aantal territoria en tijdelijk verblijvende soorten, andere gebieden, 2008 - 2

	Amateurinver. Nut en Genoegen	De Helmanshof	Amateurinver. Zonnegaarde	Vreugd en Rust/Park 't Loo	Vallei Meijndel	Voorlinden	Park Groot Haesebroek	Backershage/Wiltzanck/Hartenkamp	De Paauw en Bos Ruys	Zijdeparken	Heempark Rusthout	Park Rozenrust	Begraafplaats Noorthey	Duivenvoordse en Veenzijdse Polde
Spreeuw	tijd	tijd	tijd	9	16	tijd	-	-	-	tijd	tijd	1	tijd	tijd
Huismus	-	-	-	3	tijd	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-
Ringmus	-	-	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vink	tijd	tijd	tijd	2	6	6	1	5	2	3	2	2	3	1
Keep	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-
Groenling	tijd	tijd	tijd	-	1	1	tijd	-	1	tijd	tijd	-	1	-
Putter	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-
Sijs	-	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-	tijd	-
Kneu	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Barmsijs	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	-	-	-	-	1	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Rietgors	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	tijd	tijd
Totaal territoria	77	62	55	635	266	309	87	147	69	88	41	29	76	153
Totaal soorten	31	39	39	42	73	58	35	46	42	62	51	22	73	63
w.v. met territoria	18	24	21	39	42	41	28	30	25	21	17	17	21	37
w.v. tijd. verblijvend	13	15	18	3	31	17	7	16	17	41	34	5	52	26

Stadvogelplots

Het inventariseren van stadspots heeft maar de interesse van een enkeling. Maar die enkeling (Wim Kooij) maakt er dan ook wel meteen een traditie van. Afgelopen jaar telde hij alweer voor de achtste achtereenvolgende keer de stadspots Benoordenhout zuidoost en Binnenhof e.o. Dat er binnen de stad ook hele interessante ornithologie bedreven kan worden, bewijzen zijn waarnemingen.

Binnenhof e.o.

Oppervlakte: 19 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Voor wat betreft de broedvogels een akelig jaar in hartje Den Haag. De verstening zet gaandeweg door. Waar een paar jaar geleden nog op het binnenterrein van de Zwarte Madonna zo'n 15 vogels broedden verdeeld over 7 soorten is daar nu een bouwput ontstaan en zal steen verrijzen zonder hetzelfde perspectief. Ook in de kleine straatjes richting Hofvijver verdwijnt er steeds meer snippergroen. Niet zo verwonderlijk dat er dit jaar afscheid moest worden genomen van de laatste Huismus buiten het Binnenhof-complex. Daar zaten er nog twee...

Een aardig berichtje was op www.haagsevogels.nl <<http://www.haagsevogels.nl>> te vinden van de hand van Bert Regensburg op 10 juni. "Vanochtend vroeg totaal 419 parkieten op weg alleen al naar het Noorden (in januari waren dat er nog over de 1000). Ze slapen ook in juni nog steeds langs de Hofvijver. A.s. vrijdag de 13e speelt het Residentie Orkest op de Hofvijver een programma dat in het teken staat van noodlot, horror en ongeluk. Aanvang 21uur. De parkieten arriveren tussen 21 en 22 uur. Als dat maar goed gaat! En als u toch gaat luisteren, op het Korte Voorhout slapen nu ook nog heel veel Kauwen...."

Tsja, de associatie tussen een kraai(achtige) en dood of andere ellende is snel gelegd. Opvallend is inderdaad dat Kauwen en Halsbandparkieten op harmonieuze wijze vertoeven op één en dezelfde slaapplek. In het late najaar zaten de bomen op het Hofvijvereiland en langs de Vijverberg echter zo vol met parkieten dat er bij wijze van spreken geen Kauw meer bij kon (op 14 november kwam ik in een telling tot 1375 exemplaren). De Kauwen bleken nu met honderden samengeklit in de paleistuin Noordeinde.

Benoordenhout Zuidoost

Oppervlakte: 18 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Nog slechts 1 schamele huismus heeft een territorium in de wijk, aan de Neuhuijskade. De paartjes in de Nassaubuurt en bij de Sadeestraat/ Breitnerlaan zijn helaas verdwenen.

Natuurlijk was ik na deze tragische bewustwording in de loop van april benieuwd hoe het die andere huisgebonden broedvogel zou vergaan. Het leek hoopvol te beginnen...

27 April trok mijn gordijnen open en ik zag wat ik al hoorde: een groep van 20 gierende zwaluwen. Ook de dagen daarna genoeg aanbod van dit zomerse geluid. Toen de doortrek voorbij was resteerde echter precies een handvol paartjes waarvan een (krappe) meerderheid bij de fietsenmaker in de Sadeestraat. Het warme voorjaar zorgde voor veel roofvogels die hoog boven de wijk cirkelden. De Havik werd meerdere malen gesignaleerd, maar bleef er letterlijk boven hangen. De Boomvalk deed zijn naam meer eer aan. Er werden twee waarneming gedaan van een verblijvend exemplaar in het groen achter het Maerlant Lyceum en ook een keer in het Rosarium, alle half mei.

Op 27 juni vloog een Ooievaar boven de wijk, op diezelfde dag werd ook een krijsende Visdief gesignaleerd, de eerste uit een reeks van minstens 10 waarnemingen.

Ook in het najaar weer relatief veel roofvogelwaarnemingen, Met name 24 september was een goede dag toen zowel Buizerd, Havik als Torenavalk vanuit mijn huis / tuin werden waargenomen. In de laatste maanden was het vooral vaak raak voor wat betreft de Bosuil die toen zijn vaste stek had in de tuin van het Maerlant Lyceum. Bij die andere school in de wijk, het Haags Montessori Lyceum ben je vooral op het goede adres voor vinkachtigen. De Groenling kwam er tot broeden en meerdere malen werden er Putters waargenomen. Op het dak broedde een Scholekster. Verder zat op 30 december niet ver daarvandaan -in het bosje tussen de Jan van Nassastraat en het Provinciehuis een Kleine Bonte Specht.

Inventarisatiegegevens stadsvogelplots, 2008					
	Binnenhof e.o.	Bennoordenhout Zuidoost		Binnenhof e.o.	Bennoordenhout Zuidoost
Dodaars	tijd	-	Boerenwaluw	tijd	tijd
Fuut	3	tijd	Huiswaluw	tijd	tijd
Blauwe Reiger	tijd	tijd	Grote Gele Kwikstaart	tijd	tijd
Ooievaar	-	tijd	Witte Kwikstaart	tijd	-
Knobbelzwaan	-	tijd	Winterkoning	5	12
Grauwe Gans	tijd	-	Heggenmus	2	11
Canadese Gans	tijd	tijd	Roodborst	3	17
Brandgans	tijd	-	Zwarte Roodstaart	tijd	-
Nijlgans	2	tijd	Merel	9	31
Krakeend	tijd	-	Kramsvogel	-	tijd
Wilde Eend	5	1	Zanglijster	1	8
Sloboend	tijd	tijd	Koperwiek	;-	tijd
Tafeleend	tijd	-	Zwartkop	tijd	3
Kuifeend	tijd	-	Tjiftjaf	tijd	3
Wespendief	tijd	tijd	Fitis	-	tijd
Havik	-	tijd	Goudhaantje	-	tijd
Sperwer	tijd	tijd	Grauwe Vliegenvanger	-	tijd
Buizerd	tijd	tijd	Staartmees	-	tijd
Torenvalk	1	tijd	Glanskop	-	tijd
Smelleken	tijd	-	Pimpelmees	7	12
Boomvalk	-	tijd	Koolmees	17	31
Waterhoen	2	1	Boomklever	-	1
Meerkoet	7	1	Boomkruiper	1	3
Scholekster	3	2	Vlaamse Gaai	1	4
Houtsnip	-	tijd	Ekster	3	4
Oeverloper	tijd	tijd	Kauw	tijd	9
Kokmeeuw	tijd	tijd	Zwarte Kraai	1	2
Stormmeeuw	tijd	-	Spreeuw	tijd	3
Kleine Mantelmeeuw	11	14	Huismus	5	2
Zilvermeeuw	30	24	Vink	tijd	2
Visdief	tijd	tijd	Keep	tijd	tijd
Stadsduif	84	-	Groenling	tijd	-
Holenduif	-	tijd	Putter	tijd	tijd
Houtduif	16	23	Sijs	tijd	tijd
Turkse Tortel	tijd	tijd	Barmsijs	tijd	tijd
Halsbandparkiet	tijd	5			
Bosuil	tijd	tijd			
Gierzwaluw	11	4	Totaal territoria	230	234
IJsvogel	-	tijd	Totaal soorten	60	64
Groene Specht	;-	tijd	w.v. met territoria	24	28
Grote Bonte Specht	tijd	1	w.v. tijd. verblijvend	36	36

tijd : = tijdelijk verblijvend

+ : = wel territoria, aantal onbekend

- : = niet waargenomen

Nestkastenonderzoek

Algemeen

In een aantal vogelrustgebieden en de andere geïnventariseerde gebieden hangen nestkasten. Het aantal hiervan kan per gebied sterk variëren. Dit wordt o.a. bepaald door de noodzaak om deze extra nestgelegenheid te verschaffen, maar ook in mindere mate door de instelling en inzet van de desbetreffende contactpersonen.

De nestkasten in het Haagse Bos waren oorspronkelijk eigendom van Statsbosbeheer, maar langzamerhand is de helft tijdens onderhoudsrondes vervangen door eigen kasten. Alle kasten zijn in beheer van de vereniging.

Ze worden door enkele enthousiaste leden van de vereniging in eigen beheer vervaardigd. Niet alle gemaakte kasten worden in de diverse gebieden opgehangen. Een aantal werd via de winkel aan particulieren verkocht.

Wat betreft de normale kasten wordt gebruik gemaakt van houten en houtbetonkasten. De laatste zijn weliswaar duurder, maar gaan ook langer mee. Om het risico van vernieling te verminderen worden deze nagenoeg alleen gebruikt in afgesloten vogelrustgebieden en daarnaast in een enkel goed afgeschermd en bewaakt park.

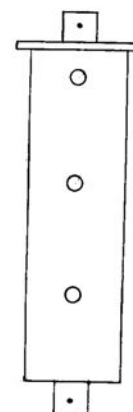
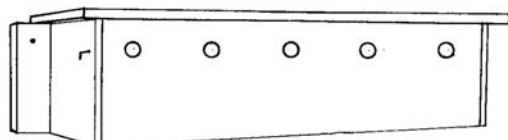
Behalve deze kasten hangen voor andere vogelsoorten, waarvoor niet altijd geschikte natuurlijke broedgelegenheid voorhanden is. Zo zijn er torenvalkkasten, uilenkasten en vliegenvangerkasten.

Nestkasten voor huismussen

Speciaal om huismussen extra broedgelegenheid te verschaffen is de mussenstraat en mussenflat ontwikkeld. Dit zijn twee typen meervoudige kasten die inspelen op het koloniegedrag van de huismus. Ze worden door Hetty Mos gemaakt. De kasten blijken erg gewild bij het publiek. In 2009 heeft het ontwerp van de kast zelfs navolging gevonden in een project van de gemeente Den Haag. Daarbij zijn 1100 mussenkasten met subsidie aan particulieren verkocht. Gezien de grote oplage kon dat niet via de vereniging worden besteld omdat daar de productie niet op was afgestemd. Maar het is aardig dat het idee goed is

aangeslagen en dat nu veel Hagenaars bekend zijn met de mussenkasten.

Voor meer informatie over diverse vogelnestkasten kunt u terecht op www.haagsevogels.nl Via deze website van de vereniging kunt u werktekeningen verkrijgen of kasten bestellen via de informatietelefoon 0174-213825.



★ *Mussenstraat en Mussenflat*

Methode van onderzoek

De nestkasten worden in de broedtijd, bijzondere omstandigheden daargelaten, uitsluitend van de buitenkant op bewoning geïnventariseerd. Na de broedtijd worden ze schoongemaakt en zo nodig gerepareerd of vervangen. Ook wordt de gelegenheid benut om aan de hand van de inhoud het broedsultaat te bevestigen.

Toelichting bij de cijfers

In de overzichten is zowel de absolute bezetting opgegeven als het bezettingspercentage. Van belang bij het bezettingspercentage is, dat rekening wordt gehouden met de onderhoudstoestand van de kasten. Een groot aantal in verval verkerende kasten of niet schoongemaakte kasten kan het percentage sterk doen verlagen.

Broedresultaten nestkasten, 2008													
	vogelrustgebieden										andere gebieden		
	Vogelrustgebied Dr. Abraham Schierbeektuin	Vogelrustgebied Eilandjes Meer en Bos	Vogelrustgebied Marlot	Vogelrustgebied Ockenburgh	Gravin van Bylandt Vogelrustgebied	Henk van Dongen Vogelrustgebied	Vogelrustgebied Vredenoord	Vogelrustgebied André van der Laantuin	Eendenkool Zuiderpark	Vogelrustgebied Paroussia	Haagse Bos	Clingendael	Oosterbeek
Totaal nestkasten	25	5	10	33	19	14	12	19	6	10	69	35	10
totaal bezet	19	3	5	26	18	9	8	13	3	5	64	33	9
w.v.													
Holenduif	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Roodborst	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Glanskop	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1
Pimpelmees	4	1	1	6	4	3	4	5	1	3	18	9	2
Koolmees	8	1	4	15	13	6	4	7	1	2	40	22	5
Boomklever	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Boomkruiper	4	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Kauw	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Spreeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
anders dan vogel	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Bezettingspercentage	76	60	50	79	95	64	67	68	50	50	93	94	90
Broedresultaten nestkasten, 2008													
	andere gebieden (vervolg)												
	Parkje Van Montfoortlaan	Arendsdorp	Oostdulin	St. Hubertuspark	Nieuwe Schaveningse Bosjes	Haagse Beek (middenloop)	Heempark H.J. Bos	De Heimanshof	Vallei Meijndel	Park Groot Haesebroek	De Pauw en Bos Ruis		
Totaal nestkasten	8	11	15	8	29	14	8	21	13	20	12		
totaal bezet	8	10	13	6	23	6	8	13	12	19	8		
w.v.													
Stadsduif	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-		
Bosuil	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Roodborst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Glanskop	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Pimpelmees	2	4	4	2	12	2	3	4	4	7	5		
Koolmees	4	6	6	4	9	4	5	8	5	10	3		
Boomklever	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-		
Boomkruiper	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-		
Spreeuw	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-		
Kauw	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-		
Bezettingspercentage	100	91	87	75	79	43	100	62	92	95	67		

Diverse activiteiten van anderen

In en rond het werkgebied van de Haagse Vogelbescherming zijn ook diverse andere groeperingen actief op het gebied van vogels inventariseren en beschermen. Hieronder een verslag van hun activiteiten. Op hun website is nadere informatie over die activiteiten beschikbaar.

Vogelwerkgroep Solleveld

website: <http://home.kabelfoon.nl/~duindam>

Contactpersoon: Ton van Schie

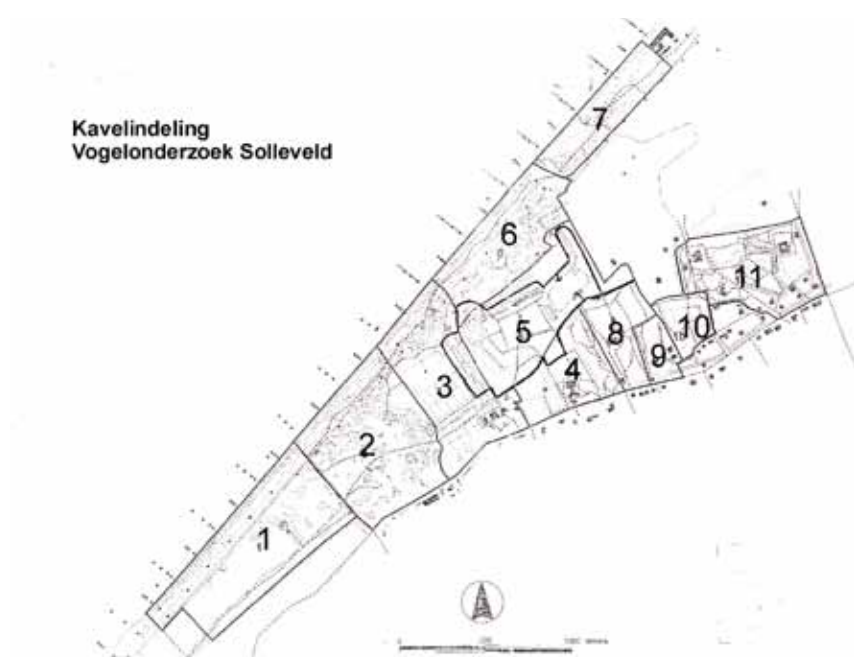
Telling: BMP-methode

Het beschermde natuurgebied Solleveld, globaal gelegen langs de Haagweg tussen Monster en Loosduinen, wordt op broedvogels geïnventariseerd door de Vogelwerkgroep Solleveld. Deze werkgroep bestaat uit 16 leden en is sinds 1995 actief in dit gebied. Net als in Meijndel neemt ieder werkgroep lid een eigen afgebakend kavel voor zijn rekening. In Solleveld hebben we te maken met meerdere beheerders: De DZH, een verzekeringsmaatschappij, Zuid-Hollands Landschap (ZHL) en de gemeente Den Haag. Solleveld is 350 ha groot en bij de verdeling van de kavels is zoveel mogelijk rekening gehouden met oude en bestaande grenzen. Zo onderscheiden we Polanerduin, Dorestad, Landgoed Ockenrode, Landgoed Ockenburgh, Van Leydenhof, Hyacintenbos en de zeereep. (zie schetskaartje)

De kavels 1 t/m 3 en 5 t/m 7 omvatten in hoofdzaak open duingebied. De kavels 4 en 8 t/m 11 de parken en buitenplaatsen in het binneduingebied. Zo is kavel 9 bijvoorbeeld de Van Leydenhof, kavel 10 het Hyacintenbos en kavel 11 Landgoed Ockenburgh. Een aantal gebieden is vrij toegankelijk. Een groot stuk is echter niet vrij toegankelijk. Dit gebied wordt gebruikt voor winning van drinkwater door het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland of is in privaat bezit. In kavel 5 geldt sinds 2002 een beperkte toegang voor jaarkaarthouders.

Mede door de Haagse Vogelbescherming is VWG Solleveld in 1994 opgericht. Het blijkt een goede beslissing te zijn geweest om dit grote telgebied door een zelfstandige vogelwerkgroep te laten bemannen. De groepsband zorgt voor betrokkenheid bij het gebied en om jaarlijks de resultaten van de tellingen op de juiste manier te verwerken.

Het aantal territoria blijft op een laag niveau en is zelfs nog lager dan 2007. Het aantal knelpunten is ongewijzigd, zoals op camping Solleveld, waar men in de broedtijd aanvangt met kamperen. Na die kampeerweekenden zijn niet alleen de campinggasten vertrokken, maar ook de vogels. Ook de jaarrondbe grazing met schapen heeft een duidelijk invloed op de aanwezigheid van broedvogels. In het waterwin gebied werden we nog steeds geconfronteerd met aanloopproblemen en storingen c.q. onderbrekingen van de wateraanvoer, waardoor de ontwikkeling van



de winplassen nog niet echt op gang komt. Daarbij komt dat de watervogels nogal verstoringsgevoelig zijn voor nieuwsgierige wandelaars die afwijken van de route. Ook veel bouwprojecten rondom Solleveld zijn een bron van zorg. Voor veel vogelsoorten is het van belang dat de ecologische verbindingen met naburige populaties in stand blijven. Dit om lokaal uitsterven van schijnbaar gewone soorten te voorkomen. Een opsteker was een succesvol broedgeval van de Ransuil die een aantal jongen wist groot te brengen.

Vogelringstation Meijndel

www.vwgdenhaag.nl

Contactpersoon: Maarten Verrips

Vogelringstation Meijndel houdt zich in het duingebied Meijndel te Wassenaar bezig met studie naar broed- en trekvogels door middel van ringonderzoek. Het jaar 2008 was voor het ringstation het beste jaar uit de geschiedenis, met een totaal aantal geringde vogels van ruim 7800 in niet minder dan 79 soorten. Dat was mede te danken aan het feit dat er in 2008 twee ringvergunninghouders bij kwamen in de groep. In maart werden de eerste onderzoeksdagen gedraaid en werden o.a. Rouwkwikstaart en Boomleeuwerik geringd. Van april tot augustus richt het onderzoek zich op de broedvogelpopulatie. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat het aantal broedvogels iets lager lag dan de voorgaande jaren, maar dat het aantal grootgebrachte jongen aanmerkelijk hoger lag. Dit wijst op een gunstig broedseizoen. Daarop wees ook het grote aantal Nachtegalen, dat tijdens de laatste tien dagen van juli werd geringd: 194. Daarvan was het overgrote deel eerstejaars. Verrassende vangsten tijdens het broedvogelonderzoek waren een juveniele Groene Specht, een jonge Ekster en een Heggemus van vijf jaar oud. Het trekvogelonderzoek dat vanaf begin augustus tot eind november liep, leverde veel spectaculaire soorten en ongekend hoge aantallen op. Zo werd op 27 augustus een onvolwassen Boomvalk geringd, op 30 augustus een Sperwergasmus en een pas uitgevlogen jonge Putter en op 31 augustus o.a. een Draaihals en een Noordse Nachtegaal. September leverde ongekend hoge aantallen Zwartkoppen, Roodborsten en Goudhaantjes op, terwijl ook soorten als Vuurgoudhaan en Kleine Karekiet goed gevangen



gen werden. Oktober viel op door hoge aantallen Boomleeuwerik, Baardmannetje, Boomkruiper en vooral aan het einde van de maand, de Veldleeuwerik. Waterral, Porseleinhoen en Waterhoen werden tijdens nachtvangsten in recordaantallen gevangen. Oktober bracht verder bijzondere soorten als Klapenster (waarvan er maar liefst drie werden geringd), Pestvogel, Bokje, Kerkuil en Ransuil (vier stuks). Eind november deed zich nog een korte maar hevige invasie van Barmsijzen voor, waarbij niet minder dan 796 grote Barmsijzen werden geringd.

Er werden in 2008 via de Nederlandse Ringcentrale in Heteren weer diverse zeer aansprekende terugmeldingen ontvangen. Zo werd een tijdens de influx in november 2007 geringde Pimpelmees op 28 maart 2008 gezond en wel teruggevangen door een collegaringer aan de Oostzeekust van Westpommeren in Polen. Een in 2004 geringd mannetje Sperwer werd eind december 2008 dood gevonden in Oostzaan in Noord-Holland. Een Grote Gele Kwikstaart met Deense ring, door ons gevangen op 6 oktober 2007, bleek op 29 april dat jaar als nestjong te zijn geringd aan de noordkust van Jutland. En een Graspieper met Noorse ring, gevangen op 11 april 2008, bleek die ring in mei 2007 te hebben gekregen aan de fjordenkust tussen Bergen en Stavanger, waarnaar de vogel ongetwijfeld weer op weg was toen wij hem vingen. Het volledige en rijkelijk van prachtige en unieke foto's voorziene jaarverslag van het ringstation zal eind april/begin mei worden gepubliceerd op de site: www.vwgdenhaag.nl

Vogelwerkgroep Meijndel

Website: www.vwg-m.nl

Op deze site presenteert de Vogelwerkgroep Meijndel allerlei wetenswaardigheden over het duingebied Meijndel, waarbij de nadruk ligt op het vogelgebeuren. Deze werkgroep, gestart met vogelinventarisaties in 1958, telde in 2008 dus 50 jaar onafgebroken het wel en wee van de duinvogels. Dit jubileum is in 2008 uitgebreid gevierd met een symposium op landgoed Wittenburg (Wassenaar). De resultaten van 50 jaar Meijndelonderzoek zijn opgenomen in een special van het tijdschrift 'Hollands Duinen'. Voor deze prestatie staan veel vrijwilligers tijdens het broedseizoen voor dag en dauw op om een half uur voor zonsopkomst in hun kavel aanwezig te zijn. Het totale gebied is zo'n 2000 hectare groot. Om conflictsituaties tussen recreatie en natuur te voorkomen zijn rustgebieden in de duinen essentieel. Duinwaterbedrijf ZuidHolland (DZH), beheerder van het gebied, laat flora en fauna voortdurend monitoren om het beheer aan de hand van de feiten bij te kunnen sturen. De vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Meijndel dragen, door het uitvoeren van de vogeltellingen, voor een deel bij aan die feiten. Het tijdschrift 'Hollands Duinen' is verkrijgbaar bij Postbus 9516, 2300 RA Leiden.



Vogelwerkgroep Vlietland

website: www.vwgvlietland.nl

De vogelwerkgroep Vlietland coordineert het ornithologisch veldwerk in recreatiegebied Vlietland, het natuurgebied Starrevaart en de Leidschendammerhout. Deze gebieden zijn gelegen op het grondgebied van de gemeente Leidschendam-Voorburg, tussen het Rijn-Schiekanaal en rijksweg A4 en ter hoogte van Voorschoten. De Vogelplas Starrevaart is de vervanging van een natuurgebied dat zich bevond in het noordelijk deel van Vlietland, de Meeslouwerpolder. In 1985 is begonnen met de zandwinning in de Meeslouwerpolder. In 1995 is de Vogelplas Starrevaart officieel geopend. Op de website vindt u informatie over de gebieden en resultaten van het werk van de VWG Vlietland. Dit omvat onder meer een overzicht van recente waarnemingen, verslagen, een virtuele excursie, een vogelkalender (welke soort is wanneer aanwezig) en persberichten over het gebied. op veel plekken op de site zijn foto's te vinden die allemaal in de gebieden zelf zijn gemaakt. Onder "rapporten" wordt jaarlijks een overzicht van alle broedvogels op de vogelplas Starrevaart gepubliceerd.

- **Vogelplas Starrevaart**

Oppervlakte ca 65 ha

Contactpersoon: Sjaak Schilperoot

Ook in 2008 is dit gebied weer op broedvogels geteld en zijn waarnemingen van niet-broedende soorten verzameld. Wegens tijdgebrek is het niet mogelijk gebleken hiervan verslag te doen en een kwantitatief overzicht samen te stellen voor het inventarisatierapport.

- **Meeslouwerpolder**

Oppervlakte: ca. 36 ha

Contactpersoon: Wouter Plomp

In 2008 zette de spectaculaire groei van de Grauwe Gans door: van 12 in 2003 via 43 in 2007 naar 72 in 2008. Van de overige watervogels blijft de Nijlgans stabiel, steeds rond de 7 territoria en is de Canadese gans voor het eerst niet tot broeden gekomen. Het aantal Kuifeenden stijgt ook: van 10 territoria in 2003 via 13 vorig jaar naar 21 in 2008. De Tafeleend had

een goed jaar met 6, terwijl de Krakeend stabiel blijft op een behoorlijk niveau van 20-25 en de Wilde Eend rond de 70 territoria. Bergeend en Slobeend zijn eigenlijk steeds in marginale aantallen (1-2) aanwezig. Fuut en Dodaars doen het beiden goed. Was de laatste in voorgaande jaren niet altijd aanwezig, nu is de Dodaars met 3 territoria (en 's winters steevast rond de 10 exemplaren) niet meer weg te denken. Van de roofvogels is alleen een broedgeval van Torenvalk aannemelijk (maar geenszins zeker) langs de Oostvlietweg. Buizerd en Sperwer werden alleen vroeg in het voorjaar waargenomen. De Ransuil werd voor het eerst sinds 2003 slechts éénmaal gezien en kwalificeert zich daarmee niet als broedgeval. Misschien heeft hij het veld moeten ruimen voor de Bosuil. Deze is overigens alleen geteld op basis van waarnemingen van derden. De IJsvogel zette zijn



opmars voort en kwam hoogstwaarschijnlijk op twee locaties tot broeden. Verder is de Halsbandparkiet een opvallende (en ook wel verwachte nieuwkomer) in de oudere bomen van de tuinen langs de Oostvlietweg.

Van de rietvogels deden Blauwborst en Rietgors het goed met respectievelijk 6 en 16 paren. Ook de Rietzanger had met 11 territoria een goed jaar. Alleen de Kleine Karekiet stelde teleur met slechts 35 territoria. Dit waren er in 2003 nog 58. Toen werden in het kleine plasje in de hoek van Oostvlietweg en Kniplaan nog 16 Karekieten gehoord, dit jaar waren

het er slechts 7. Het lijkt aannemelijk dat dit verband houdt met de afgenomen hoeveelheid riet sinds de werkzaamheden vorig jaar.

Vogelwerkgroep Den Haag

Website: www.vwgdenhaag.nl

Contactpersoon: Vincent van der Spek

Deze Vogelwerkgroep houdt zich vooral bezig met het waarnemen, registreren en publiceren van alle waarnemingen van langstreckende vogels en interessante waarnemingen in de regio. Voor de trek zijn er twee belangrijke telposten: resp. het zuiderhavenhoofd in Scheveningen, voor trek van zeevogels, en "De Vulkaan", de op één na hoogste duintop in het Westduinpark, voor landvogels.

Op de website vindt u tal van overzichten, zowel per soort als per teldag. Aantal waarnemingen, namen van tellers, grafieken en samenvattende overzichten, o.a. in grafiekvorm, completeren de gegevens. Er zijn links naar andere trektelgegevens. Wanneer op "soortenlijst" wordt geklikt, zijn van een groot aantal (vaak zeldzame) waargenomen soorten tal van schitterende foto's te zien. Ieder half jaar verschijnt een uitgebreid waarnemingenoverzicht.

De site is het laatste jaar niet meer actueel bijgehouden omdat de initiatiefnemer andere drukke werkzaamheden heeft. "Geen tijd meer, helaas. En niemand wil het overnemen" is zijn noodkreet. Dat is de dramatiek van het vrijwilligerswerk. Ooit komen er weer een nieuwe krachten en inspiratie. Nu is de dynamiek even tot rust gekomen en geeft de website waardevolle archiefinformatie.

Weidevogelwerkgroep Nootdorp - Leidschendam

Contactpersoon: Martin van de Reep

Seizoensresultaten weidevogels

Op 12 februari laten ook de eerste Grutto's en Scholteksters zich in de polder zien. Langzaam begint het weidevogelgevoel weer te ontwaken. Enkele dagen later zijn veel agrariërs al bezig met injecteren van mest. Het is de laatste week droog geweest en de wat hoger gelegen percelen zijn goed te berijden. Hoe meer werkzaamheden er voor de start van het weidevogelseizoen zijn uitgevoerd hoe beter dat is voor de rust en het risico van de weidevogels.

In maart heerst er een normale temperatuur, is het zeer nat en aan de zonnige kant. Rond Pasen daalde de temperatuur echter weer tot -7,0 °C; de laagste temperatuur deze maand en de koudste sinds 1964. Van 17 tot en met 26 maart viel de neerslag vaak in de vorm van sneeuw.

In april was het aan de zachte, droge en zonnige kant. In het voorjaar is de kuststrook meestal veel zonniger dan het binnenland. Dit komt door het nog relatief koude zeewater dat wolkenvorming onderdrukt.

In mei was het uitzonderlijk warm en vrij droog. De warmste bloemaand in ruim een eeuw. Omdat ook april droog was, is het neerslagtekort (neerslag minus verdamping) behoorlijk hoog opgelopen.

In juni was het warm, zonnig en gemiddeld vrij droog. Op 2 juni was er een actieve onweersstoring. De hagel, die lokaal een diameter bereikte van ca. 5 cm, veroorzaakte veel overlast en schade.

Al met al dus een redelijk mooi seizoen wat ook merkbaar was bij alarmtellingen. Er werden meer jongen waargenomen dan in het voorgaande jaar.

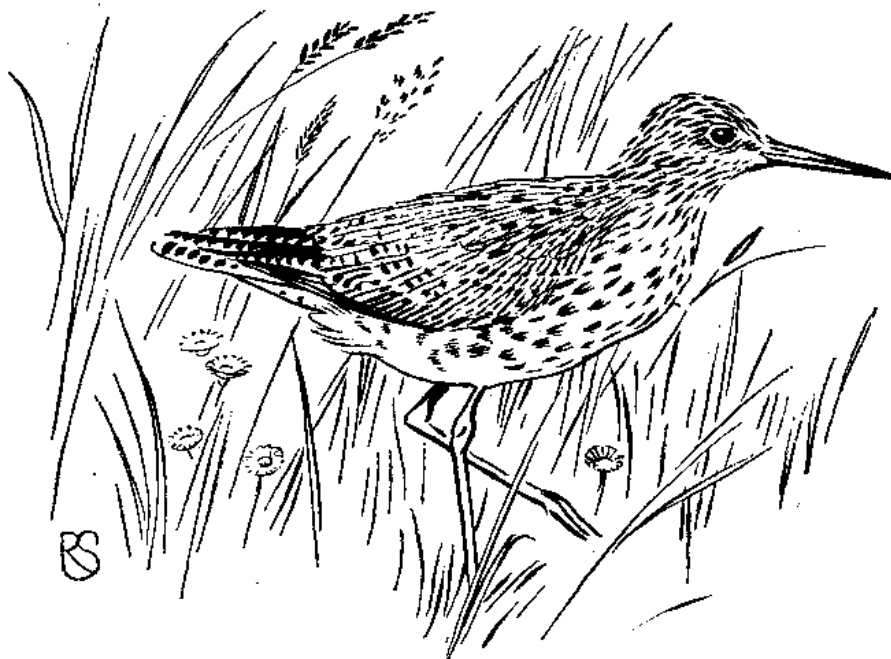
De eerste Kievitseieren werden dan ook al op negen maart gevonden. Op drie april volgde de vondst van het eerste Grutto-ei, op zeven april het eerste Tureluurs-ei en het eerste Scholekster- en Slobeenden-ei werd op negen april gevonden.

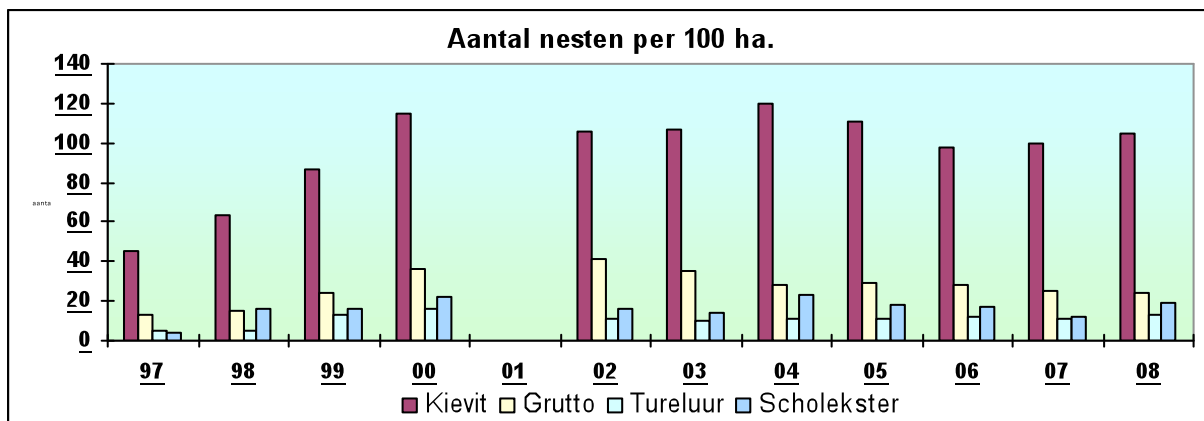
Het afgelopen seizoen is met 905 gevonden nesten net iets beter (4,7%) dan vorig jaar toen er 864 nesten zijn gevonden. Het uitkomst percentage is nagenoeg gelijk gebleven (+0,86%).

De predatie is jammer genoeg weer iets gestegen van 19,13% naar 20,52%, dus een toename van 1,39%. Het aantal gevonden legsels van de Kievit is ten opzichte van 2007 met 5,1% gestegen. Omdat de Kievit niet direct afhankelijk is van het diepere bodemleven is de stijging van 5,1% dan ook een mooie meevaller.

Het aantal gevonden legsels van de Grutto is, in tegenstelling tot de verwachting gedaald met 3,3%. Ook de Tureluur heeft het met een toename van 19,1% prima gedaan, hiermee is de Tureluur weer terug op het oude niveau, hoewel er in het topjaar 2000 nog 3 nesten per 100 ha. meer werden gevonden.

Alsof de Scholekster, die de laatste jaren veelvuldig op grinddaken in woonwijken broedt, even wilde laten zien dat zij de uitverkiezing tot vogel van het jaar op prijs stelde, kwamen zij goed voor de dag met een toename van 63%. Daarmee is het aantal legsels weer op het niveau van 2005 aangeland. De toename was min of meer verwacht, na een jaar (2007) waarin de weidevogels die het van het bodemleven moet hebben door de droogte niet in conditie konden komen. Des te opvallender is het dan ook





Trendmatig zijn de aantallen redelijk stabiel. Dit geldt echter niet voor de Grutto die nog steeds een licht dalende trend te zien geeft.

dat het aantal Gruttonesten met 3,3% is afgenomen. Alhoewel de afname zich grotendeels tot één polder beperkt is de teruggang een grote teleurstelling. Het uitkomstpercentage is niet royaal. De predatie blijft dus veel hoger dan gewenst maar is vooral te wijten aan twee polders met een hoge predatiedruk. Er zijn dus ook plaatsen waar het goed gaat.

Predatie:

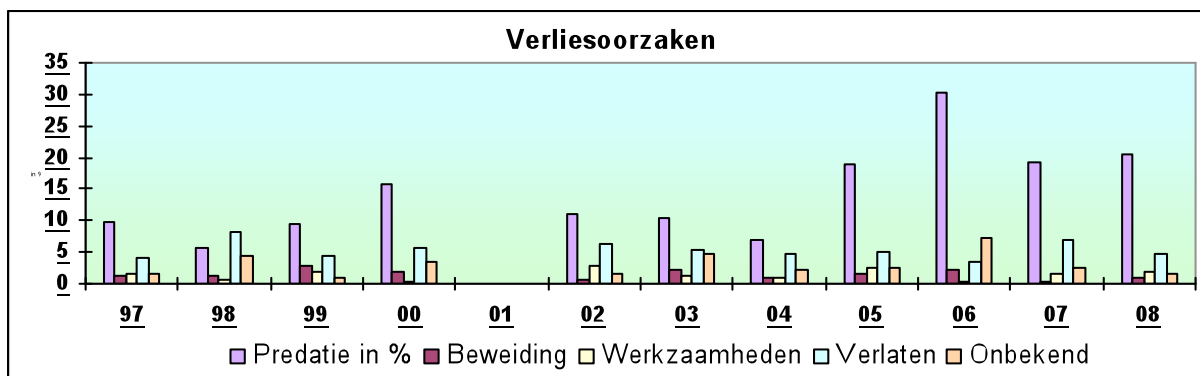
Van de 905 gevonden nesten zijn er 253 (30,01%) niet uitgekomen. Het grootste deel van deze 253 nesten, te weten 81 nesten is gepredeerd door een onbekende predator. 77 Nesten zijn ten prooi gevallen aan Meeuwen en Kraaien (30,43%). Kraaien zorgen de laatste vier jaar voor een behoorlijke stijging van de predatie die voor de afzonderlijke polder kan oplopen tot ruim 44%. 39 Nesten van deze 253 nesten (15,42%) is verlaten. De oorzaak staat niet altijd eenduidig vast, maar heeft vaak wel een relatie met verstoring. Hetzij door wat langer durende werkzaamheden aan het begin van het seizoen of als gevolg van te lang geworden gras, dat door invloed van het weer over het nest valt waarna de broedende vogel -veelal Grutto- het nest verlaat. Van de legfels is 3,56% ten prooi gevallen aan de Vos. De predatie van de laatste vier jaar is aan de hoge kant. Jammer dat de dalende lijn van 2007 geen vervolg heeft gekregen. Er is dit jaar weer een toename van 1,39%. Uiteindelijk is elk niet uitgekomen legfel een kansloos legfel. Zeker als je bedenkt dat uit onderzoek is gebleken dat de eerste legfels de meest kansrijke legfels zijn.

Uit de verdeling per polder blijkt dat de hoogste predatie met 44,29%, heeft plaatsgevonden in de

Nieuwe Driemanspolder. Gevolgd door de Meeslouwerpolder met 43,90%. In beide polders zijn er langs de lintbebouwing veel Kraaien aanwezig die de hoge predatie veroorzaken. De Kraaien hebben een heel efficiënte techniek ontwikkeld. Twee Kraaien vliegen voorop en zorgen er voor dat de weidevogels de lucht in gaan direct gevolgd door enkele Kraaien die dan snel nabij de nesten op de grond gaan zitten. Eenmaal op de grond hebben ze niet veel meer te duchten van de weidevogels en doen ze zich tegoed aan voornamelijk de eieren. Het maakt dan niet uit of de nesten al dan niet zijn gemarkeerd. Uit observaties blijkt dat de kraaien gewoon vanaf de bebouwing voor de voet op werken. Zelfs Tureluurnesten worden ongemarkeerd zonder al te grote problemen gevonden. In de Nieuwe Driemanspolder zijn er meerdere adulte vogels en zeker negen nesten ten prooi gevallen aan de Vos.

Er zijn in totaal 177 nesten beschermd. Het grootste aantal (35,03%) is beschermd bij bemesten. 27,12% is beschermd bij zaaien en poten. Van de Kievit zijn 132 nesten beschermd, van de Scholekster 16 en van de Grutto 14.

Het lage aantal beschermde nesten door een nestbeschermer (10,17%) staat in direct verband met de hoge predatie in enkele gebieden. Door de hoge predatiedruk is er afgezien van het plaatsen van nestbeschermers. Veel van deze nesten zijn dan ook verloren gegaan. Ook het feit dat het onderwerken van de mest op akkerland per 1 januari in één arbeidsgang moest plaatsvinden, heeft nogal wat problemen opgeleverd.



Zoals te zien is in bovenstaande grafiek is de predatie de laatste vier jaar aan de hoge kant. Jammer dat de dalende lijn van 2007 geen vervolg heeft gekregen, er is dit jaar weer een toename van 1,39%. Uiteindelijk is elk niet uitgekomen legsel een kansloos legsel. Zeker als je bedenkt dat uit onderzoek is gebleken dat de eerste legsels de meest kansrijke legsels zijn.

Legsels per soort											
Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Canadese gans	19	15	11	4	73.33	1	0	0	3	0	0
Grutto	107	102	63	39	61.76	31	0	2	3	2	1
Kievit	536	495	364	131	73.54	83	4	11	21	1	11
Krakeend	10	8	3	5	37.50	2	1	1	1	0	0
Kuifeend	9	8	7	1	87.50	0	0	0	1	0	0
Meerkoet	33	32	19	13	59.38	11	0	0	1	1	0
Scholekster	97	89	56	33	62.92	28	2	1	2	0	0
Slobeend	10	10	7	3	70.00	1	0	0	2	0	0
Tureluur	55	55	46	9	83.64	8	0	0	0	0	1
Waterhoen	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	28	28	13	15	46.43	8	0	1	5	0	1
Totaal	905	843	590	253	69.99	173	7	16	39	4	14
Percentage van bekend resultaat			69.99	30.01		20.52	0.83	1.90	4.63	0.47	1.66

Van de 905 gevonden nesten zijn er 253 (30,01%) niet uitgekomen.

Resultaten beschermingsactiviteit											
Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Totaal 2008	177	168	126	42	75.00	29	0	3	7	2	1
Percentage van bekend resultaat			75.00	25.00		17.26	0.00	1.79	4.17	1.19	0.60
Totaal 2007	260	249	179	70	71.89	34	2	3	22	2	7
Percentage van bekend resultaat			71.89	28.11		13.65	0.80	1.20	8.84	0.80	2.81

In bovenstaande tabel is het verschil in beschermingsactiviteiten te zien. Alhoewel het aantal beschermde nesten lager is door de eerder aangegeven reden is ook dit jaar weer duidelijk dat de beschermde nesten een hoger uitkomstpercentage laten zien (5,01%) dan het uitkomstpercentage bij het totaalresultaat van alle beschermde en niet beschermde nesten. De predatie is ook 3,26 % lager.

Totaaloverzicht van de <i>niet uitgekomen nesten</i>																
<u>Soort</u>	<u>B</u>	<u>BJ</u>	<u>ON</u>	<u>OV</u>	<u>P</u>	<u>PB</u>	<u>PK</u>	<u>PM</u>	<u>PV</u>	<u>V</u>	<u>W</u>	<u>WA</u>	<u>WB</u>	<u>WM</u>	<u>WZP</u>	<u>Totaal</u>
Canadese gans					1					3						4
Grutto			1	2	13	1	11		6	3				2		39
Kievit	4		11	1	48		29	3	3	21	5	1	4		1	131
Krakeend	1						2			1				1		5
Kuifeend										1						1
Meerkoet				1	3	1	7			1						13
Scholekster	1	1			11		16	1		2	1					33
Slobeend					1					2						3
Tureluur			1		2		6									9
Wilde eend			1		2		6			5	1					15
Totaal	6	1	14	4	81	2	77	4	9	39	7	1	4	3	1	253
% van totaal	2.37	0.40	5.53	1.58	32.02	0.79	30.43	1.58	3.56	15.42	2.77	0.40	1.58	1.19	0.40	

B:	beweiding soort niet bekend	PB:	predatie door bunzing	WB:	werkzaamheden door bemesten
BJ:	beweiding door jongvee	PHW:	predatie door hermelijn/wezel	WGB:	werkzaamheden gewasbescherming
BM:	beweiding door melkvee	PK:	predatie door vogel bijv. kraai of meeuw	WM:	werkzaamheden door maaien
BO:	beweiding door overige dieren	PM:	predatie door mens	WO:	werkzaamheden door overige werkzaamheden
BS:	beweiding door schapen	PO:	predatie door overige dieren	WPE:	werkzaamheden door ploegen/eggen
OG:	overig vertrapt door ganzen	PV:	predatie door vos	WRS:	werkzaamheden door rollen/slepen
ON:	onbekend volledig onduidelijk welke oorzaak	V:	verlaten verlaten	WW:	werkzaamheden door schudden etc.
OV:	overig wel duidelijk maar niet in te vullen	W:	werkzaamheden soort niet bekend	WZP:	werkzaamheden door zaaien/poten
P:	predatie soort niet bekend	WA:	werkzaamheden door aanaarden		
Legenda:					

**STATISTISCH OVERZICHT VAN DE RESULTATEN
TUSSEN 1997 EN 2008**

	Gemiddelden 1997- 2008	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08
Oppervlakte in Ha.		445	150	191	336	353	528	522	533	620	612	542	512
Grasland	380	147	181	302	312	458	449	449	502	491	451	434	
Bouwland	64	3	10	34	39	67	69	81	116	117	87	85	
Overige	2				2	2	4	2	2	4	1	1	
Agrariërs	29	10	9	21	31	40	38	32	38	37	31	31	
Vrijwilligers	38	9	18	28	38	43	50	45	46	48	44	44	
Nesten	781	137	228	525	777	1015	952	1069	1099	1018	864	905	
Nesten uit in %	74	82,58	80,10	80,40	71,2	77,8	75,9	83,9	68,27	56,44	69,13	65,59	
Oppervlakte in Ha.	446	150	191	336	353	528	522	533	620	612	542	523	
Nesten per 100 Ha.													
Kievit	96	45	64	87	115	106	107	120	111	98	100	105	
Grutto	27	13	15	24	36	42	36	29	29	29	25	25	
Tureluur	11	5	6	14	16	12	10	11	11	12	11	13	
Scholekster	16	4	16	16	22	16	14	23	18	17	12	19	
Predatie in %	14,3	9,7	5,7	9,4	15,9	11,04	10,41	7,00	18,87	30,2	19,13	20,52	
Beweiding	1,5	1,2	1,4	2,7	1,8	0,77	2,26	0,90	1,51	2,3	0,36	0,83	
Werkzaamheden	1,4	1,7	0,5	1,9	0,4	2,72	1,24	1,00	2,64	0,42	1,45	1,9	
Verlaten	5,3	4	8,1	4,4	5,8	6,42	5,32	4,80	5	3,46	6,9	4,63	
Onbekend	3,0	1,7	4,3	1,0	3,4	1,63	4,86	2,20	2,45	7,12	2,54	1,66	
Gem. aantal nesten / Ha.	1,62	0,91	0,56	1,56	2,21	1,92	1,82	2,01	1,77	1,66	1,59	1,77	

Inventarisatiegegevens Meeslouwerpolder, 2008

Parelduiker	tijd	Kievit	2	Nachtegaal	1
Dodaars	3	Watersnip	tijd	Blauwborst	6
Fuut	24	Grutto	tijd	Merel	19
Geoorde Fuut	tijd	Wulp	tijd	Kramsvogel	tijd
Aalscholver	tijd	Zwarte Ruiter	tijd	Zanglijster	6
Roerdomp	tijd	Tureluur	tijd	Koperwiek	tijd
Blauwe Reiger	tijd	Groenpootruiter	tijd	Snor	2
Ooievaar	tijd	Witgatje	tijd	Rietzanger	11
Knobbelzwaan	tijd	Oeverloper	tijd	Bosrietzanger	10
Grauwe Gans	72	Kokmeeuw	tijd	Kleine Karekiet	35
Indische Gans	tijd	Stormmeeuw	tijd	Grasmus	3
Canadese Gans	tijd	Kleine Mantelmeeuw	tijd	Tuinfluit	12
Brandgans	tijd	Zilvermeeuw	tijd	Zwartkop	13
Nijlgans	7	Visdief	tijd	Tjiftjaf	16
Bergeend	2	Zwarte Stern	tijd	Fitis	31
Smient	tijd	Holenduif	1	Goudhaantje	tijd
Krakeend	22	Houtduif	9	Staartmees	1
Wintertaling	tijd	Turkse Tortel	7	Pimpelmees	5
Wilde Eend	71	Zomertortel	tijd	Koolmees	14
Slobeend	1	Halsbandparkiet	2	Boomkruiper	2
Tafeleend	6	Koekoek	2	Vlaamse Gaai	4
Kuifeend	21	Bosuil	1	Ekster	4
Nonnetje	tijd	Ransuil	tijd	Kauw	5
Rosse Stekelstaart	tijd	Gierzwaluw	tijd	Zwarte Kraai	2
Bruine Kiekendief	tijd	IJsvogel	2	Spreeuw	2
Havik	tijd	Groene Specht	tijd	Huismus	5
Sperwer	tijd	Grote Bonte Specht	2	Vink	3
Buizerd	tijd	Veldleeuwerik	tijd	Groenling	3
Torenvalk	1	Oeverzwaluw	tijd	Putter	1
Boomvalk	tijd	Boerenzwaluw	2	Rietgors	16
Slechtvalk	tijd	Huiszwaluw	tijd		
Fazant	7	Graspieper	tijd		
Waterral	1	Grote Gele Kwikstaart	tijd		
Waterhoen	10	Witte Kwikstaart	tijd	Totaal territoria	579
Meerkoet	26	Winterkoning	25	Totaal soorten	104
Scholekster	1	Heggenmus	11	w.v. met territoria	57
Kluut	1	Roodborst	5	w.v. tijd. verblijvend	47

tijd : = tijdelijk verblijvend

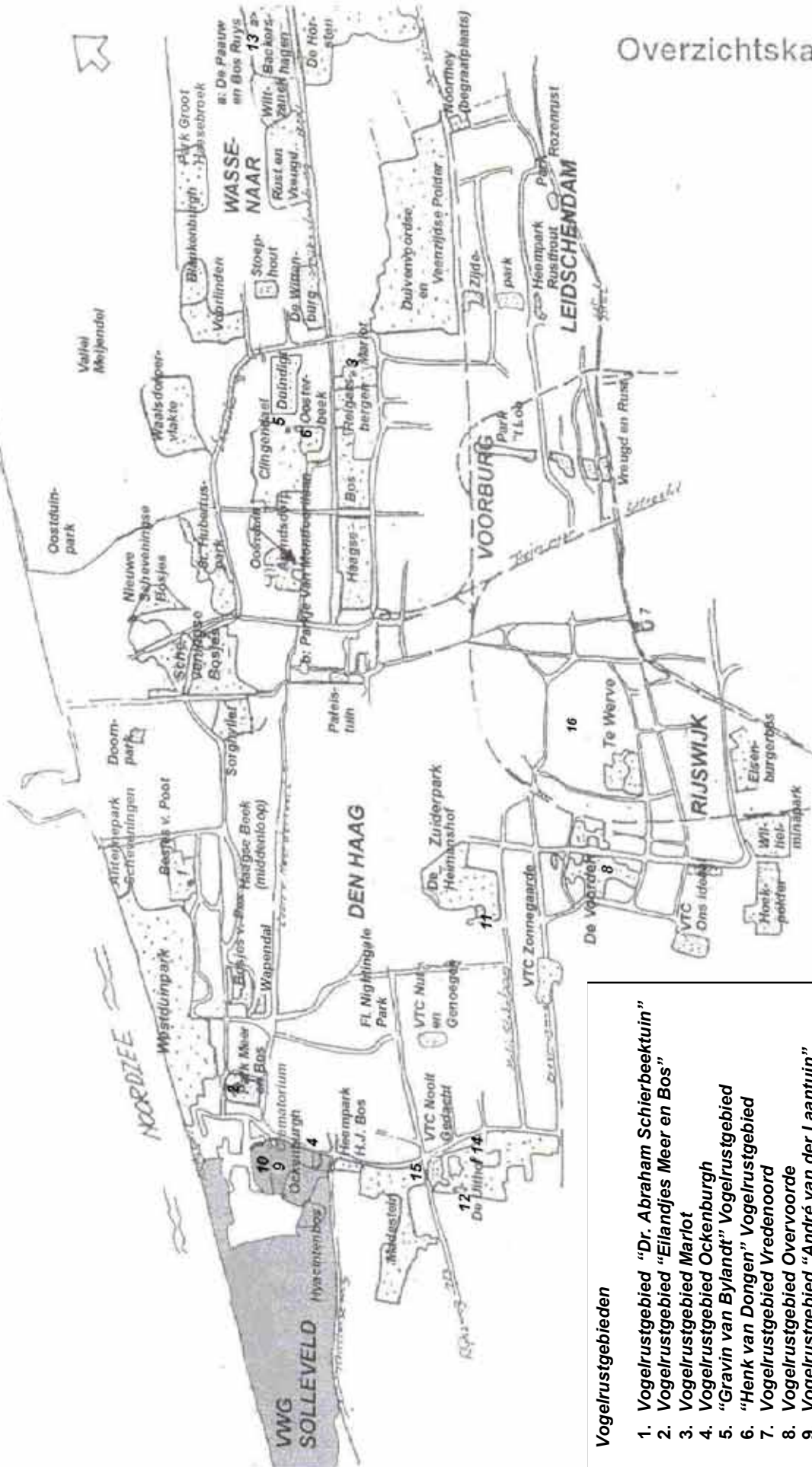
+ : = wel territoria, aantal onbekend

- : = niet waargenomen

Aantal territoria Vogelwerkgroep Solleveld, 2008													
	kavel 1	kavel 2	kavel 3	kavel 4	kavel 5	kavel 6	kavel 7	kavel 8	kavel 9	kavel 10	kavel 11	totaal 2008	totaal 2007
Dodaars	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Fuut	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	2
Grauwe Gans	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Canadese Gans	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Nijlgans	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	3	2
Bergeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Krakeend	-	-	2	-	6	-	-	-	-	-	-	8	9
Wilde eend	-	-	2	-	5	-	1	2	1	-	8	19	19
Soepeend	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4	5	2
Tafeleend	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Kuifeend	-	-	1	-	5	-	-	-	-	-	-	6	6
Havik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Buizerd	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	1
Patrijs	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
Fazant	1	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	6	5
Waterhoen	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	3	7	8
Meerkoet	-	-	5	-	11	-	2	-	1	1	5	25	21
Scholekster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Kievit	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Holenduif	-	-	-	-	2	-	-	2	2	1	4	11	11
Houtduif	2	-	2	4	6	2	15	4	5	4	19	63	59
Turkse Tortel	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2
Halsbandparkiet	-	-	-	-	-	-	-	1	2	6	10	19	13
Koekoek	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Bosuil	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	3
Ransuil	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Groene Specht	-	-	-	1	2	-	-	3	1	-	1	8	7
Grote Bonte Specht	-	-	1	7	4	-	-	14	4	4	10	44	46
Kleine Bonte Specht	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	3	2
Boomleeuwerik	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Veldleeuwerik	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Boompieper	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2
Graspieper	10	14	6	-	3	2	1	-	-	-	-	36	47
Witte Kwikstaart	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Winterkoning	1	-	3	6	8	2	4	9	5	5	29	72	85
Heggenmus	9	4	2	2	4	7	10	-	-	2	4	44	50
Roodborst	-	-	1	9	5	-	-	7	6	4	24	56	49
Nachtegaal	2	3	3	1	4	4	8	3	1	-	-	29	39
Blauwborst	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
Gekraagde Roodstaart	-	-	1	1	1	-	-	3	-	-	-	6	8
Roodborsttapuit	3	5	2	-	5	4	2	-	-	-	-	21	15
Merel	3	3	8	9	10	7	8	15	4	5	27	99	103
Zanglijster	-	-	-	-	2	1	1	6	2	2	7	21	21
Grote Lijster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sprinkhaanzanger	2	1	2	-	3	1	2	-	-	-	-	11	13
Rietzanger	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	4
Bosrietzanger	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	3	2
Kleine Karekiet	-	-	6	-	12	-	2	-	-	-	-	20	21
Braamsluiper	2	2	2	-	1	2	3	-	-	-	-	12	12
Grasmus	6	5	8	-	5	6	18	-	-	-	-	48	46
Tuinfluit	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	-	4	8
Zwartkop	-	-	2	4	5	-	3	4	5	3	11	37	33
Tjiftjaf	-	-	2	5	8	-	3	7	2	2	8	37	38
Fitis	9	4	7	1	8	8	12	2	-	1	-	52	75
Bonte Vliegenvanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1
Staartmees	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	2	6	8
Glanskopmees	-	-	-	-	-	-	-	4	1	2	3	10	6
Kuifmees	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1

Aantal territoria Vogelwerkgroep Solleveld, 2008													
	kavel 1	kavel 2	kavel 3	kavel 4	kavel 5	kavel 6	kavel 7	kavel 8	kavel 9	kavel 10	kavel 11	totaal 2008	totaal 2007
Pimpelmees	-	-	3	10	5	-	-	20	11	8	17	74	79
Koolmees	-	-	3	9	10	2	6	19	6	10	18	83	78
Boomklever	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3
Boomkruiper	-	-	-	3	-	-	-	4	1	1	10	19	19
Vlaamse Gaai	1	-	3	1	5	3	1	6	1	1	3	25	12
Ekster	1	1	2	-	3	4	1	1	-	-	3	16	15
Kauw	-	-	1	-	3	-	-	2	-	18	49	73	66
Zwarte kraai	1	-	2	-	3	-	6	1	-	1	2	16	10
Huismus	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3	5
Vink	-	-	-	2	4	-	-	1	-	-	-	7	6
Putter	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Kneu	6	4	4	-	1	4	8	-	-	-	-	27	26
Rietgors	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	4	3
Totaal territoria	59	46	102	76	177	59	127	149	61	85	286	1227	1243
Totaal soorten	16	11	40	18	48	16	29	30	19	23	30	67	67

Overzichtskaart



Vogelrustgebieden

1. Vogelrustgebied "Dr. Abraham Schierbeektuin"
2. Vogelrustgebied "Eilandjes Meer en Bos"
3. Vogelrustgebied Marlot
4. Vogelrustgebied Ockenburgh
5. "Gravin van Bylandt" Vogelrustgebied
6. "Henk van Dongen" Vogelrustgebied
7. Vogelrustgebied Vredenoord
8. Vogelrustgebied Overvoorde
9. Vogelrustgebied "André van der Laantuin"
10. Vogelrustgebied "Moerasje Ockenburgh"
11. Eendenkooi Zuiderpark
12. Vogelrustgebied De Uithof
13. Vogelrustgebied "Paroussia"
14. Vogelrustgebied "De Uithofwal"
15. Vogelrustgebied "Witte Vlek Madestein"
16. Vogelrustgebied "Eiland Den Burgh"

